

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentarius Pavli Bernriedensis, Antiqui Scriptoris, De
Vita Gregorii VII. Pontif. Max.**

Paulus <Bernriedensis>

Ingolstadii, 1610

Pavli Bernriedensis De Rebus Gestis Gregorii VII. Pontif. Maximi Liber
Singvlaris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65381](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65381)

PAVLI BERN-
RIEDENSIS DE RE-
BUS GESTIS GREGORII VII.
PONTIF. MAXIMI LIBER
SINGVLARIS.

^a Exordium
hoc indicare
videtur pra-
cessisse praefa-
tionem Pauli,
omissam ab al-
lo, qui varias
vitas, & in il-
lis hanc Grego-
rij, in Synum
volumen com-
portauit.

^b Vide Baron.
Tom. II. Anno
1073. N. 16.

^c Etiam hodie
Germanis Hilde-
brandi nome-
stratum est.

Hæretici ex o-
djo Hellebrā-
dum, quasi in-
fernale titio-
nem ignomi-
niosè nuncu-

pant, qua cri-
minatio vetus
est, et paulò

post ex ipso
Paulo audies-
d Etymon no-

minis Hilde-
brandi, & eius
ratio.

Psal. 118.

GITVR ^a Gregorius Septimus, super quem
verè primi Gregorij requieuit spiritus, ^b na-
tione Tuscus: Patrem habuit nomine Bo-
nicum, & ipse ^c Hildebrandi sortitus est in
baptismo vocabulum, non sine grandi præfagio futu-
rorum. ^d Hildebrandus enim Teutonicæ linguæ verna-
cula nuncupatione *perustionem* significat cupiditatis
terrenæ, qualem Psalmista sibi diuinitus impertiri pre-
catur, dicens: Psal. 25. *Proba me Domine, & tenta me, ure-
renes meos, & cor meum.* Aptè verò in baptismo datum
est hoc nomen, dicente Ioanne Baptista: Marc. 1. *Ego
quidem vos baptizo in aqua in pœnitentiam: qui autem ven-
turus est post me, fortior est me, cuius non sum dignus calcea-
menta portare: ipse baptizabit in Spiritu sancto, & igne.* De
hoc igne ipse Saluator ait: Luc. 12. *ignem veni mittere in
terram, & quid volo, nisi ut ardeat.* Quoniam ergò vir iste
ignito eloquio Domini repulsurus erat à domo Dei igni-
ta iacula inimici, non incongruè prætulit incendium

C 2

appel.

appellatione, quod exhibiturus erat feruentissima charitatis, & veritatis attestatione.

^a *Alia ratio, cur iure Hildebrandi nomen tulerit.*

^b *Hac non leguntur apud Isidorum lib. de Vita & morte Sanctorum; sed in illo, qui inscribitur de Prophetarum vita & interitu; Albano Tornino Interprete; & exstat inter opera*

Latina S. Epiphani, cuius etiam nomen praefert. Eadem leguntur in Synopsi Dorothei de Vita & morte Prophetarum. Similes ignis fulgores aliquando circa aliorum Sanctorum capita visi sunt. Vide Sulpitium Dialog. Tertio de S. Martino. Ribad. lib. 1. de Vita R. P. N. Ignatij, & primam Apologiam pro S. B. P. Ignatij lib. 1. cap. 10.

^c *Nam cum Simoniacis & luxuriosis clericis Gregorio perpetua pugna fuit.*

^d *De quo Martyrolog. Rom. 11. Maij. Sur. Tom. 3.*

Luc. 1. e Similia prodigia olim in Ethniciis quoque visa, prosperi euentus indicia. Vide Valerium Max. lib. 1. cap. 6.

⁴ *Reg. 1.*

^a Habemus adhuc firmiores in eo diuini feruoris praemonstrationes, ex quibus eum quondam Eliæ Prophetæ assimilauimus, cum fortè Isidorum de ortu & obitu Prophetarum legeremus. Ibi enim, ^b si memoria non fallit, caput Eliæ recens nati globo ignis traditur illustratum, ad praesignandum videlicet diuinæ æmulationis ardorem, quo tandem inflammandus erat contra prauaricationes pessimorum Regum, atque seductiones pseudoprophetarum; Simili modo & Gregorij, siue Hildebrandi paruuli vestibibus scintillæ ignis visæ sunt emicuisse, ad praenotandum sine dubio sancti zeli feruorem, quo & ipse igniendus erat contra graui-

simas insolentias ^c Heinricianæ vesaniæ, & contra intolerabiles effrænationes sacerdotalis incontinentiæ: hanc autem scintillarum visionem sæpius ostensâ primitus in eo Cluniacensis monasterij ^d Pater sanctus Maiolus fertur adnotasse, atque illud B. Ioannis Baptistæ adaptasse: *Iste puer magnus erit coram Domino.*

Denique vt cunctas visiones ignis, quas de eo comperimus, sine intermissione cõmemoremus: ^e visa est etiam de ipsius capite quodam tempore flamma procedere, ad expressiorem similitudinem Eliæ, si ætatum fulciremur cooperatione. Verum, sicut illud prophetiæ increpationis prodigium contigit in infantia; ita istud Apostolicæ examinationis ostentum accidit in ætate perfecta.

Fuit & in hoc aliqua similitudo Eliæ, quod contemptus

ptus à quodam calumniatore terribiliter vindicatus est
 cælesti igne. Nam cum esset Archidiaconus Antecef-
 foris sui ^a Alexandri, pauper quidam intolerabilem su-
 stinens sibi hereditatis ablatæ iniuriam, ab iniquissimo,
 & metuendæ potentæ viro, flebilem querimoniam de-
 tulit Pontifici Romano. Verùm, cum propterea sibi
 quoque damnùm ab animo irreuerenti & infrunito ^{Memorable!}
 subeundum formidaret, & iusta sententia misericordi-
 am subleuare trepidaret, iustus Hildebrādus, quasi Leo ^{exemplum iu-}
 confidens, cum primum Pontificem ad exferendam vl-
 tionem excitare, & confortare tentasset, sed eum à pu-
 sillanimitate spiritus nequaquam liberare præualuis-
 set, sibi vicem illam misericordiæ, & veritatis commit-
 ti postulauit. Qua protinus accepta, sententiam ana-
 thematis in prædonem dedit. At ille, vel non habens, ^{Hildebrandus}
 vel erubescens habere videri timorem tanti iudicij: ^{raptorem ex-}
 cum ex inde tertia die solito exultantis, vel insultantis ^{communicat.}
 equestrem militiam inter commilitones ventilasset, ^{En miserabi-}
 subitò fulminis ictu percussus, veluti durus Pharao, in ^{lem raptoris}
 stagno ignis ardentis submersus est. ^{interitum.}

Interea vidit illud famosum somnium, Pontificalis
 excellentiæ, & efficacæ vaticinium, quod scilicet ex
 ore eius ignis exiret, qui totum mundum igniret, haud
 dubium, ^b quando ille ignis, quem Dominus I E S V S ^{b quin}
 Christus misit in terram, & voluit vehementer accen- ^{Luc. 12.}
 di. Verùm non sic impij interpretati sunt, neque sic ma-
 lignantes experti sunt: Nam quia Spiritum sanctum
 blasphemauerunt, cumque in seruo suo arguentem de
 peccato, ^c infernalem titionem vocauerunt: iusti DE I ^{c Hic Sides Sn-}
 vltione, irremissibili delicto obligati, perpetuam mise- ^{de recentiores}
 riam malignæ appellationis inciderunt, & mirum in ^{Hæretici hoc}
 modum, quod piis erat salutiferum, impiis factum est ^{conuicium in}
 mortiferum. ^{Gregorium}
 C 3 Hic ^{VII. accepe-}
 rint.

3. Reg. 18.

Gen. 4.

3. Reg. 8.

^aVide Brunonem de Bello Saxonico.

Mathildis Comitissa.

Psal. 75.

^bDe hoc Monasterio existant tres Epistole Ioannis VIII. Pontif. Max. Epist. 47. 48. 49. Tom. 3. Concil. Edit. Biniiana.

Hic succedit miraculum non solum Eliæ, sed etiam iusti Abel, & sapientissimi Salomonis, nec non & aliorum Patrum exemplis gloriosum, quorum videlicet libaminibus illapsa est per speciem ignis gratia sancti Spiritus. Domino namque auctore sublimatus in specula Apostolorum Petri & Pauli, cum in vniuersam terram produceret sonum eorum, & in fines orbis terræ disseminaret verba eorum, ^amoderni Neronis scilicet quarti Henrici Regis, cuius flagitiis, & facinoribus omnis prædicatio veritatis, velut ignis vrens, intolerabilis erat, grauissimam contra se persecutionem commouit, ideoque necessitate compulsus fugere de ciuitate in ciuitatem, Christianissimæ Comitissæ Mathildis tutelam ad tempus expetiit.

Cumque apud eam *in pace factus esset locus eius, & habitatio eius in Sion*, hoc est, in specula diuinæ contemplationis, recurrente temporū rota, fortè imminebat dies maximè dedita Pontificalibus officiis, quæ nuncupari solet *Cæna Domini*. Hanc ergò celebraturus, adiit Abbatiam, vocabulo ^b*Nonantulam*, sanctorum prædecessorum eius Siluestri, & Adriani patrociniis gloriosam. Ibi nempe sacrosanctis insistens ministeriis, cum iam consummaret sanctificationem chrismatum, subitò cælitus inflammante benedictum liquorem claræ speciei ignis, conglorificatus est antiquis Patribus signo diuinæ acceptionis.

Sed iam congruum videtur, miracula de igne in mirabili extinctione ignis finire, quæ in Chronicis venerabilium virorum hac occasione legitur accidisse. Cum prædictus Henricus Romanæ ciuitatis mœnibus hostili manu assedisset, & ob hoc ignem quodam loco iniecisset, vt populo à tutâdis propugnaculis ad auertenda

combustionis pericula conuerso, sine prohibitione ir-
rumperet; intelligens hanc versutiam fortissimus in fi-
de Christi Gregorius, signum Crucis appinxit, & velut
Tiberis inundantiam effunderet, incendium protinus
extinxit, plebemque ad propugnacula defensanda re-
dire præcepit.

*Signo sancta
Crucis incen-
dium extin-
git Gregorius.
Idem testatur
Bertholdus Co-
stantiensis in
Chronico An-
no 1082.*

Nobis etiam redire placet ad commemorandam
pueritiam eius, in qua auunculo suo Abbati Monasterij
S. DE I Genitricis M A R I Æ in Auentino monte ad in-
structionem liberalis scientiæ, & compositionem mo-
ralis disciplinæ à parentibus commendatus, in breui
ostendit spectabiles flores vtriusque nutrimenti. Iam
verò adolescentiam ingressus, profectus est in Franci-
am^a domiturus inibi carnis petulantiam & molestia
peregrinationis, & instantia eruditionis. Inde post ali-
quot annos Romam rediturus, occulta DE I præpara-
tione, moram fecit aliquantum temporis in aula Hein-
rici III. vt quia sublimandus erat in culmine sacerdo-
tij, profectus eius manifestus fieret omnibus ex alta
specula Regni. Hinc ipse Imperator aiebat: nunquam
se audisse hominem, cum tanta fiducia Verbum Dei
prædicantem: Probatissimi quoque Episcoporum Rei-
publicæ consulentium admirabantur in verbis gratiæ,
quæ procedebant de ore eius.

*Pueritia Gre-
gorij.*

*a ad Monaste-
rium Clunia-
cense.*

*Versatur Gre-
gorius in aula
Henrici III.*

*Testimonium
Imp. de Hilde-
brando.*

Posthæc Romam reuersus, cum studio perfectionis
insisteret, & accepta diuinitus talenta intellectus atque
operationis duplicare satageret, torpentes domesticos
sensit inimicos, & illud veritatis elogium probauit: *ne-
mo Propheta acceptus est in patria sua.* Proinde parcere vo-
lens inuidiæ, & maiorem charitatis fructum quærere,
ingredi statuit in partes Germaniæ, & Galliæ. Cumque
venisset ad^b Aquas pendentes, apprensus ei in visione B.

Romam redit.

*Luc. 4.
Parat iter in
Germaniam
& Galliam.
b Vrbs Italia.
Apparet ei S.*

Petrus, Petrus.

Petrus, qui iam ascensiones eius in cathedram suam disponebat, prodire eum ulterius prohibebat. Ipse autem fallacem existimans imaginem, à proposito itinere non reflexit. Item secundæ noctis similem visionem præteriiuit. Tum verò tertia nocte cum maximo terrore ingrens se facies Apostolica, grauiter eum luiturum, si non reuerteretur, intentauit; sicque eum in Romanæ Ecclesiæ solatium reuocauit.

Veratur & ulterius progredi.

In diebus illis, mortuo Damaso secundo, successit nonus Leo; qui, laudabilis viri prudentiam, & sanctitatem ex corde veneratus, & amplexatus eius per omnia consilia, a inceptis; & hæc eorum concordia plurimum in agro dominico spinis erutis fructificauit.

Succesit Leo Damaso Anno Christi 1049. a fort. sequi inceptis.

De amicitia Leonis IX. & Hildebrandi lege Baron. Anno M. XLIX.

Interea Subdiaconus ab eodem Papa ordinatus, monasterio S. Pauli miserabiliter desolato, prælatus est, tali primitus visione confortatus. Apparens ei B. Paulus in Basilica sua stabat, ac palam manibus tenens stercore bouum de pauimento leuabat, ac foras iactabat. Cumque spectator ociosus assisteret, increpabat eum Apostolus, quare non se adiuuaret, insitque eum palam apprehendere, & simum, sicut ipse faceret, eiicere. Latrunculis enim Campaniæ diripientibus subsidia alimoniam, in tantum languorem inciderat obseruantia sanctitatis & Regulæ, vt & armenta licenter ingredientia domum orationis fœdarent; & mulieres, in Refectorio necessaria ministrantes, famam paucissimorum, qui remanserant, monachorum dehonestarent. Eliminata igitur omni spurcitia, & recuperata victualium sufficientia, congregauit honestam multitudinem Regularium monachorum: quorum religione, & disciplina venerabiliter vsque hodie pollet locus iste.

Fit Abbas Monasterij S. Pauli.

Hildebrando apparet S. Paulus.

Fit Abbas Monasterij S. Pauli statim.

Reformatur ab Hildebrando.

Deni-

Denique tam singularem cœpit habere fiduciam super opitulationibus precum illorum, vt, si quando non liberaretur ab aduersitatibus, certissimū ei signum fieret, alicuius delicti impedimentum esse inter eos; quo præsentiæ ipsius examinatione correcto, solito cursu liberationem eius acceleratam a ferret oratio. Beatus planè Pater, & beati filij Mater, quos inter ignorantia, & impunitas culpæ moram non potuit habere, sed exemplo quidem Iosue prodita, in spiritu lenitatis, secundum Apostoli præceptum, castigata est. Si qui tamen, cuiuslibet professionis fuerint, maiores culpas, & maximè ad immunditiam, vel sacrilegium pertinentes apud S. Paulum committere præsumpserunt, mox in Apostolicæ reuerentiæ ab exterminatore perierunt. Sicut enim primi Gregorij tempore B. Andreas Apostolus vltor exstitisse legitur d sui sanctuarij: ita & in diebus Hiltibrandi, eiusdemque Gregorij VII. B. Paulus Apostolus vindex enituit sui sanctificij, vtroque scilicet Apostolo cooperante e suo operario.

c Lege Ioan. Diac. lib. 4. cap. 96. 94. d Monast. à S. Gregorio exstructum ad scauriclium in honorem S. Andrea Apostoli. Diac. lib. 1. cap. 6. e Gregorio I. & Gregorio VII.

Interea spiritualis agricola, sanctus videlicet Leo (IX.) Papa, considerans, & admirans multum fructum palmitis huius, eo quod ipse maneret in Christo, & Christus in ipso; dilatauit in eo mansionem Christi per impositionem Ordinis Leuitici, & vt fructuum plus afferret Romanæ Ecclesiæ, Archidiaconum instituit.

Posthæc in partes Galliarum directus, ita creditum sibi Apostolicæ vicis exhibuit officium, vt meritò cum Apostolo dicere posset: (2. Cor. 2.) *DE o gratias, qui semper triumphat nos in Christo IESU, & odorem notitia suæ manifestat per nos in omni loco. quia Christi bonus odor sumus*

D DEO,

*Quantum spes
posuerit Hiltibrandus in
fratrum suorum
precibus.*

*a M. S. Fores. f.
serebat.*

*Ios. 7.
Galat. 6.*

*b Hic deest ali-
quid. Fortè re-
pon. honorè,
& el vindictam.
Ioan. Diac. lib.
4. Vita S. Gre-
gorij cap. 97.
Plurimis do-
cumentis pro-
batum est in
codè (S. Gre-
gorij) fornicationis conta-
gione polluto-
tos diu subsi-
stere omnino
non posse.
Ioan. 15.*

*Fit Archidia-
conus Eccl.
Rom.*

*In Gallia profi-
ciscitur, Anno
1055. missus, à
Victore II. Bar-
dicet eum tunc
adhuc fuisse
Subdiaconum.*

Et probat ex
Desiderio Caf-
sinensi. Forte
Desiderius per
a Lege Bar.
Anno M.LV.
N.15. & seq.
b Callistus, qui
Pontificatum
inuit Anno M.
D. XIX. Vide-
tur Paulus,
cum Roma ef-
set, Callisto
familiaris fu-
isse.

Mirabilis pe-
na Simoniaci.

Lege Bar. An-
no 1055. Vide
etiam Apolog.
pro Greg. VII.
Tom. 2. Bellar.
Defens. fol 31.
Eand. Hist. re-
fert Desideri-
us Abbas apud
Bar. Petrus
Damianus, &
Malmesburi-
ensis lib. 3. de
gestis Regum
Anglia.

DEO, in iis, qui salui sunt; & in iis, qui pereunt; aliis quidem odor mortis in mortem, aliis autem odor vite in vitam.

Subdiaconum idem intellexit; quod Paulus per Archidiaconum.

Primam sanè odoris huius fragrantiam Lugdu-
num, quæ prima sedes est Galliarum, synodali discussio-
ne suscepit. Nam sicut Papa^b Kalistus narrare consue-
uit, prima Concilij die, proclamatus est quidam Pseu-
doepiscopus de Simoniaca Pontificalis culminis ascen-
sione; sed quia ad finem perducere non potuit probatio,
in sequentem diem prolata est. Interim quid faceret
sibi malè conscius? Quò se verteret? ad amante durio-
rem iudicis mentem nullo munere ausus est attentare,
non dubitans se per hoc ardentissimum veritatis ama-
torem magis exasperare, quàm placare. Data igitur pec-
unia, oppilauit ora tam accusatorum, quàm testium,
& cooperante securitatis insolentia, tumidus crastinæ
fessionis cognitoris insultauit dicens: *Vbi sunt, qui me ac-
cusabant? nemo me condemnauit.* Ad hæc zelotes DEI al-
tè gemitu suspirans, & frixorium cordis sui super illis,
qui corrupti erant, dedignatino gestu significans, ait ad
corruptorem: *Credis, ô Episcope Spiritum sanctum
vnius cum Patre, & Filio esse substantiæ, & Deitatis?*
Quo respondente, credo. Dic, inquit, *Gloria Patri, & Fi-
lio, & Spiritui sancto.* Cumque hunc versiculum ad com-
mendandam sanctæ Trinitatis fidem à Nicænis Patri-
bus hymnizando prolatum, & B. Hieronymo pro suc-
centu singulorum Psalmorum^c Damaso Papæ com-
mendatum, fiducialiter adorsus fuisset; *Gloria Patri, &
Filio,* dicebat; sed, Spiritum sanctum nominare mini-
mè valebat. Secundò tentare admonitus, defecit in *Fi-
lio.* Tertiò repetere permissus, obticuit in *Patre.* Tunc
demum pedibus Apocrisiarij prouolutus, Simoniacum
se

^c Vide lectiones Breuiarij Rom. festo S. Damasi.

se esse professus est. Qui mox, vt ab Episcopatu depositus est; *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto*, clara voce personuit. En his diuinæ cognitionis iudiciis feruntur nonnulli Pseudoëpiscoporum compuncti, malas conscientias spontanea confessione prodidisse, & iniuste acquisitas dignitates, iuste dimisisse.

Multi exempla multati Simoniaci ad meliorem mentem redeunt.

Idem venerabilis Archidiaconus Synodum tenuit, cui Hugo Cluniacensis Abbas interfuit: in qua Episcopum quendam ordine iudiciario deposuit. Inde simul ambo profecti ad flumen quoddam peruenientes transfuadabant. Archidiaconus verò præcessit Abbatem. Transmisso igitur flumine, conuersus retrò respexit, & dixit: cur^a talia de me cogitasti? Abbas verò respondit: Tu ne es DEVS, qui cogitationes hominum te scire asseueras? DEVS, inquit, non sum: sed tamen, quæ in animo voluebas audiui. Dixisti enim in corde tuo, magis Episcopum illum causa iactantiæ, quàm zelo DEI deposuisse. Percussus Abbas conscientia: rogo te, inquit, per charitatem DEI, vt edicas mihi, quomodo hoc sentire potuisti? quia venientem te, inquit, per alueum fluminis respexi, & quasi filum tensum ab ore tuo vsque ad aures meas: inde, hoc perpendisse sensi.

a Hildebrandus occultas cogitationes cognoscit.

b me

Altera item die, cùm ambo, Archidiaconus videlicet, & prædictus Abbas Cluniacensis, Ecclesiam quandam ingressi fuissent, Camerarius Abbatis stans ad orationē, clam aliquos nummos è marsupio protulit, atque pro expensis tribuendos de manu in manum calculauit. Interrumpens autem orationem Archidiaconus vociferando: exi diabole; ac Ecclesiam eum relinquere coëgit. Tum Abbas: inhumanè, inquit, agis, quòd neque orationem nos complere permittis. Orationem, ait, Monachi tui sciscitare, & cur id fecerim,

Exemplum cuiusdam, qui in templo nummos numerabat.

D 2 pote-

poteris cognoscere. Requirens igitur Abbas, inuenit, quod nummos computasset. Consequenter Archidiaconus intulit; & ego teterrimum spiritum ante ipsum hoc idem simulare vidi.

*a Idem refert
Malmesburi-
ensis lib. 3. de
Gest. Reg. An-
glie. Baron.
commemorat
Anno M. L. X. I.
Præidet Hil-
debr. futuram
pestilentiam.*

^a Eodem itinere venerunt ad quandam ciuitatem multa mortalitate laborantem: in qua vidit Angelum DE I erecto gladio paratum ad occisionem. Vnde, cum irent ad Oratorium secundum consuetudinem, rogabat Abbatem, vt breuiaret orationem, & quantocyus relinqueret ciuitatem, alioquin omnes perituri essent. Dicto parens Abbas velociter reuersus est ad hospitium, & ecce reperit duos viæ socios repentina morte prostratos. Cumq; festinantissimè deseruissent locum pestilentie, Abbas iam potitus sciscitandi libertate, percunctatus est venerabilem Leuitam, quid vidisset, quod tantam properationem indixisset: &, quod prædictum est, audiuit.

*b Stephanus
X. qui post Vi-
ctorem II. Pon-
tificatum inuit
Anno M. LVII.
mortuus M.
LVIII.
c De hoc Bene-
dicto lege Bar.
M. LVIII. &
de Electione
Nicolas II.
ibid.
d Anno M.
LXI.*

Inter hæc, Romam proficiscens, cum audisset, mor- tuo ^b Stephano Papa ^c Benedictum quendam ab iniquis, & importunis hominibus contra Canones in Apostolica sede substitutū, magis accelerauit iter suum, collectaque Synodo Episcoporum in Tuscia, Benedictum quidē sancti Spiritus iudicio condemnauit: Gerhardum verò Florentinæ ciuitatis venerabilem Episcopum communi bonorum consensu electum, Apostolicæ sedi inthronizauit, atque Nicolaum II. nominauit. Hoc autem post biennium defuncto, successit ^d Alexander II.

*Miraculum ab
Hiltebrandum
pateratione.*

Huius Camerarius nomine Ioannes narrare solebat factum in semetipso diuinæ curationis miraculum per venerabilem Hiltebrandum adhuc Archidiaconum. Nam cum idem Ioannes apud Tusculanum ni-

mis

mis acri febrium dolore fatigaretur, misso nuncio, beatum virum rogauit obnixè, ne pigritaretur venire usque ad se. Nec mora; quia boni nuncij hominem esse cognouit, venire non renuit. At ille nimio gaudio repletus in aduentu eius, traditis ei omnibus suis, commendauit etiam, humiliter implorans, ut communem Dominum pro se deprecari, ac religiosos homines in id ipsum curaret adhortari. Tunc vir DEI domestica pietate ab intimis visceribus commotus, eiectis omnibus, se diutissimè in oratione cum lacrymis absq; verborum strepitu dedit. Cōpleta oratione, Comitissam, cum qua idē Ioannes morabatur, vocauit, eamq; ut refectioem, pullū videlicet gallinæ, infirmo præpararet, hortatur. Cui renitenti, eò quod lōga debilitate stomachum adeò infirmatum esse non ignorauit, ut etiā ante aliquot hebdomadas cibum percipere fastidierit: Vir DEI respondet: sine modò. Scias enim, quòd tam festinanter non præparabitur, quomodo ipse desiderabit. hoc ita res probauit. Nam sufficienter refectus obdormiuit soporatus, ac de omni illa validissima inualetudine sine mora conualuit.

Iterum vir beatus ad Ecclesiarum directionem à Domino Papa destinatus, cum inter multa bona opera, quæ operatus est, Antistitem quendam falsis criminibus impetitum à malignantium calumniis, duce spiritu veritatis, eripuisset, Romam reuersus Basilicam PETRI Apostoli causa orationis, & gratiarum actionis ingressus est. Erat ei familiare diuerticulum ad B. MARIÆ DEI Genetricis iconem consistentem intra eandem Basilicam, ut ante eam orando procideret, & plorando cor suum effunderet. Igitur cum hac vice secundum hanc consuetudinem

*Hildebr. cultor
Despara.*

*Coram imagine
D. Virginis
preces fundit.*

D 3 fa

*Imago D. Virgi-
nis lacryma-
tur.*

*Falsò accu-
satur apud Ale-
xandrum II.*

*Quid significa-
runt lacryma
imaginis.*

*Falsitas mox
patefit.*

*Imago Deipa-
ra aridetur Hil-
debrando.*

*Synodus Nica-
na II. Act. 5. ex
Sophronio in
Prato spiri-
tuali cap. 180.*

*a Synod. Nic.
Vbi possessio-
nem habebat
milliaribus ab
Hierosolymis
viginti paruis.*

facturus accessisset, vidit, quod dictu mirabile est ipsam imaginem lacrimas stillare, & quasi dolorem suum pro aliqua dilecti sui molestia significare. Ipse autem repletus stupore & extasi, postquam satis in admirationem defixus est, lacrimis lacrimas vbertim reddidit, & supplicatione cōpleta, Lateranense Palatium salutaturus Domnum Papam reuisit. Qui mox perlato ad eum falsi rumoris excipiens indicium, quod videlicet pro muneribus prænотatum iustificasset Episcopum, patenter dedit intelligi, quid in sacra imagine significasset similitudo condolendi. Verum cum sapientia, quæ lucebat in vultu eius, rationem cōpisset reddere, erubescabant omnes, qui in præsentia erant, aduersarij eius, & iuxta B. Hieronymum, falsus rumor citò opprimebatur, & mordax lingua citò confodiebatur: quippe vita ipsius, voce & exemplo commendabatur. Inde cum prædicto more solito repeteret imaginem, conuerso miraculo, vidit eam aridere sibi tanquam triumphatori.

Ne autem hæc miracula quamuis de sanctis, tantum de insensatis rebus, incredibilia videantur: ex probabilioribus Orthodoxorum Patrum scriptis fidē dare volumus, quædam ex his mutuantes exempla, quæ cōtra huiusmodi incredulitatem non putamus inualida.

Sic enim legitur in Actionibus septimi vniuersalis Cōcilij autoritate primi Adriani Papæ collecti: *Narrauit nobis Dionysius Presbyter Ecclesie Ascalonis de Abbate Ioanne Anachoreta dicens: quia hic magnus in presentigeneratione fuit homo & ad statum suum DEO placentem hoc de eo miraculum asserbat: In specu, inquit, senex sedebat in partibus Sochus possessionis ab Hierosolymis miliaribus IX. ferme distantis. Imaginem autem habebat senex in specu sancta, & intemerata Domina nostra DEI genitricis, & sem-*

per

per Virginis *MARIAE*, habentem in vlnis Christum Dominum nostrum. Quotiescunq; igitur volebat quoquam pergere, aut ad eremos longinquas, aut Hierosolymam ad adorandam sanctam Crucem, & sancta loca, veletiam in Sina monte oraturus, aut ad Martyres, qui ab Hierosolymis multis spatiis aberant.

Erat enim amicus Martyrum oppido senex: Nam, nunc quidem ad *S. Ioannem, Ephesum*; nunc verò ad *S. Theodorum* ^{a Eucharistiam.} *Eucharistiam*, aut ad *S. Theclam Seleuciam* pergebat, vel ad *S. Sergium* ^{b Soph. Sarapham.} *Araphani*, præstruebat candelam, & succendebat, sicuti habebat consuetudinem: & ad deprecationē stans, ut iter sibi dirigeretur; dicebat ad Dominam, in imaginem eius attendens: *Sancta Domina DEI genitrix*, quoniam viam habeo longam ad ambulandum, multorum dierum spatium habentem, de candela tua curam habeto, & inextinguibilem eam secundum meum propositum custodi. Ego enim adiutorium tuum comitem habens vadam. Et his ad imaginem dictis, abibat: & proposito itinere completo, reuertebatur aliquando quidem mense vno, aliquando verò duobus, vel tribus, nonnunquam quinque, aut sex moratus, & sic inueniebat candelam ordinatam, & ardentem, ut eam ad iter agendum egressurus sinebat; nunquam illam aliquando à semetipsa extinctam vidit: neque à somno surgens, neque ab eremo rediens in speluncam.

Item ex eisdem Actionibus ex vita *S. Theodori Archimandritæ*. Cum esset annorum quasi *XII.* facta est mortalitas ex bubone in illa villa, ita ut & ipse infirmaretur penè ad mortem. Porrò detulerunt eum in oratoriam domum *S. Ioannis Baptistæ*, quæ erat iuxta villam, & strauerunt eum ad introitus altaris. Porrò supra illum in receptaculo crucis stabat imago *Saluatoris IESU Christi*. Cumq; ex dolore bubonis cruciaretur, repente de imagine ceciderunt super eum roris guttæ,

Nic. Synod.
Act. 4. Exstat
in Vita S.
Theod. Tom. 2.
Suri. Vide.
Tom. 1. de S.
Cruce lib. 1.
cap. 91.

gutta, & statim gratiâ DEI, à dolore conualuit, & sanus effectus est, & iuit domum suam. His exemplis ad astruendam fidem sufficere valentibus, ad nostræ narrationis ordinem redeamus.

Viso Hildebrandi.

Igitur venerabilis Hiltebrandus vidit visionē, Apostolicæ pietatis in proximo suscipiendæ præsignationē. Apparuit ei Simon magus tripudians, & exultans in nauis: & ipse sibi videbatur illū insilire, & colluctando pedibus subactum insolubilibus nexibus vincire. Quod nauis Ecclesiam significet, rarus est, qui ignoret. In qua nimirum Simon magus ante beati viri huius Apostolatū longè, lateque per suos sequaces sacrilega venalitate luserat, liberè scilicet, & impudenter emens, ac vendens Ecclesiasticas dignitates. Quomodo autem per hunc athletam DEI prostratus, & alligatus sit, suo loco dicemus.

Alia Visio.

Per idem tempus quidam Pisani pernoctabant in Basilica B. Petri gratiâ orandi: cū ecce vident ipsum Principem Apostolorum in eadem domo sua, cum hoc prædestinato hærede suo deambulanti, eiq; præcipientem, vt stercora diuersorum iumentorum, quæ sparsim inibi iacere videbantur, in saccum, qui cominus haberi cernebatur, congereret, & dorso imposito egere-ret. Et quidem per hæc stercora luxurias, & spurcicias diuersorum hominum, maximè autem Nicolaitarum, & quarti Heinrici Patroni eorum significari, in promptu est. Sed quomodo & portata, & exportata sint, suo tempore, Deo aspirante, demonstrabimus.

*Similis supra
D. Pauli in
Monasterio
S. Pauli.*

*Quid sibi vo-
luerit hac Vi-
sio.*

Nunc electionis eius post mortem Alexandri Papæ, legitimum ordinem, prout ipsi electores eius conscripserunt, proponamus.

Quo-

QVOMODO GREGORIVS VII.
PAPA ELECTVS SIT.

REGNANTE Domino nostro *FE SV* Decretū Ele-
ctionis Hildebr.
in summum
Pontificem.
Exstat lib. 1.
Epist. Gregorij
VII. in it.
Christo, Anno clementissima Incarna-
tionis eius *M. LXX. III.* Indictione *ES* Lu-
na *XI.* decimo Kalend. Maij, feria secunda,
die sepultura Domini Alexandri, bona memo-
ria, secundi Papae, ne sedes Apostolica diu luge-
at, proprio destituta Pastore, congregati in Ba-
siliica B. Petri ad Vincula, nos sanctae, Roma-
nae, Catholicae *ES* Apostolicae Ecclesiae Cardi-
nales, Clerici, Acolyti, Subdiaconi, Diaconi,
Presbyteri, praesentibus venerabilibus Episco-
pis, Abbatibus, Clericis, *ES* Monachis, consen-
tientibus plurimis turbis utriusque sexus, di-
uersisque ordinis acclamantibus: Eligimus
nobis in Pastorem, *ES* summum Pontificem,
virum religiosum, geminae scientia prudentia
pollentem, aequitatis, *ES* iustitiae praestantissimū Encomia Greg-
gorij VII.
amatorem, in aduersis fortem, in prosperis tem-
peratum, *ES* iuxta Apostoli dictum, bonis mo-
ribus ornatum, pudicum, modestum, sobrium,
castum, hospitalem, domum suam benè regen-
tem, in gremio huius matris Ecclesiae à pueritia
E satis

satis nobiliter educatum, & doctum, atque pro
vita merito in Archidiaconatus honorem us-
que hodie sublimatum, Hildebrandum vide-
licet Archidiaconum, quem à modo usque
in sempiternum & esse, & dici GREGORIVM
Papam, & Apostolicum volumus, & appro-
bamus. Placet vobis? placet. Vultis eum?
Volumus. Laudatis eum? laudamus.
Acta Romæ X. Kalend. Maij, Indictio-
ne XI.

Ipse quoque Gregorius de electione sua continuo
has misit epistolas.

GREGORIVS IN ROMANVM
PONTIFICEM ELECTVS, DESIDE-
RIO Abbati Monasterij S. Benedicti Montis Cassi-
ni, salutem in Christo IESV.

*Epist. Greg.
VII. de sua
Electioe ad
Desiderium
Abbatem Cas-
sin. lib. I. epist. I.*

DOMINVS noster Papa Alexander
mortuus est, cuius mors super me ceci-
dit, & omnia viscera mea concutiens, penitus
conturbavit. Nam in morte quidem eius Ro-
manus populus contra morem ita quieuit, &
in manu nostra consilij frenâ dimisit, ut eui-
denter appareret, ex DEI misericordia hoc
prouenisse. Vnde, accepto consilio, hoc sta-
tui-

tuimus, ut post triduanum ieiunium, post Litanias, & multorum orationem eleemosynis conditam, diuino fulti auxilio statueremus, quod melius de electione Romani Pontificis videretur. Sed subito cum predictus Dominus noster Papa in Ecclesia Saluatoris sepulture traderetur, ortus est magnus tumultus populi, & fremitus, & in me quasi vesani insurrexerunt: ita, ut cum Propheta possim dicere; Veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me. Laboravi clamans, rauce factæ sunt fauces meæ. ^{psal. 68.} Et; Timor, & tremor venerunt super me, & contexerunt me tenebræ. ^{psal. 54.} Sed quia in lecto iacens valdè fatigatus satis dictare nequeo, angustias meas enarrare supersedeo. Te igitur per ^{Petit precum suffragia & auxilia à Desiderio.} omnipotentem Dominum rogo, ut suffraganeos fratres, & filios, quos in Christo nostris, ad exorandum DEVM pro me prouoces, & ex vera charitate inuites: quatenus oratio, qua me liberare debuit, ne incurrerem periculum, saltem tueatur in periculo positum.

E 2 Tu

Tu autem ipse quantocyus ad nos venire non pratermittas, qui quantum Romana Ecclesia te indigeat, & in prudentia sua fiduciam habeat, non ignoras. * Dominam Agnetem Imperatricem, & Rainaldum venerabilem Cumanum Episcopum ex nostra parte saluta: & quantum erga nos dilectionis habuerint, nunc ut ostendant, nostra vice fideliter obsecra. Dat. Romae. IX. Kal. Maij; Indictione undecima.

* Vide Baron.
M. LXXIII.
Num. 29. Ad
hunc Rainal-
dum est Epist.
20. lib. 1. Epist.
Gregorij.

GREGORIVS IN ROMANVM
PONTIFICEM ELECTVS GOTTI-
FREDO Duci, salutem in Domino
IESV Christo.

Godofridus
Dux, Beatricis
Maritus, lib. 1.
Greg. Epist. 9.

GRATA nobis est letitia tua, quam in literis tuis de promotione nostra te habere cognouimus, non ut hoc aliqua causa nostra delectatio faciat, sed quod eam ex fonte sincera dilectionis, & fideli mente deriuatam esse, non dubitamus. Nostra enim promotio, quae sibi, ceterisque fidelibus piam de nobis estimationem, & gaudium administrat, nobis interni doloris amaritudinē, & nimiae anxietatis angustias generat. Videmus enim quan-
ta

ta nos sollicitudo circumstat: sentimus, quantum nos suscepti oneris sarcina grauat; sub quibus, dum nostra infirmitatis conscientia tremat, anima nostra in Christo potius dissolutionis requiem, quam in tantis periculis vitam cupit. In tantum quippe commissi nobis officij consideratio nos sollicitat, ut nisi in orationibus spiritualium hominum, post DEVM aliqua fiducia nos sustentaret, curarum immensitate mens nostra succumberet. Peccatis enim facientibus, ita penè totus mundus in maligno est ^{1. Ioan. 5.} positus, ut omnes (& precipue qui in Ecclesia Prælati sunt) eam potius conturbare, quam fidei deuotione defendere, vel celebrare contendant: & dum suis aut lucris, aut presentis glorie desideriis inhiant, omnibus, quæ ad religionem, & iustitiam DEI pertinent, se velut hostes opponant. Quo magis nobis dolendum est, qui susceptum vniuersalis Ecclesie regimen in tanta difficultate, nec ritè administrare, nec tutò deserere possumus.

Ceterum quia fidei, & constantia virtutem (donante DEO) in te sitam esse cognouimus: omnem, quam oportet, in charissimo san-

cti Petri filio in te fiduciam habentes, animum tuum de nostra itidem constantissima dilectione, & erga honores tuos promptissima voluntate, nequaquam dubitare volumus.

Rex Henricus.

Sollicitudo
Gregorij de
Henrico Rege.

De Rege verò mentem nostram, & desiderium plenè cognoscere potes; quod, quantum in Domino sapimus, neminem de eius presenti, ac futura gloria aut sollicitiorem, aut copiosiori desiderio nobis præferri credimus. Est etiã hac voluntas nostra, ut primum oblata nobis opportunitate, per nuncios nostros super his, quæ ad profectum Ecclesie, & honorem regie dignitatis sue pertinere arbitramur, paterna eum dilectione, & admonitione cõueniamus. Quod si nos audierit, non aliter de eius, quàm de nostra salute gaudebimus: quam tunc certissimè sibi lucrari poterit, si in tenenda iustitia, nostris monitis, & consiliis acquieverit. Sin verò, (quod non optamus) nobis odium pro dilectione; omnipotenti autem DEO pro tanto honore sibi collato, dissimulando iustitiam eius, contemptum non ex æquo reddiderit, interminatio, qua dicitur; Maledictus homo, qui prohibet

Hierem. 48.

hibet gladium suum à sanguine, *super nos, DEO providente, non veniet. Neque enim liberum nobis est, alicuius personali gratia legem DEI postponere, aut à tramite rectitudinis pro humano favore recedere, dicente Apostolo:* ^{Gal. 3.} Si hominibus placere vellē, seruus DEI nō essem. *Dat. Romæ, 2. Non. Maij, Indict. XI.*

Post hæc, Pontificali benedictione confirmatus, quam acceptus sibi fuerit ad exemplum Euangelij Pater cælestis ostendit. quoniam mysteria, quæ abscondit ^{Matth. 13.} à sapientibus, & prudentibus, reuelavit paruulis. Nam duo rustici non improbabili curiositate ducti, cū aduentum noui Pontificis in Lateranam dioccesin comperissent, ad videndum eum mutuis cohortationibus instigati, ad Ecclesiam properant. Quò cū peruenissent, inuenerunt eum iuxta altare Missarum solemnità celebrantem. Quem curiosè inspicientes, omnes motus corporis, & gestus eius diligenti animaduersione notarunt. Sed alter eorum velut in exstasi raptus vidit columbam de cælo descendere, à humero ^a Gregorij dextro insidentem alis extensis caput eius velare. Completo verò canone, columba collū protendens, calici rostrum, vt sibi visum est, immisit: quo retracto, vnde venerat, illicò reuersa est. Stupefactus igitur nouo miraculo rusticus, atque post paululum ad se reuersus, ad propria remeavit.

Leo Ostiensis lib. 3. Chron. cap. 53. & ex illo Baron. M. LXX XIV. Castini hoc accidisse scribunt.

a Etiā S. Gregorio Magno columba dextro humero insidens appingitur. De quo Ioan. Diaconus in Vita S. Greg. lib. 4. cap. 70. Lutherans quog. olim suo Luthero columbam humero insidentem adiungebat: Sed errate pistoris pennis; nam coruus esse debebat.

Sequen-

Sequenti nocte tres viri habitu decoro, vultuque splendido ei apparuerunt, quorum vnus vestitu succincto, canicieque decenti figuram Petri, vt in^b picturis videre solebat, sibi expressit. Alius vultu splendidus, statura procerus, in admirationem simul, & timorem conuertit inspectorem, tertium, cuius qualitatis esset, non adeò curiosè quæsiuit. Proinde affabilior horum trium, quis esset, diu hæsitans: tandem canum illum sermone aggressus, quis ille maior esset, vel quo censeretur nomine, sciscitatus est: à quo responsum, quod Sol vocaretur, accipiens, insuper ita increpatus est: quare non annunciaſti Gregorio, quod heri vidisti? Ille verò perterritus, nihil se vidisse testatur. Oblitus ne es, inquit, quod columbam heri inter missarum solemniam requicuisse super humerum eius videris? totamque visionem, vt viderat, sibi retexuit. Deinde præcepit ei, vt quantocyus ad Gregorium iret, quia, eadem die, inde erat transiturus, atque ex ordine ei visionem recitaret.

Mane factò rusticus, quid ageret, dubitans, atque visionem illusionem esse, secum pertractans, quendam eiusdem loci religiosum virum adiit, & quid sibi visum fuisset, intimauit. Id autem consilij accepit, quatenus Dominum obnixè deprecaretur, vt, si ex illo hæc visio fuisset, secundò, ac tertio ei reuelare dignaretur: quod ita rusticus deuotè peregit. Secunda igitur nocte, item commonitus, obnixius precibus institit. Tertia verò nocte, cum ijdem viri terribilius solito se ingessissent: præcepit ei vnus, vt, si vitam aliquādiu vellet differre, ne dubitaret, quod iussus fuerat, Domino Apostolico denunciare, ac subintulit: si tu, cum propè fuerat, iussis nostris minimè obtemperasti, necesse

b. S. Hieronym. in illud: Veni Hierosolymā videre Petrum Gal. 1. Non est oculum genas, vultumque eius aspiceret, vtrum macilentus, an pinguis, adunco naso esset, an rotundus? vtrum frontis vestires coma, an, vt Clemens in Periodis eius refert, caluicem haberet in capite. Monetur rusticus, vt visa pandat.

Consilium expetit rusticus, quid facere opus

Iterum iidem calites apparent.

Etiam tertio, non sine minis, ni pareat.

neceſſe eſt, te poſt eum longius eundo laborare. Sed ille certius adhuc aliquid ab his elicere geſtens, dixit: Ego quidem ruſticus ſum, & indoctus, quid mihi in ſignum dabitur, vt à tali perſona credatur? Vnus eorum, qui tantum ſolebat pro cæteris loqui, dicebat: Hæc dices Gregorio, quod etiam ipſe verum eſſe cognoſcit; quoniam accedens ad altare, quod eodem die cogitauit, apud omnipotentem Dominum impetrare meruit.

Ruſticus ad Gregorium perueniens, ſecretum ab eo petiit, & quæ itineris & laboris eius cauſa exſtitiffet, fideliter inſinuauit. Ille verò benignè ſubridens, ac ſi-
gnum^a præcognoſcens, ruſticum, tantæ legationis nuncium, ad ſua regredi cum Apoſtolica benedictione permiffit.

Viſionem Gregorio pateſcit.
a fort. recognoſcens.

Alio quoque tempore, cum maxima detineretur corporis infirmitate, quædam neptis ſua ad eum viſitandi gratia venerat, & qualiter ſe contineret, inquirebat. Tum ille, vt nepti ſuper ægritudine ſua animum leuigaret, monilia eiufdem manu tenens, an nubere vellet, requiſiuit. Poſt, recepta ſanitate, dum ſolitis orationibus incumberet, nec recordatione præteritorum malorum, nec ſpe futurorum bonorum, aut deſiderio, & vt breuiter concludamus, nullo modo ad hoc, vt ſaltem, vnâ lacrimulam exprimere valeret, pertingere potuit. Diu igitur mœſto animo reuoluens quid egiffet, quo delicto DEVM offendiſſet, qua denique culpâ, datam ſibi compunctionis gratiam perdiſſet; tandem temperato mœrore, id conſilij accepit, vt religioſos viros ſecum in ieiuniis, & orationibus ſupplicare Domino depoſceret; quatenus ei reuelare dignaretur, pro qua noxâ donum illi, quod pridem habuerit,

Cum graui morbo conſtitatus eſt Gregorius Anno M. LXXIV. in Octobri Vide Baron. Num. 79.

Similem mentis ſterilitatē & ariditatem, cum alio tempore Gregorius pateretur, liberatus eſt inuocatione S. Ioannis Gualberti Abbatis. Vñ.

F sub

de Baron. M.
LXXIII.
Num. 79.

sublatum sit. Quod congrua deuotione peractum est.

a Nota morem
faciendi disci-
plinas.

Apparitio B.
Virginis.

Iterum appa-
ret Despara.

1. Cor. 7.

Gregorio appa-
ret B. Virgo.

Iterum se si-
sendam exhi-
bet.

Completis itaque duarum hebdomadarum vigiliis, ieiunio, & corporali disciplina, pius & velox auditor, desiderium cordis tribuit ei. Nam cuidam innocenti, & simplici viro Beata DE I genitrix in visione apparuit, ei que præcepit dicens: Vade, & dic Gregorio, quod cum ego illum in chorum, non dubium, quin Virginum, elegerim, ipse è contrario aliter, quam deberet, egit. Nouo autem permotus elogio Gregorius, magis hæsitare cœpit, intentiusque orare, vt apertius sibi DE I misericordia, quid esset, ostenderet. Iterum eidem, cui supra, sanctissima Virgo MARIA mater Domini in somnis apparens inquit: Hæc dices Gregorio; quoniam ipse contra grauitatem institutionis nostræ monilia tractauit neptis suæ: idcirco gratiã, quam habuit, amisit. Sed nunc, quia pœnitentiam de peccato suo peregit, donum lacrymarum recipiet. Hinc admonemur illius dicti: *Bonum est homini, mulierem non tangere.*

Quadam æstate, quæ Romæ humanis corporibus valdè contraria est, dum idem vir DE I maximis per integram hebdomadam æstualet febribus; apparuit ei B. DE I genitrix semper Virgo MARIA; atque, vt indignationem ostenderet, ventrem eius manu versa percutiens, recessit. Deinde per alteram septimanam ad eò debilitatus est, vt respirare eum, qui exitum eius præstolabantur, vix sentire possent. Finita hebdomada illa, rursus ad eum Beata DE I genitrix, hora diei quasi sexta, accessit; qualiter se haberet, & si adhuc satis pœnarum luisse sibi videretur, ab eo sciscitatur. Cui ille respondit: Domina piissima, vt tibi videtur. Tum leni manu, quasi

quasi corpus eius perungens, ab oculis eius euauit. Mox illo, vestimenta sua, quasi ad Ecclesiam processurus esset, requirente; hi, qui aderant, præ nimia infirmitate minus sanum sentire æstimabant. At ille, nil mali se habere affirmans, extorquet; vt vestibus se induant, atque ad Ecclesiam perducant. Quo facto, in tantum, sanitate recepta, conualuit, vt etiam sacra missarum solennia publicè in Ecclesia Saluatoris sequenti die celebraret.

*Conualescit
Gregorius opa
Deipara Vir-
ginis.*

Inter hæc; quanta obedientia tanto viro exhibenda foret, Hermanno tunc temporis Cardinali, sed postmodum Brixienfis Ecclesiæ Præsuli, diuinitus ostensum est. Nam cum ab eo ad mensam quadam die vocatus non venisset, nocte insequenti, terribilis ei quædam species apparuit, eumque vehementer increpauit dicens: Vt quid miser imitatus es contumaciam Dathan, & Abiron, super sedendo Gregorij ad conuiuium inuitationem, sicut illi superbè respuerunt Moyse ad concilium vocationem? An excidit tibi, quanta millia millium in inferno demersa sint propter vnus protoplasti inobedientiã? Festina ergò ad satisfactionem, si euadere cupis debiram rebellibus damnationem. Itaque mox, vt opportunitas data est, prouolutus est pedibus clementissimi Papæ, nec mora, veniam impetrauit lacrimosa supplicatione.

Numi, 16.

^a Nam libet duo miracula sanctitatis per B. Gregorium diuinitus facta breuiter assignare: ne fortè ingressis nobis siluam densioris historiæ, excidant memoriæ. Quodam namq; tempore, cum de more sacras manus ablueret, ipsa ablutionis aqua, instar lactis facta, ægrum quendam cum fidè recuperandæ sanitatis eam in vsum sumentem, confestim ab ægritudine liberauit.

*Videtur hic
aliquid deesse.
Sed legendum,
Nunc*

*Manualis a-
qua Gregorij,
ægrum curauit.*

F. 2.

Item:

Aliud miraculum.

Item, cùm in comitatu gloriosæ Mathildis delitesceret, & rabiem persecutionis, de qua posthac plenius dicturi sumus, declinaret, quadam die venerabilis Hubaldus Mantuanus Episcopus indicavit ei, quòd cocus eius, nimia infirmitate prægravatus de lectulo surgere non valeret. At ille necessarij commutationem non habens officij, cum fide *grano sinapis* comparanda, transtulit montem infirmitatis, & crevit in validum gratia sospitatis. Eâdem quippe hora, qua iubentis vocem audiuit, surrexit, ac necessaria præparavit.

Decretales Gregorij VII.

Iam tempus exigit, aliquot decretales Beati Præsulis Epistolas contra Simoniacos, & Nicolaitas in Galliam atque Germaniam transmissas ponere, & subinde, quid sibi velit saccus ille stercorebus refertus, quem supra Pisanis visum commemorauimus, aliquam, vt promissimus, coniecturam facere. Denuntiatio quippe regularis iudicij prædictorum hæreticorum, eisquæ fauentium, concutiens, & coërcens ignominiam, non absurdè videtur comparari sacco stercorea continenti, quem videlicet vir sanctus quodammodo portauit, dum epistolas mittendo, conuersionem eorum, quos notauit, diu patienter exspectauit: exportauit autem, quando pertinaces in errore, synodali consensu ab Ecclesia separauit. Harum igitur epistolarum prima nobis occurrit ad Ottonem Constantiensem Episcopum directa, quæ ita se habet.

GRE.

GREGORIVS EPISCOPVS SERV-
VVS SERVORVM DEI, DILECTO IN
Christo fratri OTTONI, Constantiensi Epi-
scopo, salutem & Apostolicam
benedictionem.

CONSTANTIA nunciorum tuorum fe-
stinanter redire volentium non permisit
nos fraternitati tue, qua in Romana Synodo
constituta sunt, seriatim intimare. Hec tamen
necessario tibi scribenda fore arbitrati sumus:
nos, iuxta auctoritate SS. Patrum in eadem
Synodo sententiam dedisse: ut hi, qui per Simo-
niacā heresin, hoc est, interuentu pecunie ad a-
liquem sacrorum Ordinum gradum, & officium
promoti sunt, nullū in sancta Ecclesia ul-
terius ministrandi locum habeant. Illi quoque,
qui Ecclesias datione pecunie obtinent, omnino
eas perdant: nec deinceps vendere, vel emere a-
licui liceat. Sed nec illi, qui in crimine fornicationis
iacent, missas celebrare, aut secundum
inferiores Ordines ministrare altari debeant.

Statuimus etiā, ut, si ipsi contemptores fue-
rint nostrarum, imò SS. Patrum Constitutio-
num, populus nullo modo eorum officia recipi-

F 3 at:

*Recitat hanc
Epist. etiam
Bernaldus in
Apologético
pro Greg. VII.
cap. 1. Ad eun-
dem est Epist.
60. lib. 2. Reg-
is. Habita est
hac Synodus
Anno 1075.
Lege Bar. hoc
anno.*

*Hac decreta
defendit ex in-
stituto Bernal-
dus in suo Apo-
logético, nuper
à nobis editus
Tom. 2. Defens.
Bellarm.*

at: ut qui, pro amore DEI, & officij dignitate non corriguntur, verecundia seculi, & obiuratione populi resipiscant. Studeat igitur fraternitas tua, se in his nobis cooperatricem exhibere; sic crimina ista de Ecclesiis suis radicitus euellere, quatenus boni pastoris meritum apud DEVM valeas obtinere, & Romana Ecclesia de te, sicut de charissimo fratre, & studioso cooperatore debeat gaudere.

Qua verò contumacia prænominatus Episcopus decretis salutaribus resultauerit, vel potius insultauerit, sequens Epistola prodit.

* De hoc Othone ita Chronicum Constantiense editum à D. Pistorio.

Otto de Gotzlar ciuitate Saxonie 35.

Anno Domini

MLXX. Antistes fit,

ad quod præfatus

Henricus huius nominis

quartus, dum

id præceperit,

dixit. Noluit

Collegium

Constantiense præfulè ido-

neum habere,

capiant igitur hunc stultum Ottonem in Episcopum.

Hic deniq; Episcopus

contra summi Pontificis Gregorij (VII.) mandatum, dicti Henrici partes fouet.

Quapropter excommunicatus,

in exilium missus, & Anno M. LXXIV. propter excommunicatione mortuus,

Basilicæ sepultus est. Præfedit annis sex è tribus, reliquos autem in exilio contriuit.

GREGORIVS SERVVS SERVORVM DEI * OTTONI Constantiensi Episcopo, salutem, & Apostolicam benedictionem.

RELATVM est ad nos de fraternitate tua, quod satis inuitus & mæstus audiui, quodq; si vel de extremo Christiana plebis membro ad audientiam nostram deferretur, seueriore districtiois disciplina censura esset pro-

neum habere, capiant igitur hunc stultum Ottonem in Episcopum. Hic deniq; Episcopus contra summi Pontificis Gregorij (VII.) mandatum, dicti Henrici partes fouet. Quapropter excommunicatus, in exilium missus, & Anno M. LXXIV. propter excommunicatione mortuus, Basilicæ sepultus est. Præfedit annis sex è tribus, reliquos autem in exilio contriuit.

procul dubio castigandum. Cum enim apostolica auctoritate & veridicis sanctorum Patrum sententiis incitati ad eliminandam Simoniacam heresim & percipiendam Clericorum castitatem pro nostri officij debito exarsimus, Moguntino Venerabili Archiepiscopo confratri nostro, cui plures & late dispersi Suffraganei sunt hoc obedientia munus iniunximus, ut tam per se quam per coadiutores suos hoc Romanae Ecclesiae Decretum uniuerso Clero studiosus inconculcaret & inuiolabiliter tenendum proponeret. Tibi quoque cui plurimus Amplius Cö-
statiensis Dia-
cecos. Constantiensis Episcopij Clerus & populus amplissimè dilatatus, ob eandem causam speciales litteras cudere, bulla nostra impressas, collibuit, quarum fultus auctoritate tutius animosusque praeceptis nostris obtēperares, & de sanctuario Domini Simoniacam heresim, & fedā libidinosa contagionis pollutionem expelleres. Apostolica namque Beati Pauli prepollet auctoritas, qua fornicatores & adulteros cū ceteris sceleratis connumerans diffinitam suae iussionis sententiam subicit, cum eiusmodi nec cibum capere.

Pra-

1. Cor. 5.

Præterea uniuersus Ecclesia Catholica cœtus aut virgines sunt aut continentes aut coniuges. Quicumque ergo extra hos tres ordines reperitur inter filios Ecclesie siue intra Christiana Religionis limites non numeratur, unde & nos si vel extremum laicum pellicatui adherentem liquidò cognouerimus, hunc velut præcisum membrum à corpore dominico, à sacramentis altaris, donec pœniteat, arcemus, quomodo ergo sanctorum sacramentorum distributor vel minister esse debet, qui nulla ratione potest esse vel particeps? Sed illa Beati Papæ Leonis nos impulit auctoritas, qui subdiaconis ineundi cõnubij licentiam prorsus abstulit. Quod decretum Beati Leonis posteriores sanctæ Romanæ Ecclesie Pontifices, maximè Doctor eximius Gregorius, ita pro lege sanxerunt, ut deinceps tribus his ordinibus Ecclesiasticis Sacerdotibus, Leuitis & Subdiaconis vincula coniugalia omnino sint prohibita. Cum autè hæc omnia tibi obseruanda, pastoralis prouidentia transmitteremus, tu non sursum cor, sed deorsum in terra ponens prædictis ordinibus frena libidinis sicut accepimus, laxasti, ut qui

multi-

S. Leo Epist. 82.
ad Anast. asin
Episcop. Thef
salon. cap. 4.
Et Epist. 90. ad
Rusticiu Nar-
bonensem ca. 3.
S. Greg. lib. 3.
Regesti Epist.
34. & lib. 1.
Epist. 42.

mulierculis se iunxerūt in flagitio persisterent,
 & qui necdum duxerunt tua interdicta non
 timerent. O impudentiam, ò audaciam singu-
 larem, videlicet Episcopum sedis Apostolica
 decreta contemnere, præcepta sanctorum Pa-
 trum conuellere, immo vero præceptis contra-
 ria ac fidei Christianæ repugnantia de sacra-
 tiore loco, & de Cathedra Pontificali subie-
 ctis ingerere. Quapropter tibi apostolica au-
 ctoritate precipimus, ut ad proximam Syno-
 dum nostram proxima hebdomada te presen-
 tem exhibeas, tam de hac inobedientia & sedis
 Apostolicæ contemptu, quam de omnibus qua
 tibi obiiciuntur canonicè responsurus.

Hic clero & populo mandat, ne inobedienti Epi-
 scopo obediant.

GREGORIVS EPISCOPVS SER-
 VVS SERVORVM DEI, CLERICIS ET

Laicis maioribus & minoribus in Constantiensi
 Episcopatu consistentibus, Christianam le-
 gem diligentibus, salutem & Apo-
 stolicam benedictionem.

MISI MV S fratri nostro, Episcopo vestro,
 Ottoni literas exhortatorias, per quas
 pro nostri necessitate officij Apostolica auctori-
 G tate

tate iniunximus illi, ut Simoniacam heresim de Ecclesia penitus sua excluderet, & castitatem clericorum studiosè prædicandam suscipere, & firmiter tenendam Episcopali vigilantia inculcaret. Nam sic eam nobis Evangelicæ & Apostolicæ litteræ, authenticarum Synodorum decreta, & eximiorum Doctorum præcepta insinuant, ut eam dissimulare & negligere, sine magno animæ nostræ & populi Christiani detrimento non possimus. Sed Episcopus vester, ut nobis relatum est, quæ paterne suaseramus, perficere non curavit, & ut non solum inobedientia, verum etiam rebellionis offensam contraheret, quemadmodum accepimus, palam clericis suis, iussioni nostræ, immo Beati Petri, omnino contraria permisit, ita ut qui mulierculas habuerant, retinerent, & qui non habebant, illicita temeritate subintroducerent. Quod ut audiuimus molestè ferentes, secundam ei scripsimus Epistolam, indignationis ei nostræ motus ostendentes, & idem præceptum iteratò acrius inculcantes, quum etiam ipsum ad Synodum Romanam, quæ prima proxima Quadragesima hebdomada futura est, aduocau-

cauimus, ut pro seruationem reddat, & inobediencia causas si rationabiles habuerit, in audientiam totius Conuentus exponat.

Hoc ideo, fratres charissimi, vobis innotescimus, ut anima vestra saluti consulamus. Si enim Beato Petro & sanctae sedi Apostolica fronte aperta repugnans ac contumax esse voluerit, liquido manifestum est, quod qui matrem vel patrem inhonorat, nullam à fidelibus patris & matris iure obedientiam exigere aut quarere debeat. Indignum est enim, ut qui Magistro detrectat subesse, Magister auditoribus postulet praesse. Quapropter omnibus, sicut praediximus, maioribus atq; minoribus DEO & B. Petro adherentibus, Apostolica auctoritate praecipimus, si in obduratione sua persistere voluerit, nullam ei obedientiam reuerentiam exhibeatis, neq; id anima vestra perniciem esse putetis. Nam si, ut totiens iam praediximus, praecipis Apostolicis voluerit esse contrarius, ab omni illius subiectionis iugo, Beati Petri auctoritate absoluiimus ita uniuersos ut cum Sacramenti obligatione quilibet ei fuerit obstrictus; quam diu DEO omnipotenti

tenti & sedi Apostolica rebellis extiterit, nulla ei fidelitatis exhibitione fiat obnoxius. Non enim cuiuslibet persona contra creatorem suum, qui cunctis præponendus est, aliquis debet obedire, sed debemus contra DEVM superbienti resistere, ut saltem hac necessitate coactus ad viam iustitiæ addiscat redire. Quanti enim periculi quantaq; à Christiana lege sit alienationis obedientiam, maximè Apostolicæ sedi, non exhibere, ex dictis Beati Samuelis Prophetæ potestis cognoscere, quæ sanctissimus Papa Gregorius in ult. lib. Moral. procuravit exponere. Ut ea autem sint vobis in promptu scripta transmisimus, quatenus indubitanter sciatis, nos vobis novam non dicere, sed antiquam sanctorum Patrum doctrinam propagare. Hinc Samuel ait: Melior est obedientia quam victima, & auscultare magis quàm offerre adipem arietum, quoniam quasi peccatum ariolandi est repugnare, & quasi scelus Idololatriæ nolle acquiescere; obedientia quippe victimis iure præponitur quia per victimas aliena caro, per obedientiam vero propria volūtas mactatur. Tan-

S. Greg. lib. 35.
Moral. cap. 10.

1. Reg. 15.

Verba S. Gregorij.

to igitur quisque * Dominum citius pla- * *Denno.*
 cat, quanto ante eius oculos, repressâ arbi-
 trij sui superbia, gladio præceptise immo-
 lat. Quo cōtra ariolandi peccatū inobedi-
 entia dicitur, vt quanta sit virtus obedi-
 entia demonstratur. Ex aduerso igitur meli-
 us ostenditur, quid de eius laude sentiatur;
 si enim * ariolandi peccatum est repugna- * *quasi.*
 re, est quasi scelus Idololatriæ nolle acqui-
 escere. Sola est quæ fidei meritum possidet;
 sine qua quisque * conuincitur infidelis, * *infidelis esse*
 etsi fidelis esse videatur. *conuincitur.*

AD LAICOS PRO EXEQVEN-
dis superioribus institutis.

GREGORIVS EPISCOPVS SER-
 VVS SERVORVM DEI, RODVLFO DV-
 ci Sueuiæ, atque Bertholdo Duci Carentano,
 salutem, & Apostolicam be-
 nedictionem.

SIMVS, quoniam prudentia vestra
 miserabilem Christianæ religionis deso- *Exstat lib. 2.*
 lationem perspicaci mente perpendit, quæ pro *Epist. Greg.*
 peccatis nostris in ea nunc extremitate est po- *VII. Epist. 45.*
 sita, vt infeliciora tempora nemo viuentium

G 3 vide-

viderit, nec à tempore B. Siluestri, patris nostri, scripturarum traditione repererit. Verùm huius tanti mali nos caput, & causa sumus, qui ad regendum populum prelati, & pro lucrando animabus Episcopi vocati, & constituti sumus. Ab eorum namq; principatibus, velut à quibusdam initiis, subditorum bona vel mala veniunt, qui aut mundanas dignitates, aut magisterium spirituale susceperunt, qui dum nihil aliud, nisi gloriam, & voluptates seculi querunt, sine sua, & populi confusione vivere nequeunt: quoniam in malefactis prava sectantes desideria, & sua auctoritatis iura per culpam ligant, & aliis peccandi per exemplum frena relaxant: neque enim per ignorantiam aut improvidi delinquunt, sed presumptuosa obstinatione Spiritui sancto resistentes, diuinas, quas cognouerunt leges, abiiciunt, & Apostolica decreta contemnunt.

Sciunt namq; Archiepiscopi & Episcopi terra vestra, quod & omnibus fidelibus notum esse debet: quoniam in sacris Canonibus prohibitum est, ut hi, qui per Simoniacam heresin, hoc est, interuentu precij ad aliquem sacro-
rum

rum Ordinum gradum, vel officium promoti sunt, nullum in sancta Ecclesia ulterius ministrandi locum habeant; nec illi, qui in crimine fornicationis iacent, Missas celebrare, aut secundum inferiores Ordines ministrare altari debeant. Quae cum eos sancta, & Apostolica mater Ecclesia, iam à tempore B. Leonis Papae saepe in Conciliis tum per legatos, tum per epistolas in se, & commissis sibi plebibus, utpotè ab antiquioribus neglecta renouare & obseruare commonuerit, rogauerit, & accepta per Petrum auctoritate, iusserit; adhuc tamen inobedientes (exceptis per paucis) tam execrandam consuetudinem nulla studuerunt prohibitione decidere, nulla distinctione punire. Non attendentes quod scriptum est; quasi arioladi peccatum est repugnare, & quasi crimen idolatriæ, nolle acquiescere.

1. Reg. 15.

Cum igitur illis Apostolica, imò sancti Spiritus mandata spernentibus, & scelera subditorum criminosa fouentibus patientia, diuina ministeria indignè tractari, populum seduci intelligimus; alio quolibet modo contra haec vigilare nos cōuenit, quibus cura Dominici gregis

gis

gis praecunetis incumbit. Multo enim melius nobis videtur, iustitiam DEI, vel nouis reedificare consiliis, quam animas hominum una cum legibus deperire neglectis.

Concedit Pontifex his duobus ducibus potestatem & iurisdictionem in clericos Simoniacos & fornicarios.

Quapropter ad te, & ad omnes, de quorum fide, & deuotione confidimus, nunc conuertimur, rogantes vos, & Apostolica auctoritate admonentes, ut quidquid Episcopi dehinc loquantur, aut taceant, vos officium eorum, quos aut Simoniacè promotos, & ordinatos, aut in crimine fornicationis iacentes cognoueritis, nullatenus recipiatis: & hac eadem adstricti per obedientiam tam in Curia Regis, quam per alia loca, & conuentus regni notificantes, ac persuadentes, quantum potestis, tales sacrosanctis deseruire mysteriis, etiam, si oportuerit, prohibeatis.

Quid respondere debeant obloquentibus.

Si qui autem contra vos, quasi istud officij vestri non esse, aliquid garrere incipiant; hoc illis respondete, ut vestram, & populi salutem non impediendes, de iniuncta vobis obedientia, ad nos nobiscum disputaturi veniant. Quia vero, te Rodulphe dico Ducem, & charissimum sancti Petri filium, ad religionis spiritum desi-

Consilium Rodulpho à Pontifice datum de pecunia Simoniacè accepta.

desideranter anhelare confidimus, unde nos consuluisti, quidquid nobis perfectius visum est, ad correctionem tuam tibi intimamus, ut quantumcunque precij te pro disponendis in Ecclesia clericis accepisse recordaris, aut in utilitates eiusdem Ecclesie, si attinere ei videtur, aut in usus pauperum expendas, ut nulla in te reprehensibilitatis macula remanente, inter electos regni caelestis ciues adscribi merearis. Datum Roma, tertio Idus Ianuarij, Indictione decima tertia.

Item ad Laicos pro iisdem institutis.

GREGORIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, DILECTO

in Christo filio, & nobilissimo Comiti* Adalberto, & eius vxori, salutem, & Apostolicam benedictionem.

* Rom. decretal. editio, habet Alberto: Eodem sensu; Idem enim sunt omnia ista. Adalbert, Adalpre, Adalpreht, Adalpert, Adelpret, Adilpert, Adelprech, Albreht, Alprecht.

GRATIAS DEO referimus, quod & Laici, & mulieres ad Dominum mentes erigunt, & cultum religionis libenter intellectu capiunt, & tenere contendunt. Nam illi, qui propter lucrandas animas Episcopi vocati, & constituti sunt, & subditos suos verbo, & exemplo viam veritatis docere deberet, his

H tem-

temporibus seducti à diabolo, non solum legem
 DEI deserunt, sed impugnare, & omni cona-
 tu subvertere, non desistunt. Quo minus mi-
 randum est, si ipsi inferiores ordines à delicto
 non prohibent, quorum aut ordinatio fuit he-
 retica, aut vita omni immunditia, & facino-
 ribus cooperta; qui, dum in semetipsis propria
 scelera nec corrigunt, nec attendunt, subdito-
 rum quoque crimina, aut per negligentiam,
 aut timore propria conscientia portant. De
 quibus rectè per Prophetam dicitur: Obscu-
 rentur oculi eorum, ne videant, & dorsum
 eorum semper incurua.

Psal. 68.

Quapropter quidquid illi contra vos, imò
 contra iustitiam garriant, & pro defendenda
 nequitia sua, vobis, qui in literati estis, obiici-
 ant, vos in puritate, & constantia fidei vestra
 permanentes, qua de Episcopis, & sacerdotib.
 Simoniacis, aut in fornicatione iacentibus ab
 Apostolica sede accepistis, firmiter credite, &
 tenete. Dat. Romæ VII. Kal. Nouemb. In
 dictione decima tertia.

Vt nullus obediat Episcopis præfata statuta con-
 temnentibus, vel negligentibus.

GRE.

GREGORIVS SERVVS SERVORVM DEI OMNIBVS CLERICIS, ET

Laicis in regno Teutonicorum constitutis, salutem & Apostolicam benedictionem.

AVDIVIMVS quod quidam Episcoporum apud vos commorantium, ut Sacerdotes, & Diaconi, & Subdiaconi, mulieribus commisceantur, aut consentiant aut negligant, his precipimus vos nullo modo obedire, vel illorum praeceptis consentire, sicut ipsi Apostolica sedis praeceptis non obediunt, neque auctoritati sanctorum Patrum consentiunt, testante diuina scriptura, facientes & consentientes par poena cõplectitur. Rom. 1. Omnipotens & misericors DEVS, qui ultra spem, qui ultra interitum miseretur, & consolatur nos in omni tribulatione nostra, aperiat cor vestrum in lege, & confirmet vos in praeceptis suis, ut auctoritate B. Petri à cunctis peccatis absolutos, vos ad caeleste regnum perducatur regnatos. Amen.

Has Epistolas profecuta est, ipso praesidente, generalis Synodus, in qua, sicut gesta ipsius continent, sententia anathematis data est in omnes Simoniacos, &

H. 2. Nico-

Nicolaitas hæreticos, qui in erroris sui secta indurati, synodalibus SS. Patrum definitionibus, & Decretalibus eorum statutis scienter inobedientes, apostatarumque pertinacia eis recalcitrantes, studio, & voluntate refragantur. Ecce saccus stercoribus plenus eatenus arguendo, obsecrando, increpando cum omni patientia, & doctrina apportatus; sed ex tunc, iusta ultione diuini zeli exportatus secundum ordinem, quem suis ultoribus ipse Dominus per Ezechielem Prophetam ostendit dicens: *A sanctuario meo incipite.* Clamor namque Sodomorum, & Gomorrheorum usque ad ipsius Pontificatum multiplicatus fuerat nimis: in eo scilicet, quod prædicti hæretici, eorumque fautores, nimia peccandi libertate effrenati, peccatum suum sicut Sodoma prædicauerunt, nec absconderunt: ideoque *nisi Dominus exercituum reliquisset nobis in eo semen correptionis, quasi Sodoma fuissetis, & quasi Gomorrha similes essemus.*

Ezech. 9.

Isaia. 1.

a *Sextus Episcopus Bamberg. de quo Bruschius in Catalogo.*
 b *Lege Epist. 84. lib. 1. Epist. Greg. 7. Item Epist. 1. 2. & 3. lib. 3. & Epist. 76. lib. 2. Vbi Pontifex vocat istum Hermannum Episcopum Bambergensem, idiotam. Et videtur esse ille, cuius inscitia graphicè describit Bruno in Hist. Belli Saxonici non procul à principio.*

Hac fama iustificationis instigati Babenbergenses Clerici detulerunt ad aures eius Simoniacum introitum Pseudoepiscopi sui nomine^a Hermannii. At ille, contracta non minima pecunia, preciosi metalli, & vestimenti copia, sperauit Apostolicum rigorem muneribus emolliri posse. Et approximans Romæ, exorauit venerabilem^b Hermannum Metensis Ecclesiæ Episcopum, & Apostolicæ sedis legatum; qui tunc fortè societatem itineris inciderat, vti se ad Dominum Papam præiret, & intercederet. Quod, cum attentasset, & humanæ placationis non paruum materiam affore, designasset, vir iustus excutere manus suas ab omni munere solitus, vt erat in conclauis suo positus, Spiritu sancto

se in-

se inflammante, respondit ^a fac eum, si aliquam fidelium communionem velit obtinere, in partes suas redire, & ^b monasticæ regulæ districtum iugum pœnitendo subire; quoniam, propitius sit mihi **D E V S**: si domum istam mihi impletet auro, & argento; nunquam, me consentiente, Episcopali fungetur officio. Hoc itaque modo & iste Simoniacus submotus est à sacerdotio.

Iam verò qualiter inimicorum fraudes, tentationes, pericula, detractioes, irrisiones, captiones, custodias, propter nomen Domini; postremo, qualiter, Domini iuamine, & sustentatione, Apostolorumque comitante suffragio, Reges, tyrannos, Duces, Principes, animarumque hominum captiuatores, voratores, insuper lupos, Antichristi videlicet ministros, Archiepiscopos, Episcopos, & reliquos Ecclesiasticos peruasores fortissimus athleta **D E I** superauit, nequaquam silentio præterire, dignum ducimus: quatenus tam præsentibus, quam subsecuturis sit in exemplum, & ^c populis sanctæ Ecclesiæ, olim nostrum seculum fuisse cognoscat sub tanto, taliq̃ Pastore prolapsum. Indecens enim, & inconueniens esse videtur, tradere obliuioni Patris huius laborem, cùm etiam profanarum causarum memoria penes seculares pro fortitudinis exemplo fiat. Huius quidem exemplum si tenaci memoriæ tradatur, sit sanctæ Ecclesiæ supplementum, Christi fidelium ornamentum, & in hæreseon profanarum veniet detrimentum. Hinc enim iustorum iterum prima sumpserunt principia; hinc Ecclesiastica victoria, & perpetuæ felicitatis quodammodo per filium hæreditas.

Fuit itaque quidam vir in vrbe, perditionis filius, omnium hominum sceleratissimus, & iniquissimus, cuius quidem memoria aërem ipsum commaculat;

H 3 cui

a Diuinū Pontificis responsum.

b Bruschius dicit, Hermannum intrasse Monasterium S. Martini Achi-anum Francia orientalis.

Aggreditur Paulus expone-re labores & pericula, qua Gregorius adit & subit propter libertatem Ecclesiasticam. c. fort. populus.

Quantum referat nolle certamina Gregorij VII.

*Non exprimit
Paulus nomen
eius, quem his
tantis encomi-
is ornas.*

cui pro dulcedine periuria, fallaciæ, luxuriæ, traditio-
homicidia, machinationes, susurrationses, conspiratio-
nes, fraudes, deceptiones, cōuenticula fuerant, & quic-
quid virtuti esse potest inimicum, sibi per omnia crede-
bat, pater furum, & socius periurorum, clypeus falla-
cis, & hasta mœchi, galea homicidarum, & scutum tra-
ditionis, tegumentum machinationis, custos susurra-
tionis, anxietas conspirationis, coloratio fraudis, risus-
que deceptionis, & crypta malæ conuentionis; ad cu-
ius confugium omnis hæreticus, omnisque scelestus
properabant. Cuius ala velabat scandala, sub cuius vm-
bra Leuiathan ipse tortuosus coluber, dulciter, & sua-
uiter quiescebat. Qui ad augmentum tanti commercij
turre, quàm plures in Vrbe construxerat, & posthabi-
tis tam DEI, quàm hominis inimicitis, ante quidquid
sux peruersæ mentis oculos incentor malitiæ, diabo-
lus videlicet, adduxerat, peragere satagebat. Leuia qui-
dem sibi, & dulcia verba, sed in fine iacula, & absinthi-
um fuerant. Qui ad sui destructionem quendam suum
compatrem occidit; in cuius domum, re nondum ple-
nè cognita, perrupit: quam etiam destruxit; & peracto
tanto scelere, in turrim, quam viuentem patre suo Ste-
phano, Urbis præfecto, construxerat, se recepit.^a

*Tota hac ne-
farij hominis
descriptio per-
tinere videtur
ad Gerardum
Comitem Ga-
leria, qui legi-
timis Pontifi-
cibus infestissi-
mus fuit; hinc
ab illis crebro
excommuni-
cationis fulmi-
ne percussus
est. Illud enim
vnum caput,*

Ad cuius facinus vindicandum vir DEI accensus,
vnà cum adhuc viuentem Papa Alexandro, maledictio-
nis, & anathematis eum vinculis alligauit. Ille verò ad
augmentum suæ confusionis, cum quibusdam, quos
sibi asciuerat, Nicolao videlicet & Bertramo, ad perdi-
tionis filium, scilicet Henricum Regem, properauit; &
communicato magnæ impietatis consilio, Cadaloum
Parmensem, hæreticum, Romam conductum, hospiti-
o recepit, & prælia multa illius ob adiutorium, in Vr-
be.

be commisit. Cui solatium omnes hæretici Simoniaci pro posse impendebant, & per ipsum sanctam Ecclesiam confundere disponebant.

anathemati maledictionique subiicit, omnium ferè Pontificum, quicumque Romanæ Ecclesiæ suis temporibus præfuerunt. In plenaria item Synodo Papa Nicolao præfidente, excommunicatus est. *Et legatus iuit ad Henricum Regem pro Cadaloo, contra Alexandrum II.* Vide Bar. M. L. XI. N. 2.

Sed hæresiarcha tandem illo mortuo, confusus iste, pactum se cum Domino Papa facere, & fidelitatem iurare spondit. Quod & fecit. sed, quæ fides ei esse potuit, cui veritas nunquam adhæsit? Stabat quidem, propter summi Sacerdotis potentiam, vt prædo ligatus: sed quas poterat fraudes animo tenus perpetrare non desinebat tartareus hæres. Si quando eum venerabilis Pater Gregorius, vt à talibus pedem retraheret, hortabatur, in peius quotidie suum vertebat pectus: sicque factum est, vt in ipsa turri, quam miræ magnitudinis supra pontem S. Petri construxerat, viros sicarios poneret; qui ab omnibus introeuntibus, & exeuntibus, ex rebus, quæ ferebantur, prædam caperent.

inquit Petrus Damianus de illo apud Bar. Anno M. LIX. à Cadaloo Antipapa, qui mortuus est An. M. LXIV. Vide hoc anno Baron. b Hac quidem de Gerardo intelligi possent, nisi obstaret Damianus, qui in discept. Regij aduocati & Defensoris Ecclesiæ apud Baro. M. LXII. innuit, istum Gerardum iam sum, hoc est, Anno M. LXII. fuisse mortuum. Quod si verum, de alio cogitandum erit. Nec defuerunt ex Comitibus Galeria & Tusculi, qui Pontificibus infestissimi essent. Sed vocetur Cincius, de quo hic Paulus. At Vrbs præfectum fuisse, nil necesse est dicere: licet Lambertus in Chronico, Anno M. LXXVI. præfectum Vrbs vocet. Nam Bertoldus Constantiensis in Chronico eum hac dignitatis appellatione non afficit. Et Epistola dua Petri Damiani ad Cincium seu Cuthium Vrbs præfectum lib. 8. Epist. 1. & 2. perspicue indicant, Cinthium, Vrbs præfectum fuisse virum probum, & procul ab huiusmodi scelestis facinoribus remotum. Et facile sunt duos Cinthios seu Cincios in unum conflare; quos Paulus rectè distinxit. Nec dubito Cinthium seu Cincium hic à Paulo tantis laudibus affectum, esse illum de quo Bertoldus in Chronico Anno Salutis M. LXXVI. Non multò post eius (Episcopi Vercellensis) interitum, præfectus Romanæ Vrbs, indefessus miles S. Petri contra schismaticos, à quodam fautore Henrici crudeliter occiditur: ad cuius corpus in paruo tempore, plusquam viginti miracula cõtigerunt, vt fidelium virorum relatione didicimus.

Qua de causa Præfectus Vrbs Cincius nomine, vir utique prudens, charus DEO, & hominibus, (qui non vt laicus, sed veluti fidelis monachus, DEO seruiens iustitiam excolebat in omnibus,) quadam die cum cepit,

pit,

pit, & in carceris squaloribus tantum latronem, ut dignum fuerat, tradidit. Tandem interuentu quorundam nobilium Romanorum, permittente hoc clementia Domini Papæ, peractis supra sancti Petri corpus Sacramentis suæ meliorationis, datisque obsidibus, & reddita turri, de qua confidebat, dimissus est. Tunc allatis arietibus, & machinis, ferreisq; malleis, funditus est euerfa: & sic Vrbs aliquantisper quieuit, & iniquorum factio, timore magno concussa, conticuit.

Sed, quid miser faceret? Quousque potuit, iniquos, licet longè positos, tam per se, quàm per suos Nuncios adiit. Ipse lustravit Apuliam, Lucaniam, ^a Ducem Guiscardum, & cæteros excommunicatos visitans, statuitque cum ipsis tempus opportunum, quomodo Dominum Papam caperet, & occideret: Filium verò suum ad Guibertum hæreticum, Rauennatem ^b direxit, idem pactum compositurum: sicque ad Regem etiam suæ fallaciæ destinavit literas, promittens eundem Patrem regio conspectui representandum. Compositis itaque huiusmodi demolitionibus, ac tempus quieuit, expectans nimirum opportunitatem, ut eum caperet, & iniquorum populo ad necandum traderet. Sed Dominus omnipotens, qui captione sua mundum liberans diabolum captiuauit, Patris istius captione & sanguine, Ecclesiæ statum in melius prouexit, & filium iniquitatis non solum puero suo nocere prohibuit, sed etiam propriis rebus priuauit.

Prolapso itaque ferè anno, ministri diaboli tempus aduenit. Nam instante festiuitate Dominicæ Natiuitatis, conspiratores suos, cum quibus coniurauerat, hortari cœpit, ut ad tantum flagitium mente prompti concurrerent, animumque aptarent, promittens eis ineffabilia,

^a Robertus Guiscardus, excommunicatus à Gregorio Anno M. LXXIV. Absolutus M. LXXX. Vide Bar.

^b Archiepiscopus, postea Antipapam, Gregorio semper infestum.

Coniurati festum Natalis Christi ad faciendum patranda deligunt.

bilis, libertatem futuram, quæstum sine mensura, imitator per omnia fratris, & magistri sui diaboli; qui solus morte Domini mundum sibi totum possidendum promittebat: sed sicut scriptum est, dum capit, capitur; dum prædari incipit; præda fit: & dum ambit illicita, quæ nondum possederat, perdidit acquisita, quæ retinebat; sic etiam iste minister utique illius, si corde deprehendisset, se tantis rebus exspoliandum, fortasse quoquo pacto à tanti sceleris perpetracione, amore suarum rerum magis, quàm DEI, manum retraheret; sed quoniam obcæcavit eum malitia sua, qua suffarcinatus incedebat, rem ad effectum perducere conatus est, non timens, imò postponens animæ suæ periculum, alter Iudas manus in Dominum suum, & Christum Domini iniecit.

Isa. 33.

Præsentē itaque tantæ festiuitatis die, ad peragendum vigiliarum obsequia Pontifex, ut mos est, ad B. MARIÆ Ecclesiam, quæ, ob tantarum deuotionum merita, Maior vocata est, cum paruo Clericorum & Laicorum numero properauit. Nam mos Urbis fuerat semper, in tantæ solennitatis excellentia, omnes ad eandem Ecclesiam confluere, totamque noctem illam hymnis, & laudibus intentos peruigilem ducere. Sed, Domino disponente, ad emutandam tantam Ecclesiam tanti pastoris sanguinem fundere; ut ministri diaboli animus inhians sui ad destructionem, quæ malè voluerat, perficere possit, populus tunc conuenire prohibitus est. Die namque ipso vigiliarum tantam æthera aquarum inundationem profuderat, ut ipsum primi temporis imminere diluuium omnibus videretur. Vix enim aliquis domus suæ limen linquere, vicini que sibi iuncti casam, si necessitas aliqua exigeret, intrare, ne dum Ec-

Vigilia & Stationes nocturna.

a fort. euitandum.

b æthera vel æther.

Inundatio aquarum Romæ.

I clesiam

eccliam tam longè sitam, intrare valebat. Loquebantur enim quodammodo mundi elementa futurum scelus, & inauditum facinus præfagiebant.

*Nocte Natalis
Dominici ca-
pitur Grego-
rius.*

Sed quid plura? Adest nox, in qua tenebrarum filius lucis aggreditur ministrum. Missis itaque exploratoribus ad alios exquisitores venerunt. Nam quandam societatem, iuxta eandem Ecclesiam ex ipsius vici habitatoribus sibi ascuerant: & notantes omnia ad notitiam seclæsti illius miserant, quæ scrutati fuerant. Tunc ille legionem suam loricis indutam cum festinatione conduxit, ponens ita, ut post peractam siue de nece victoriam, seu de viuo portato triumphum: quemcunque equum quis habere posset, ascenderet: ne quis contra ipsos meditaretur insurgere. Ventum tandem ad Ecclesiam est: Papa verò gloriosus in *Præsepj* positus Missam noctis primam, sicut docet religio, decantabat, corpusque Dominicum tam ipse, quàm clerus eius susceperat. Reliqui verò, qui aderant, eadem adhuc Sacramenta percipiebant, cum magnus sub itò clamor, magnus & ululatus ex improviso intonuit, & Ecclesiam ipsam implevit.

Tunc vndique lustrantes Ecclesiam, euaginatæ mucronibus percutientes, quos poterant; ad locum *Præsepj*, quo Papa eximius residebat, conuenerunt: percussisque ibidem aliquantis; ruptisque ostiis illis, angulum breuem *Præsepj* æterni Regis, & matris truculentis manibus intrauerunt. Tunc iniecerunt in eum manus, & tenuerunt. Quorum vnus educto gladio caput eius abscindere voluit, sed tamen, Domino volente, non potuit. Percussum tamen in fronte, grauiterque vulneratum de Missa nondum finita violentis manibus

Capitur Pontifex.

Grauiter vulneratur.

nibus abstraxerunt, cædentes & percutientes. Ille verò, ut agnus innocens & mansuetus, ad cælum oculos erigens, nullum eis dedit responsum, non reclamauit, non reluctatus est; neque, ut sibi in aliquo misereretur, rogauit. Tandem, exutum pallio, & casula, seu Dalmatica, & tunica, cum camisia tantum amictum & stola, ut furem tractum post dorsum cuiusdam sacrilegi posuerunt. Ille verò, qui frontem gladio percusserat, arreptus à Dæmonio ante eiusdem Ecclesiæ atrium diuolutatus est spumans, equusque eius fugiens nequam ulterius inuentus est.

A Dæmone arripitur, qui Pontificem vulnerauerat.

Tanti fama mali totam citò perculit Urbem. Quis vnquam tanta flentium, tantaque funebria narrare lamenta poterit? Sicut enim de Domini nostri Natiuitate Vrbs cæteris altius ciuitatibus congratulari solita fuerat; sic modò commota tristitiam sibi non modicam aduenisse proclamabat. Expauit pariter hoc factum cælum & terra, & ad tantum facinus vindicandum corda præparantur omnium. Tunc impletum est, quod dictum est per Prophetam: *Dies vestri conuertentur in lamentationem, & luctum & gaudium vestrum in luctum.* Et illud: *Plorans plorauit in nocte; & lacryma eius in maxillis eius: non est qui consoletur eam ex omnibus charis eius.* Tunc sancta Ecclesia DEI dicebat: *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die, ac nocte?* Et illud: *Audite, obsecro, vniuersi populi, & videte dolorem meum. Tunc, omnis maritus sumpsit lamentum; & qua sedebant in thoro maritali, lugebant.*

Iob. 2.

Thren. 1.

Hierem. 9.

Thren. 1.

1. Machab. 1.

Omnis itaque Clerus, pastore percussò, huc illucque discurrebat, & cuncta penè altaria exuentes denudabant. Nihil alicubi, præter quod antè dictum fuerat,

*a Videtur leg.
pacata mon-
strantur, ces-
santibus Side-
licet nimis il-
lis imbribus,
de quibus su-
pra.*

in Ecclesiis diuini officij, illo die factum fuit. Elementa tamen ad tempus vsque illud turbata, ne populum zelantem Domini zelum præpedirent, ^a sed pacata monstrarentur: Terra verò aquam penè cunctam, quam nimia inundatione sustinuerat, absorbens, iterum quodammodo siccum ad hoc omnibus vleiscendum ostēdit. Tota itaque nocte signis, tubisq̄ue sonantibus, militibusq̄ue omnes aditus lustrantibus, ne aliquo portaretur extra Urbem ingenio, nullum vsquam vestigium patuit: sanè, re dubia, omnibusq̄ ignorantibus, vtrum viuus, an mortuus esset, populo congregato in Capitolio, referentibus quibusdam, innotuit, quod in quadam turri captus teneretur. Tunc omnes gentes tulère voces ad sidera.

*Pugnat Roma-
nus populus
pro Gregorio.*

Verùm, vbi primùm dies terris est reddita, omnes inter se hortantes populi innumerabiles ad domum Antichristi venerunt. Incepta itaque pugna est: sed primo congressu pars hostilis fugam arripuit, omnisq̄ue factio in eadem se turri conclusit. Tunc omni parte valatæ ignis appositus est; allatisque machinis, & arietibus, rumpitur murus, cunctaq̄ue inibi conclusa fit Domini populo præda. Nemo suum periculum vitabat, sed sui oblitus, pro posse pugnabat.

*Oppugnat po-
pulus turrim,
in qua Ponti-
fex captiuus
tenebatur.*

*Eximia chari-
tas quorundã
in malò tra-
ctum Ponti-
ficem.
c traitionis.
d hibernalis.*

Porro, quidam vir cum quadam nobili matrona Patrem Gregorium secutus est, qui ei solatium aliquantisper fuerant. Vir namq̄ue ille tædio ^c detractionis, & algore ^d imbernalis noctis afflictum allatis calefecit pellibus, pedesq̄ue eius in sinu suo composuit. matrona verò ipsa fomento medicaminis sui, Patris nostri plagam nimio sanguinis rosei profluuiio tabidam, deplorando mulcebat, omnesq̄ue illos DEI inimicos homicidas *sacrilegos* acclamabat: altera nimirum Maria effe-
cta.

sta. Nam quemadmodum illa flens sua delicta, Domini vestigia lacrimando perfuderat: sic ista omnium crimina perferens, lacrimis suis tantum Pastorem prolebat. Osculabatur illa pedes Domini Saluatoris, quò deinde lota caput ad vsque perueniret. Hæc autem DE I, & Domini famuli primo baptisinate munda, postremò pectoris ardore adusta; caput, pectusque deosculans lacrimis rigabat. O memorabile pectus. O deuotissimæ foeminæ laudabile^a iecur: quantus tibi tunc charitatis ardor inhæserat? cùm ante oculos tuos æterni Regis ministrum iniquorum manibus malè tractatum, vulneratumque prospiceres, nec Sathanæ ministris ex tuo ore pudico, sanctisque osculis, quæ pedibus, manibusque, & capiti tanti Patris feceras, iam purgata,^b conuitia digna, & maledictionis iacula subtrahebas. Verè credibile est, animam tuam te pro Patris vita ponere velle, & tormenta potius inexistentia percurrere, quàm Dominum captum, & tam malè tractatum videre. Pugnat manibus omnium generosa Virago, & immodicæ mercedis omnium particeps, quam tum sibi accumulabat.

Luc. 7.
Comparatio
pia matrona
cum Maria
Magdalena.

a forte; cor.

b Videtur locus
mendosus.

Verùm, quanto istius animosa fides: tanto alterius mulieris linguosa perfidia. Nam, sicut olim Dominicæ Passionis tempore, ancilla ostiaria Petrum terruerat: sic ista Vicarium eius mordacibus obprobriis conturbabat. Quæ quidè^c illius traditoris soror fuerat, & idcirco tanto Patri maledicere non formidabat. Alter verò eiusdem traditoris minister, & ^d sequepeda, euaginatam gladium retinens, tanti viri caput, ipso die se abscissurum, blasphemando asserbat. Cuius impietatis vindictam velocissimum Domini iudicium non distulit. Nam lancea à foris vibrata, guttur eius diræ vocis

Petulantia
famula cuius-
dam in Ponti-
ficem.

c Qui Pontifi-
cem ceperat.

d sequepeda.

Diuina & itiq
in improbum,
qui Gregorium
perimere mo-
liebatur.

venam obruncans, ad terram morientem, palpitan-
temque prostravit, sicque ad Tartarum misit.

*Dux totius
tragedia fit
supplex Gre-
gorio.*

Traditor autem iam, iamque videns capiendam
esse turrinam, & sibi periculum mortis imminere, co-
actus procidit ad pedes Beatissimi Papae dicens: *Semper
misericordiam, Pater, docuisti, docens perfecisti, errantesque
conuertens, conuersos in fide solidasti, suscipe errantem, & ab
iniquitatibus se conuertentem; conuersum solida, ne me de-
sperationis profunditas absorbeat. Peccaui, erraui, tradidi,
interfeci, sacrilegium perpetraui. Matris Regis enim thala-
mum corrumpti, violentusque manibus, ² tugurium & paruum se-
cretarium DEI Filij violauit. Te Patrem, & meum Dominum,
ut parricida, periurius, sacrilegius, manibus pollutis ex illius
gremio ^b attraxi. Suscipe, libera, tuere, misericordiam fer, da
remedium, consilium, suffragium: iniunge paenam, pone pe-
nitentiam carceris, exilium, patriae diffugium, & DEI iudi-
cio in me iustissime commotum, ex more, placa populum. Tuis
me pollutum sanctis suscipe manibus: & huius diei mihi pe-
nitenti concede spacium. Furcas mihi iure paratas corde con-
spicio, dignam paenam intueor; & idcirco corpore prostrato,
corde demisso me potentiae tuae trado.*

*a Intelligit
Praesepse Domi-
ni, a quo Ponti-
ficis Violenter
abstraxerat.
b abstraxi.*

Tunc Papa clementissimus, pio ut erat pectore, tan-
ta supplicentem adorsus est. *Videor te felle amaritudinis
obligatum, & tuae mentis oculos tenebroso squalore contactos;
qui lumen verae lucis, nobis tanto tempore laborantibus, co-
gnoscere nequiverunt. Tu ipse nosti, quantis religiosis viris te
commonuerim, quantisque, per memetipsum patientissimis ad-
monitionibus sollicitauerim, quibus non solum non acquieui-
sti, verum etiam in deteriora prorupisti: sed tamen adhuc
ianua tibi vitae patet, tantum, ut conuertaris corde.*

*Responsio Pon-
tificis ad pre-
ces supplicis.*

Qui

Qui mox ad terram corruens, verum se reum, miserumque confessus est, promittens, omnia sibi iniuncta incunctanter perficere. *Confessor rei.*

Tandem vir mitissimus solita sibi pietate commotus respondit: *quidquid mihi ex ipsa iniuria irrogasti, paternè indulgeo. Quod autem in DEUM, & matrem eius, Apostolosq; seu, omnem Ecclesiam contraxisti, luendum fore pronuncio, ita ut primò Hierosolyman tendas; & postmodum, si viuis inde reuersus fueris, nostris te manibus, & consilio repræsentes, ut sic saltem modo aliquo gratiam tibi reconciliare omnipotentis DEI valeas. Et quemadmodum cunctis filiis Ecclesie, subuersionis hæcenus exemplar fuisti, ita de cætero, conuersionis fias. Hæc itaque cuncta, pro ut iussum est, ut videbatur, explere, libentissimè spondit: & sic, diei illius liberationem promeruit.* *Pontifex ignoscit reo.*

Tandem Papa pius ad fenestram erectus, turbæ furenti expansis manibus, ut componeretur, & aliquam maiorum turrim ascenderent, innuit. Nonnulli verò putantes, quod eos ad opus, quod inceperant, hortaretur, fortissimo impetu turrim scandunt. Et sic foras adductus est, turbis omnibus flentibus præ gaudio, & pietate clamantibus: Cernebatur enim totus cruoris magnitudine respersus, & ideo nimio horrore perculsi voces ad sidera proferebant. *Peregrinatio Hierosolymana penitentia loco iniungitur.*

Facta igitur victoria, omnes vnà cum Papa Gregorio ad DEI genitricis Ecclesiam, de qua nocte ipsa abstractus fuerat, gaudio nō modico repleti conueniunt. Tunc Pater communis Missam, quam nocte ministris diaboli præpedientibus finire non poterat, hora ipsa compleuit, & tanta victoria reuertentibus, benedictionis Dominicæ gratiam dedit. *Liberatur Pontifex.*

Dein-

*Populus socios
coniurationis
punit.*

*Antesignanus
clam aufugit.*

*Nihil eorum,
qua promise-
rat, seruat.
Subitanea
morte sublatū.
Anno 1077.
scribit Bertol-
dus in Chroni-
co.*

*Narratio de
controuersis
cum Rege Hen-
rico.*

*Horum hodie
est infinitus
proventus.*

Deinde, cibus summo tenus degustatis, rursus cō-
ueniunt, adhuc plenius perferutari omnes, qui inimico
DEI se coniunxerant. Inuentis autem illis, omnia bo-
na ipsorum perdunt, & exterminio tradunt, nihil om-
nino linquentes præter personas, quæ præsidium cepe-
rant. Verum dum apud præfatam Ecclesiam populus
pro Pastoris liberatione grates DEO redderet; iniquus
ille Iudas fugam cum vxore, filiis, & fratribus arripuit;
& sic dimissis rebus suis, nudus euasit. Quidquid verò
sui iuris olim esse poterat, populus postea adueniens
distraxit, turribus, ac domibus subuersis, præsidiis vero
fisci titulo sociatis. Perditionis verò filius, & Antichri-
sti minister, ante mundi constitutionem damnatus,
post suam euasionem, quidquid promiserat non solum
minimè persoluit, sed etiam quibusdam sui similibus
profanis associatus, consilia malignitatis contra libera-
torem suum dare, quoad vixit, non abhorruit.

His itaque præmissis, ad ea, quæ cum Rege Henrico
peracta sunt, veniamus, & innocentiam Gregorij Papæ
ostendendo, mala, quæ pro bonis receperat, tam præ-
sentibus, quàm etiam subsecuturis, prout possumus, in-
dicemus. Nonnullos enim fore credimus, qui partim
rei gestæ, partim auctoritatum SS. Patrum, ac Decreta-
rium ignorantia, contra suæ salutis periculum Patrem
communem reprehendere, infamare, & quod omni-
nò inspectante DEO, malum est inexistentabile, male-
dictiones ingeminare, nequaquam timeant. Qui, si for-
tè diuina inspiratione commoti, magis amore cogno-
scendæ veritatis, quàm superbæ procacitatis instinctu
hoc agerent, veridicis, & approbatis, religiosisque viris
interrogatis crederent. Habent enim religione pollen-
tes Episcopos infinitos; & vt è multis paucos enuntie-
mus,

mus,

mus, Geraldum Ostiensem, qui ob vitæ meritum ab Apostolica sede Gallicanis ex^a patribus assumptus, septimum inter Cardinales Episcopos thronum^b promeruit. qui ad eiusdem Regis causam inuestigandam ab Apostolica sede est transmissus, & ad confirmandum suo prolatum ore testimonium, plurimos est labores, pericula, vincula, carceresque ipsa pro veritate expertus.

^a partibus.
^b Succesit iste Geraldus in Episcopatu Ostiensi, Petro Damiano M. LXXII. Legatur in Gallias & Hispanias 1073. Ad capitur, quo Bar. M. LXII.

Henricum Regem M. LXXIV. Et ad Mediolanenses M. LXXVII. à quibus anno etiam mortuus est, vide Bar. Annis citatis & Epist. 6. lib. 1. Greg. Vide Num. 52.

Habent^c Prænestinum, qui ad eundem sufferendum laborem ab Urbe Roma missus est. Habetur insuper & Petrus Albanensis, qui ad confirmandum contra Simoniacos veritatis testimonium, immanem rogam pertransiens nudis plantis, sicut in^d Registro Domini Alexandri II. Papæ scriptum reperitur, illæsus exiit. Habentur etiam complures ex ultramontanis partibus, Vdo Treuirensis, & Hermannus Metensis, Altmannus Pattauiensis, vel Lauriacensis, Aldebero Wirziburgensis, Hugo Diensis, in cuius electione tantum lumen fertur cælitus descendisse, ut diem vinceret, & corda omnium, qui aderant, aduenisse Spiritum sanctum, non dubitent.

^c Hubertus Episcopus Prænestinus, ad Henricum missus Anno 1074. Vide Epist. 28. lib. 2. Greg. ^d Regesto, cui inserta erat Epistola Florentinorum ad Alex. Papam, hac de re. Bar. M. LXIII. Num. 43. ^e Reprehendit tamen Hugo in Hist. de Bello

Saxonico Vdonem, quæstremisus, causam S. Petri contra Schismaticum Regem egerit. Ad hunc Vdonem exstat Epist. 31. lib. 1. Epist. Gregorij. Et Epist. 10. lib. 2. & 7. lib. 5. Epist. 16. lib. 5.

Hermannus Metensis feruentissimus defensor Gregorij fuit, ob idque varia incômoda subiit. Vide Epist. 53. Gregorij lib. 1. Epist. 12. lib. 3. Epist. 2. lib. 4. Epist. 5. lib. 6. Epist. 21. lib. 8.

Altmannus & Adalbero similiter constantissime Schismaticis restiterunt; de quibus passim Bertholdus Constantiensis in suo Chronico. Et Auctor Apologia pro Henrico IV. Strumaq, in exilium Vna cum aliis actum scribit. Ad Altmannum est Epist. 10. lib. 9.

Ad Hugonem Episcopum Diensem in Burgundia est Epist. 43. lib. 2. Greg. Eiusdem Hugonis mentio honorifica fit Epist. 20. lib. 4. Ad eundem est Epist. 22. lib. 4. Epist. 11. lib. 5. Epist. 3. lib. 6. Item Epist. 7. Epist. 15. lib. 9.

Ad satisfaciendum etiam incredulis cæterorum ordinum viri conueniantur: Abbas videlicet^f Cluniacensis

^f Hugo Abbas, ad quem est

K

censis

Epist. 62. lib. 1.
Epist. Gregorij.
Epist. 14. &
49. lib. 2.
a Bernardus.
Ad quem est
Epist. 23. lib. 4.
Epist. Greg.
Eiusdem men-
tionis Epist. seq.
Epist. 7. li. 5.

centis eiusdem regis Pater in baptisate, & ^a Berinhardus Massiliensis, qui ob instantissimum fidei calorem, bis confessor factus, propter Dominum exilia, comedesque est perpeffus. ^b Rapoto, qui nimirum propter sanguinis nobilitatem, & morum honestatem, in Regem à populo expetitus asseritur: Adelbertus, Odalcalchus, quibus tam à rege, quàm etiam à Papa res commissa fuerat.

^b De hoc *Vrsberg. in Chron.* Hoc etiam prælio (*ad Elstram*) ex parte Regis Henrici Rapoto Comes, Regi satis fidus interit, *Bruno de bello Saxon.* Rappodo, vnus de summis principibus portatur occisus. *An potius est ille Rapoto, de quo Vrsberg. Anno M. XCIX.* Rapoto Palatinus Comes, & Vdalricus Comes patruelis eius, defuncti sunt.

Et, vt nullus sexus pertranseat, veniamus etiam ad honestas, & tam religione, quàm etiam secularium rerum potentatibus locupletes mulieres: Reginam videlicet ^c Agnetem, eiusdem iniquissimi regis matrem, & vere reginam; quæ, regali diademate dimisso, sæculum istud deserens, DEI, eiusque matris, Apostolorumque eius Petri & Pauli vestigiis inremissibiliter adhæsit: ^d Beatricem in super, eiusque nobilissimam prolem Mathildem; quæ, licet mundanâ curâ Ducum officium, Italiam gubernando, gesserunt, vt Delbora nimirum effectæ, (quæ iudicans Israël Iabin cum suis omnibus in torrentem Cison disperfit) hoc est, iniquos multotiens confusibiles contriuerunt: quæ quidem inter Dominum Papam, & Regem mediatrices fuerunt; & regni statum componere, & confirmare desideranti desiderio cupiebant.

^c *Mater Henrici IV. mulier pietate prestantissima, ad quam exstant Epist. Petri Damiani lib. 7. Epist. 4. 5. 6. 7. 8.*

^d *Ad has, præsertim ad Mathildem, complures leguntur Greg. Epistola in Regesto. De Mathilde in Gregorio VII ferme singulis annis aliquid tibi supeditabis Baronius. Ad Beatricem exstant quoque Epist. Petri Damiani lib. 7. Epist. 13. 14. 15.*

Horum omnium, aliorumque probabilium totius conditionis testimoniis non acquiescere, nihil est aliud, quàm DEI iram promereri, perpetuæque damnationis subire sententiam. His itaque ad tanti Patris innocen-

nocen-

nocentiam ostendendam commemoratis, illius regis fraudes, machinationes, & interdum etiam in S. Petrum contumelias, nostræ ^{a scheda.} cedula coniungentes, ne in erroris tenebroso ignorantia scire volentes iacere permittamus, pro viribus coepta sequamur.

QVOMODO HENRICVS
QVARTVS INDIGNVS RE-
gno successit.

HERTIO igitur Henrico mortuo, quartus ille Henricus Rex, permittente Romano Pontifice Victore, qui tunc morienti praesens erat, haereditario iure, nimirum puer, successit; (sed Salomone attestante, & dicente; *Va tibi terra, cuius Rex puer est, & cuius Principes manè comedunt;*) ad destructionem sui, & totius regni, quidquid usquam sceleris esse potest, patrauit. Cæco corde petulans Patrem non timuit, sed reddentibus eunctis testimonium pueritiæ, imperfectæque ætati, lasciuia eius Romani Pontifices supportarunt: existimantes illum virile scandere tempus, quo corrigi posset per se; non attendentes, quod scriptum est; *qui parcit virga, odit filium suum;* nutritur namque vitium; & dum ramus tener non mundatur, aut euellitur; in maturitatem veniens manu vix, aut ferro præciditur. Sic nimirum ille maiorum ascendens currum, omnem Ecclesiam superbi-
enti calcaneo supponere, calcandamque præbere vilem vt ancillam, pro viribus conabatur.

Mortuus est
Henr. 1057.
Bertol. in Chrō.
Bar. M. L. VI.

Eccles. 10.

Qualis Henricus
in pueri-
tia.

Lege Brunonē
in. Belli
Saxonici.
Prouerb. 13.

Luc. 22.

a Anno 1062.

b contrarius.

c peruenire.

d Non exstat
Regestum A-
lex. Pontif.e Videtur Pau-
lus loqui de
duabus Episto-
lis ad Henricū,
qua exstant
lib. 2. Regesti
Epist. 30. & 31.
Quam autem
solicitus fue-
rit de corre-
ptione & emē-
datione Regis
apparet ex E-
pist. ad Gode-

Quod scelus Romana Ecclesia non ferens, quæ ca-
put totius Religionis, & Magistra est: & cui cunctos se-
culi potentes præ cæteris corrigere, vacillantesque cō-
solidare proprium est, ipso Domino præcipiente Apo-
stolo Petro; *Et tu aliquando conuersus, confirma fratres tu-
os*: literis eum conuenire, & commone, & prædicare
cœpit. Cuius collum Christi collum ferre nescium, li-
bertatis suæ arbitrio induratum, hac, illacque auerten-
do diffugit, nouo pectore noua versans consilia, tem-
pus opportunum exspectauit, quo Romanam Ecclesi-
am, vt cæteras, sibi subiicere possit. Ad quod postea res
vt ipsa patuit, annisu, quo valuit, erectus est. Nam mor-
tuo Nicolao II. Papa, ^a subintroductoque sanctæ me-
morix Alexandro, vesania suæ mentis arreptus, hæreti-
cum Cadaloum Parmensem malè nominatum Episco-
pum, data per manum suam inuestitura, in Papam eri-
gere non formidauit. Verùm, cedentibus omnibus,
^b controuersus Deo, quod deliberauerat, nequaquam
ad effectum ^c perducere potuit. Quo tempore, quantis
sit paternis literis communitus, eiusdem ^d patris Alex-
andri libri testantur. Cui Pater Gregorius, postquam
Domini voluntatem fugiens, & renitens, succedere
coactus est, vt decebat, paterna illum visitauit commo-
nitione, ^e orans, & postulans, vt pro amore omnium
regis, etiam pro sui status salute, pro animæ suæ reme-
dio, ablatis quibus oportebat, tantum sanctæ Ecclesiæ
filium, & membrū, abstinere, pedem retraheret, agno-
sceretque Regem regum super se inspectorem, qui cor-
dium consilia, & tenebrarum abscondita cognoscens,
vnicuique secundum opera sua reddit: rogans etiam,
vt consiliarios pessimos, qui magis sua, quàm eum dili-
gebant, dimitteret: quoniam, talium consiliis consen-
tire,

rire, nihil aliud esse, quàm mortem acquirere, regnumque subuertere, & in fabulam cunctis gentibus fieri vel-
le, significabat.

^a Ad hoc Rex ipse parumper commotus, literas supplices, & magis, vt postea claruit, subdolas, emendationem promittentes, misit. Allatis itaque literis, tota Ecclesia lætata est, sperans, sacerdotium, & regnum, Dei gratia coadunandum, ad purgandum omne, quod in ipsa sparsim incumberebat sordidum. Tunc communi consilio definitum est, vt pro tanta causa, tamque DEO dignatione, ^b Agnes mater eius Augusta, vna cum venerabilibus Episcopis, Ostiensi videlicet, & Prænestino, è latere Domini Papæ missis, Regem cum Apostolicis literis adiret, vt tanta promissione percognita, certum finem malæ rei hactenus commissæ, imponere vellet: Quam Rex ipse, cum memoratis Apostolicis nunciis honorificè suscepit: reuersusque ad cor, vt iustum fuit, in omnibus DEO, & sancto Petro satisfecit. Quidquid etiam legati sibi superposuerunt, humillima mente portare promisit in manibus eorum, de cætero se custodire, omnesque Simoniacos, malosque consiliarios, & excommunicatos à se procul repellere, & DEI Ecclesiam secundum Canonicam institutionem per consilium Papæ ordinandam, componendamque dimittere. His, aliisque causis determinatis ad Apostolicum reuersi sunt.

Rex quoque reuersus est ad eadem volutabra, quibus inuolui consuêrat, credens nimirum magis suæ blandienti voluntati, malisque consiliariis, quàm sanæ religioni. Ad quod corrigendum mater eius Augusta iterum à sede Romana missa est. Cum quo, tempore aliquo conuersata, sanctæ matris Ecclesiæ erga illum

*fridum Ducem
lib. 1. Epist. 9. Et
ad Beatricem
Ducissam li. 1.*

*Epist. 11. Vide
Bar. 1073. N.*

*41. & seq.
a Exstant ha
litera ap. Bar.
1073. N. 43.*

*Gaudium cõ-
mune ob Hen-
rici literas e-
mendationem
pollicentes.*

*b De hac lega-
tione vide Lã-
bertum Anno
M. LXXIV.*

*Promittit Rex
se obtempera-
turum Ponti-
fici. Lege Epist.
85. lib. 1. ad
Agnetem Im-
peratricem.*

*Rex redit ad
Somitum.*

*Agnes Imp.
mater rursus
ad Regem filium
ablegatur.*

Matth. 23.
Luca 8.

affectum omnem aperuit. Ille verò iactum Verbi semen cordis agro recepit, sed, secundum Euangelicam parabolam, dum mater ferit, aliud cecidit secus viam, quod tam humanis gressibus conculcatum, quam à volucris est raptum: aliud verò inter spinas, & ab exortis suffocatum, fructum ferre non valuit: aliud verò super lapidei cordis duritiam iactum, adustum solis ardore, radices habere non potuit. Per humanos quidem gressus, malorum hominum, quibus utebatur, consilia: per volucres verò, immundorum spirituum suggestiones: per spinas verò, diuitias, regiasque voluptates; per petram verò, duritiã cordis significari, intelligere quilibet sensatus poterit. Moram autem faciente Regina, suas iterum literas Papa misit, vt instaret verbo, & liberationi filij, ipsumque rogauit, vt quemadmodum in literis sibi olim missis continebatur, legatorumque in manibus promissio, & fides data ostenderat; sic, se custodiret, & maximè à Simoniaca hæresi, qua insudabat, spiritum suum cohiberet, excommunicatos consiliarios, quos pro salute sua, regni que statu Apostolica sedes, & Synodus iuste damnauerat, procul abiiceret, ne in eandem maledictionem incideret. Regina Romam reuertens, filium ad DEI iustitiam, & honorem inclinatum fore asseruit. Cui non multò post vacillanti blandientes, & idoneæ li-

teræ bis missæ
sunt.

*Forſan ſunt
duæ illæ Epist.
lib. 2. nempe
30. & 31. de
quibus ſuprà.
Certè probabi-
lius huc refe-
runtur, quã ad
ſuperiora.*

QVO-

QUOMODO SAXONES
CONSPIRABANT CONTRA
Regem.

N L L O^a quidem tempore Saxones, quoniam videbant ab eo se nimium crudeliter tractari, vnanimiter cōspirauerunt, vt pro Rege illum amplius nō haberent. ^b Vnus, coactus supplices, ad Apostolicum literas direxit, orans, vt suis orationibus commendatum susciperet; quatenus eum de tam horrendo, pauidoque iudicio iam imminenti, suis meritis excelsi Regis dextrā eriperet. Iterum, iterumque promittens, nil vnquam amplius de Ecclesiis DEI facere, quod sancti Canones reprehendere possent. Cuius precibus motus Papa, eisdem Saxonibus literas, & nuncios misit; & circa eiusdem Regis radices fodiens, prædicationis suæ cophinos misit, expectans scilicet, vt grossos ex ficu colligere posset. Sed, vnde sumere humoris boni plenitudinem debuit, inde, post marcidus aruit: & expectata vitis ad pingues botros ferendum, labruscas viles, & exiles portauit: & seges foliis pulchrioribus ornata, messis tempore nil aliud, quàm infandæ permissionis lolium protulit. Monuit equidem Regem, interim se ab armis suspenderet, donec è Saxonum partibus nuncios haberet. Rex verò non acquiescens literis, & cōmonitionibus Patris, terras Saxonix intrauit, vbi ex vtraque parte, hominū peccatis exigētibus, multus humanus sanguis effusus est. Regis tamē in manibus, iusto DEI iudicio, victoria data: per qua, sub manibus Domini humiliari debuit; tanquā ignitus, & spiritu elationis inflatus, contra ipsum intumuit. Nam cuncta, quæ pridē per matrē, per Episcopos, per Clericos, per

^a De belli huiusmodi initio & progressu habes integrum commentariū Brunonis tom. I. Illustrum scriptorum Germania. ^b Videtur legendum: Henricus.

Vide Epist. 39. lib. I.

Lege Bar. Anno M. L. XXV. N. 21. & seq.

per

Rex fallit fidē.
a securior.

Vide Brunonē
in i. belli Sa-
xonici.

b Vide Baron.
Anno 1073. &
1067.

Et Epist. 15. li. 1.
Epist.

c Guidone, ita
Epist. 15. Greg
d Videtur ali-
quid deesse,

Greg. Papalib.
3. Epist. 10. ad
Henricum Re-
gem. Nūc qui-

dem contra
statuta Apo-
stolica Sedis
tradidisti Fir-
manam & Spo-
letanam Ec-
clesiam, &c.
quibusdam
personis nobis
etiam ignotis.

Vide Epist. 10.
& 9. lib. 3. Re-
gesti.

e Videtur esse
Tedaldus. ad
quem est Epist.
9. lib. 3. Num
Godofridus
inuasor prior,
tam excesso-
rat.

per communes nuncios, & priuatos antea promiserat: postmodum, quia^a securius, in irritum duxit: Siquidem Ecclesias, quas in manibus Domini Papæ corrigendas sub iuramento posuerat, non solum non dimisit, verum etiam, contra decretales Patrum institutiones, quibusdam adulteris, & Simoniacis sub inuestitura contradidit: Inter quos etiam^b Gotefridum propter Ecclesiæ Mediolanensis inuasionem excommunicatum, eiusdem inuasionis adulterio inuestiuit, c^c Altono cum Papa morante, quem Archiepiscopum melior pars Cleri, & populi suum Dominum elegerant. Dedit etiam Firmianam, & Spoletanam....^d

His autem ad Apostolicam Sedem perlatis, Papa Gregorius non modicum conturbatus est. Cœpit interea agitari multis sollicitudinibus: quoniam cuncta, quæ ad pacem prouenire sperauerat, verti in contraria perspiciebat. Tandem causas aliquas sibi per quosdam legatos secretè missas, quibusdam personis, honestisq; viris patefecit; vt perpenderēt, quid super his statuendum foret. Tantis itaque promissionibus, imò simulationibus inspectis, omnes mirari cœperunt. Verum, ne Romana Sedes videretur aliquid iniuste, seu præcipitanter agere, definitum est; vt, eidem Regi acriores literæ scriberentur; in quibus plenè cognosceret, nullo timore, amorēue iustitiam dimittere posse, Romanum pastorem. Scripsit autem ad Beatricem, eiusque filiam Mathildem, quæ tunc temporis Italiam totam, præ cæteris gubernabant: ad eundem Regem, e^e ad inuasorem Mediolanensem; ad suffraganeos omnes.

Tunc Rex graui mœrore, & timore correptus, hac, illacque mente furibunda transcurrens, omnes suos nequam consiliarios aduocauit; deductis in medium non-

nonnullis seductoribus ante peruersæ mentis oculos; qui plura, quibus humana mens falli solet, proposuerunt; regni honorem à Patre dimissum; liberum arbitrium; opes infinitas; militum abundantiam & fortitudinem; Episcopos, Duces, Tyrannos & sub fidelitate Principes constrictos, superbiorum etiam colla suo iugo contrita; quæstû insuper Ecclesiarum, suis manibus traditarum; & multa alia, quæ, vt diximus, secularium mentes illiciunt. Inter quos Mogontinus fuit Archiepiscopus, & reliqui, qui sub ipso debebant Suffraganei.

Artes consiliatorum.

Facta verò tali conuentione, statuerunt; vt Imperialis constitutio, cunctos in suo regno manentes Episcopos, cursoribus vbique missis, ante suam præsentiam iuberet assistere; & coadunatis omnibus, anathemati, quod à Mogontinus hæreticus contra B. Petri Vicarium, imò in Dominum, & Apostolum eius componeret, subscriberent. Quod si fortè motus aliqua reuerentia quis eorum se subtrahere vellet, rebus omnibus, & dignitate priuatus, vt regalis maiestatis obnoxius capitalem subiret sententiam.

a Sigifridus.

Interea legatis vndique missis; ab Vrbe quidam Hugo olim Cardinalis, tunc autem inter Episcopos hæreticos præcipuum caput, qui iam tertio ab Apostolica Sede damnatus fuerat: quia quosdam Simoniacos reconciliare præsumperat, fictitiis suis literis Archiepiscoporum, Episcoporum personas representans, aduenit, laudans omnia, quæ super Dominum Papam composuerant; proiectis in medium aliis epistolis, sub omnium Cardinalium, senatusque, ac populi nomine titulatis, quibus significabantur quædam proclamationes ad præsentiam regiam delatæ; vbi etiam contine-

*De hoc Hugone
vide Lamb. in
Chronico. Bar.
M. LXXVI.
N. 12.*

*Hugo succinis
conciabulo
Vormaciensi.*

L ban-

*Fictitia eius
littera.*

bantur postulatio noui Pontificis, & abiectio legitimi Pastoris: subintulit etiam multas inimicitias, quas patiebatur à Nortmannis, à circumiacentibus Comitibus, ab ipsis etiam traditoribus in vrbe manentibus, Quibus visis, Rex non modicè lætatus, & ad opus componendum fomentum desideratum accepit.

*a Ita nominat
propter schif-
ma, cuius au-
tor Diabolus.
b Lege Bar.
M. LXXVI.
N. 14. 15. 16.
Conuenticulū
Papientē.*

Adductis itaque in medium^a diabolicis Pontificibus, anathema^b super Dominum Papam, imò super se ipsos protulerunt. Missis etiam in Longobardiam, & Marchiam à latere Regis tam nunciis, quàm apicibus, visum est, vt facto anathemati subscriberent. Congregatis ergò omnibus Papiæ, ex præcepto Regis, & magis ex propria maleuolentia, & odio, vt res patuit, anathemati subscripserunt. Nam ad ostendendum malæ voluntatis cumulum, positis sacrosanctis Euangelis, iuramento firmauerunt, nullo modo se deinceps Gregoriū pro Papa habituros, vel obedientiam exhibituros. Missis & aliis nunciis, idem effecerunt. Scripsit autē idem Rex Romam literas, omni iniuria inhonestas, falsitateque repletas, præcipiens Domino Papæ, vt de sede surgeret, Ecclesiamque dimitteret: vocans eum periurū, inuasorem, & regiæ dignitatis diminutorem, maximè Simoniacis Longobardiæ elaborantibus.

*Coniucia Regis
in Pontificem.*

*Impudentia
cuiusdam Cle-
rici Parmensis.*

Statuerunt etiam, vt non antè literæ darentur & verba, quam Synodus, quæ congregata in Romana fuerat Ecclesia, plenius hoc audire posset, quod etiam factum est, Nam & Papa Synodum faciente, quidam Parmensis Clericus Domini Apostolici ad iniuriam, cum eisdem literis præsentare se, non abhorruit, & easdem blasphemias in facie totius Ecclesiæ, & conuentus proferre non formidauit.

Per idem tempus, prodigium ad illius iniquitatis indici-

dicium, & confirmationem futuræ rei; in Vrbe, iuxta B. Petri Ecclesiam ortum est: quod omnium corda nimium in stuporem conuerterat. Nemo enim aliquam significationem super ipsum dare & proferre dignè, conuenienterq; poterat. Siquidem gallina ouum mirifico cœlatum opere peperit, in quo duo mira insignita fuerant, serpentis scilicet, & scuti similitudo nimio horrore tenebrosa. Serpens verò in triplicem ex eodem oui cortice se sinuationem erexerat, vertice se sursum erigere velle ad summitatē oui conabatur: Caudā verò in partē tenebrarū illius extenderat. Sed dum ad oui summitatem tenderet, quodam ictu re percussus, ventre tenus caput reflexerat. ^a Scupeas verò eius nō depicta, sed extra corticis ordinem posita, manu deprehendi; & tractari, vult alia materialis res, poterat. Considerantibus autem omnibus, & mirantibus Episcopis, cæterisque, qui in Synodo confederant; nuncius ille Antichristi aduenit.

Portentum.

Domizo ap. Bar. 1076. N. 17. eiusdem prodigij meminit. Sed dicere videtur animum hoc non à gallina positum; sed sculptum fuisse.

a Scupeas, seu scuppeas, cuiusmodi videtur ex Germanico Schuppen; pro pelle squamosa.

Postquā verò, finito hymno, facturus sermones exhortationis omnibus, Papa confederat: ille præcursor Antichristi, non tribuens honorem Deo, magisque diligens terrenum, quàm cæleste imperiū, sic eundem Papam alloquitur: ^b Dominus meus Rex, & Episcopi omnes Ultramontani & Italici, præcipiendo mandant, ut inuasam sedem B. Petri, & Romanā Ecclesiam amodò dimittas, Non est enim dignū, sine præcepto illorum, & imperiali dono, tantum honorem scandere. Et conuersus, Clero Romano dixit: Vobis dicitur, fratres, ut ad futuram Pentecostes solennitatem regio conspectui vos representetis, suscepturi de manibus Regis Papam & Patrem: quia hic, non Papa, sed lupus esse dinoscitur rapax.

Clericus Parmensis Synodū Romanam ingreditur.

b Verba eius ad Pontificem.

Ad cuius verba mox Ioannes Portuensis Episcopus, morum honestate, & religione vir præclarus, factio impetu surgens, immensa voce clamavit; capiatur. Tunc

Periclitatur impudens homo de Vita.

L 2

Præ-

Præfectus, facto impetu, cum iudicibus, militibus, & Romanis nobiles tantum impostorem, euaginat in ipsa Ecclesia Saluatoris gladiis, ante Domini Papæ præsentiam interimere voluit: & fecisset, nisi pius Pater toto corpore se super eum proiecisset, omnibus de eius morte clamantibus.

Eripitur periculo à Pontifice.

Oratio Pontificis qua animos concitatos placat.

2. Timoth. 3.

1. Pet. 1.

Matth. 18.

*Luc. 10.
Matth. 10.*

Tandem, vix impetrato silentio, Dominus Papa dixit: *Nolite filij, Ecclesia sancta Domini DEI nostri quietem in seditionem aliquam commouere.* Oportet enim instare tempora, secundum diuinarum Scripturarum seriem, periculosa: in quibus homines se ipsos amantes, cupidos, superbos, elatos, parentibus inobedientes, neque Præceptoribus reuerentiam exhibentes esse, necesse est: vt, patientia filiorum DEI, exhibitio fidei nostra multò preciosior sit auro, quod per ignem probatur. Clamat nobis diuinus sermo dicens: *Necesse est, vt veniant scandala: va autem homini illi, per quem scandalum venit.* Et iterum, ad ostendendum nostræ qualitatis modum, qualiter inter inimicos nostros conuersari debeamus, subiunctum est. *Ecce, ego mitto vos, sicut agnos inter lupos. Estote ergo prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbae.*

Nunc verò licet Antichristi præcursor in Ecclesiam surrexerit, nos tamen multis à temporibus, tam à Domino, quàm à sanctis Patribus edocti, sic geminæ scientiæ munere, gressus incedamus per pristinos, vt quemadmodum pij Patres serpentis astutiam columbina simplicitate condiuerunt, simplicitatemque columbæ serpentis astutia fugauerunt: ita & nos mansuetudinem felle carentis alitis teneamus, & prudentiam serpentis non relinquamus. Vtrumque enim mente gestare, nō est vitium, sed dignæ discretionis arcanum, Nō enim aliquem odio prosequi debemus, sed impru-

den-

dentia fatuitatēue legem Domini volentes infringere, subportare. Ecce enim acceptabile tempus adest; ecce iterum Dominus spiritualiter inter homines ambulat, clamans, & dicens: *qui vult venire post me, abneget semetipsum, & reliqua.* Matth. 16.

Ad viam ergo vitæ nos Dominum vocantem sequi oportet, si hæreditatis æternæ fructum desideramus carpere. *Per multas tribulationes*, vt Doctor noster docuit, *oportet nos intrare in regnum DEI.* Satis est, quod huc vsque in pace viximus Ecclesiæ: nunc verò diu aridam messem sanctorum, iterum sanguine conuenit irrorari, vt fructus illius longo tempore, tabidus senio, recenti rore perfusus, in pristinum redeat decoris aspectum. Videmus pugnam diaboli in apertum proflire campū, hæctenus fuscis squaloribus adopertam. Nunc ideo Tirones Christi, doctas manus ad prælia gestantes, conuenit obuiare: quatenus Christi fides, quæ, eodem inficiēte diabolo, toto penè terrarum orbe dispersa, relictaque cernitur, cuncta, Domino DEO per nos pugnante, instauretur. Ad detrimentum nempe nostræ salutis, seculares quotidie propugnare conspiciamus; qui, nihil aliud, quàm gehennam acquirunt: si nos, quibus viuere Christus esse debet, & eius etiam amore mori, lucrum; quibus in retributione post istam miseram, & imaginariam vitam felicitas præparatur æterna, à DEI legibus, & fide nostra orthodoxa, pedem, hosti cedendo, retrahamus. Philip. 2.

Commoneat^a nos saltem vox Dominica, quæ dicit: *qui me erubuerit, & sermones meos; hunc filius hominis erubescet, cum venerit in maiestate sua, & patris, & sanctorum Angelorum.* Terribile nobis videri debet, si tempore illo, à tanto tribunali sententiam nostris negligentis a commoneat. Luc. 9.

diræ verecundiæ capiamus; quorum laboribus iudex omnium alios remunerare vult. Ideo enim domus suæ speculatores nos æterna Sapientia esse voluit, vt ipse postmodum venturus inhabitator mundam domum nostro studio habere possit. Ad quod scilicet opus egregium instare Domini sacerdotes hortantur, cum in maturo tempore legibus Domini, senescentes post quinquagesimum annum custodes vasorum Domini præcipiuntur fieri. *Vasa quippe, vt B Gregorius ait, nostra sunt corda, quibus ferimus cuncta, qua cogitamus.* Corda etiam DEI viui templum esse, sacra testantureloquia: quæ quidem tanto mundari conuenit diligentius, & ornari, quanto illorū inhabitatorem cæteris mundiorum esse dinoscimus. Scriptum quippe est: *Mundus habitator mundam querit domum.* Et iterum: *Euigilate iusti, & nolite peccare.* Et iterum: *Ecce sto ad ostium, & pulso, si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi, intrabo ad illum, & cænabo cum illo, & ipse mecum.*

Videmus iam fratres, si corda nostra erigere conemur intentè, auctorem nostrum pulsare, nosq; cõmonefacere, vt aperiamus illi, & claudamus ostium diabolo, & eius satellitibus & complicibus pro viribus resistamus, *in promptu habentes vlcisci*, secundum Apostolum, *omnem inobedientiam.* Neq; timendum est, etiam si præualere possint aduersum nos: (quoniam ideo illis potestas à iusto traditur iudice, vt fiant nostræ probationis caminus, cito in cinerem, & fauillas consumendus, nosq; vasa explorata perpetuò in Domini ministerium assumenda) speramus sanè, nec dubitamus, quòd nulla tribulatio, persecutio, gladiusue, vincula, carceres, exilia, instantia, futura, poterunt nos separare à charitate, quæ est in Christo IESU, & sanctis eius legibus. **Melius est enim mori p legibus Domini, q̄ corundem per-**

Num. 3.

1. Cor. 3.

2. Cor. 6.

1. Cor. 15.

Apoc. 3.

2. Cor. 10.

Matth. 26.

Rom. 8.

guasoribus, & destructorib. terga vertēdo Ecclesię^a quoniam nō obuiare talib. Christi planissimē est fidē negare.

Videmus prę oculis, & manibus habemus^b signū antiqui serpētis; & omnipotens DEVS ideo vobis ostēdit, vt cautos, sollicitosq; redderet, & quid super filium superbix extollentem se aduersus hanc sanctam Ecclesiā Catholicā facere debeamus, insinuaret. Sancta quippe scriptura, Fidem, sanctaq; Ecclesię figuram *oui* nomine designat; in qua quidē malos cum bonis permistos esse vsq; ad mundi terminum, nullus fidelium dubitat. Sed licet fraudibus, deceptionibusq; aliquandiu se occulte studeant, non semper latere, Domino reuelante, possunt, vt, cū in apertum venientes emicarent, cunctis appareat fraus, quę latebat, & in cognitos sancta DEI Ecclesia ultionis gladium exerat.

Rex iste, cuius figurā DEVS mihi demonstrari, & cognosci p serpentis similitudinē voluit, hactenus timēs, suis subdolis verbis & nunciis, velut in tenebrose noctis caligine latuit: quin imō foras saliens, & corde gestabat, ostendit sufficienter ad condemnationem, q̄ passim per DEI Ecclesias cōmiserat: nunc verò, vt cernitis, caput ad Fidei nostrę fundamentū erigere cōperat, sicut scriptū est: *Posuerunt in calū os suū, & lingua eorum transiuit in terra.* De quo Ioannes Apostolus dicit; *Et datū est ei os loquens magna, & blasphemias.* Et illud; *Et cauda eius (Dragonis) tertiam partem stellarum traxit.* Non attendit miser, quid veritas ipsa dixit Magistro nostro, & Principi Ecclesię: *Super hanc, inquit, petram edificabo Ecclesiam meam: & porta inferi non preualebunt aduersus eam.*

Nunc igitur, fratres, cōuenit gladiū ultionis exerere, & inimicū DEI & Ecclesię alligando percutere, vt percussum caput, & ad Fidei fundamentū, & omniū Ecclesiarū, erectū esse dinoscitur, corruat: vt, quemadmodū

in

a iura prodere.
ha. Vel similes
Voces in MSS.
apographo de-
siderantur.
b nempe ouem
illud prodigio-
sum, de quo su-
pra.
Oui huius my-
stica declara-
tio: qualem &
Domino ad-
fers.

Psal. 72.

Apoc. 13.

Apoc. 12.

Math. 16.

Gen. 3.
Luc. 12.

in primo superbiae suae tempore ei dictum est; pectore & ventre repat. *Nolite timere*, ut ait Dominus, *pusillus grex; quia complacuit patri vestro dare vobis regnum*. Satis est, quod hucusque sustinuitis; bene convenienterque illum commonuistis; nunc verò cauteriatam conscientiam se habuisse cognoscat.

Responsum Synodi ad orationem Pontificis.
afors. blasphemum.

b desideratur, in MSS. nostris.

c amplectemur.

d auferatur.

Psalm. 57.

His, atque aliis nonnullis peroratis, sancta & magna Synodus dixit: Tua, sanctissime Pater, censura, quem ad regendum nostri temporis seculum divina peperit clementia, contra ^a blasphemiam, inuasorem, tyrannum, desertorem, talem sententiam proferat, quae hunc conterat, & futuris saeculis transgressionis cautelam cōferat. Deinde quippe ^b est iussis tuis obedire, & obsecundare, ut possumus: neque facere cupimus animas nostras preciosiores nobis. Libenter enim, si necesse est, mortem ^c amplectimur, ut Patrum nostrorum vestigiare relinquere non videamur. Cur enim non demus pro DEI nostri sanctis legibus illud quod à nolentibus nobis ^d auferatur? Gaudium exere, iudicium exerce, ut lætetur quilibet iustus, cum viderit vindictam, manus suas lauet in sanguine peccatoris. Tandem omnibus acclamantibus; definitum est, ut honore regio priuaretur, & anathematis vinculis tam prænominatus Rex, quam omnes assentanei sui colligarentur. Accepta itaque fiducia Dominus Papa, ex totius Synodi consensu, & iudicio protulit anathema in hunc modum.

ANA-

ANATHEMA, QVOD GREGO-
RIVS VII. PROTVLIT IN RE-
GEM HENRICVM.

BEATE Petre Apostolorum princeps,
inclina, quaesumus, pias aures tuas no-
bis, & audi me seruum tuum, quem ab infan-
tia nutristi, & usque ad hunc diem de manu
iniquorum liberaisti; qui me pro tua fidelitate
oderunt, & odiunt. Tu, mihi testis es, & Do-
mina mea mater DEI, & beatus Paulus fra-
ter tuus inter omnes sanctos, quod tua sancta
Romana Ecclesia me inuitum ad sua guber-
nacula traxit, & ego non rapinam arbitratus
sum ad sedem tuam ascendere, potiusque volui
vitam meam in peregrinatione finire, quam
locum tuum pro gloria mundi, seculari ingenio
arripere: & ideo ex tua gratia, non ex meis ope-
ribus credo quod tibi placuit, & placet, ut po-
pulus Christianus tibi specialiter commissus,
mihi obediat, * specialiter pro vice tua mihi
commissa; & mihi tua gratia est potestas da-
ta à DEO ligandi, atque soluendi in celo & in
terra.

Exstat lib. 2.
Epist. Gregorij
VII. post Epist.
5. pag. 683. Edit.
Rom. Et eod.
lib. post Epist.
10. Et apud
Brunonem de
Bello Sax. fol.
124.

* MS spiritua-
liter.

Hac itaque fiducia fretus pro Ecclesia tua

M hono-

honore, & defensione, ex parte omnipotentis
 DEI Patris, & Filij, & Spiritus sancti, per
 tuam potestatem, & auctoritatem Henrico
 Regi, filio Henrici Imperatoris, qui contra tu-
 am Ecclesiam inauditâ superbiâ insurrexit,
 totius regni Teutonicorum, & Ftalia guber-
 nacula contradico, & omnes Christianos à
 vinculo iuramenti, quod * sibi fecere, vel fa-
 cient, absoluo, & ut nullus ei sicut Regi serui-
 at, interdico. Dignum est enim, ut qui studet
 honorem Ecclesie tue imminuere, ipse hono-
 rem amittat, quem videtur habere. Et quia
 sicut Christianus contempsit obedire, nec ad
 Dominum rediit, quem dimisit, participando
 excommunicatis, & * multas iniquitates fa-
 ciendo, meaq; monita, quæ pro sua salute sibi
 misi, te teste, spernendo, seq; ab Ecclesia tua, ten-
 tans eam scindere, separando; vinculo eum
 anathematis vice tua alligo: & * sic eum ex
 fiducia tua alligo, ut sciant gentes, & compro-
 bent; quia tu es Petrus, & super tuam pe-
 tram Filius DEI vni edificauit Ecclesiam
 suam; & portæ inferi non præualebunt ad-
 uersus eam.

* vel, habet
 MSS. apogra-
 phum.

* Ex Rom. edi-
 tione insertū.
 In MS. enim
 deest hoc inci-
 sum.

* Etiam hoc
 incisum ex
 ed. Rom. red-
 ditum suo loco.
 Matth. 16.

Post

Post hæc misit ad diuersos Epistolas idem anathe-
ma, & causas eius manifestantes, ex quibus has duas in-
terponere præsentī opusculo curauimus.

GREGORIVS EPISCOPVS SER- Epistola Gre-
VVS SERVORVM DEI, OMNIBVS, QVI gorij de abdi-
cupiunt annumerari inter oues, quas Christus B. Pe- catione & ex-
tro commisit, salutem & Apostolicam communica-
benedictionem. tione Henrici
Regis.

V D I S T I S, fratres charissimi, nouam Lsb. 3. Epist. 9.
& inauditam præsumptionem, audi- Exstat hac
stis sceleratam schismaticorum, & nomen Do- Epist. etiam
mini in B. Petro blasphemantium garrulita- apud Brunonē
tem, & audaciam: audistis superbiam ad in- de Bello Saxo-
iuriam, & contumeliam sanctæ, & Apostoli- nico fol. 123.
cæ sedis elatam, qualem vestri Patres nec vi-
derunt, nec audierunt unquam, nec scriptura-
rum series aliquando à paganis, vel hæreticis
docet emersam: cuius mali, etsi aliquod un-
quam post fundatam & propagatam fidem
Christi præcessisset exemplum, omnibus tamen
fidelibus pro tanto contemptu, & conculcatio-
ne Apostolicæ, imò diuinæ auctoritatis dolen-
dum foret, & gemendum.

Quapropter si beato Petro clauēs regni cæ-
lorum à Domino DEO nostro IESU Christo

M 2 tra-

1. Cor. I.

traditas esse creditis, & vobis per manus ipsius
 ad aeterna vite gaudia introitum patere cupi-
 tis; cogitandum vobis est, quantum nunc de
 irrogata sibi iniuria dolere debeatis. Nisi enim
 hic, ubi per discrimina tentationum vestra fi-
 des, & corda probantur, socij passionum effi-
 ciamini, proculdubio non estis digni, ut parti-
 cipes futurae consolationis, & filij regni cele-
 stem coronam, & gloriam sortiimini. Roga-
 mus igitur charitatem vestram, ut instanter
 diuinam misericordiam implorare studeatis:
 quatenus aut corda impiorum ad pœnitenti-
 am vertat, aut reprimendo eorum nefanda
 consilia, quàm insipientes, & stulti sint, qui pe-
 tram à Christo fundatam euertere, & diuina
 priuilegia violare conantur, ostendat. Quali-
 ter autem, aut pro quibus causis B. Petrus a-
 nathematis vinculo Regem alligauerit,
 in chartula, quæ huic inclusa est,
 plenè potestis cogno-
 scere.

GRE-

GREGORIVS EPISCOPVS SERV-
VVS SERVORVM DEI, OMNIBVS EPI-
scopis, Ducibus, Comitibus, cæterisque fidelibus in
Regno Teutonicorum Christianam fidem defen-
dentibus, salutem, & Apostolicam
benedictionem.

VDI VIMVS quosdam inter vos de Exstateriam
apud Brunon.
de Bello Saxo-
nico, pag. 124. excommunicatione, quam in Regem
fecimus, dubitare ac querere, utrum iustè ex-
communicatus sit, & si nostra sententia ex au-
toritate, eà, quàm debuit, deliberatione, progres-
sa est. Quapropter qualiter ad excommuni-
candum illum adducti simus, prout verius po-
tuimus (teste conscientia nostra) oculis, & in-
tellectibus omnium patefacere curauimus, nō Causa, ob quam
Greg. Pontif. I
Henricum ex-
communic-
uit. tam, ut singulas causas (quæ heu nimium no-
tae sunt) quasi nostro clamore in publicum pro-
iciamus, quàm ut eorum opinioni satisfaciamus,
qui putant nos spiritualem gladium teme-
rè, & magis motu animi nostri, quàm diui-
no * metu, & iustitiæ zelo arripuisse.

* C.V. motu.

Cùm adhuc in Diaconatus officio positi es-
semus, perlata ad nos de Regis actionibus sini-
stra, & multum inhonestà famà, propter spem,
ac desiderium correctionis suæ, saepe eum per lit-

M 3 teras,

teras, & nuncios suos admonuimus, ut à pra-
 uitate sua desisteret, & memor clarissimi gene-
 ris, ac dignitatis suae, vitam moribus, quibus
 Regem, & futurum (DEO donante) deceret
 Imperatorem, institueret. Postquam verò ad
 Pontificatus apicem, licet indigni, venimus,
 cum illius etas pariter cresceret & iniquitas;
 intelligentes DEVM omnipotentem districtius
 de manu nostra animam illius requisiturum;
 quanto nobis ad increpandum illum praecete-
 ris libertas data fuisset, & auctoritas, multo
 sollicitius eum modis omnibus, arguendo, obse-
 crando, increpando, ad emendationem vita
 suae hortati sumus. Qui cum saepe nobis deu-
 tas salutationes, & literas mitteret, excusans
 se, cum ex etate, quod fluxa esset & fragilis, tum
 quod ab his, in quorum manibus Curia erat,
 multoties male sibi suatum atq; consultum sit,
 monita nostra de die in diem se promptissime sus-
 cepturum verbis quidem promisit, ceterum re-
 & exaggeratione culpae penitus cõculcauit.
 Inter haec quosdam familiares suos, quorum
 consiliis, & machinationibus Episcopatus, &
 multa monasteria, inductus per precium, lupis
 pro

Gregorius etiã
 ante Pontifi-
 catum Regem
 Henricum de
 suis sceleribus
 & flagitiis ad-
 monuit.

Henricus saepe
 monitus Verba
 dedit Pontifici.

pro pastoribus Simoniaca heresi sceleratè, ad pœnitentiam vocauimus, quatenus & bona Ecclesiarum, qua per interuentũ tam scelerati cõmercij sacrilega manu susceperant, venerabilibus locis, ad qua pertinerent, dum adhuc locus esset emendandi, redderent, & ipsi pro perpetrata iniquitate per lamenta pœnitentiis DEO satisfacerent. Quos, dum ad hæc exequenda datas inducias spernere, & in consuetã nequitia pertinaciter stare cognouimus, sicut dignũ erat, sacrilegos & ministros, ac membra Diaboli à communione, & corpore totius Ecclesiæ separauimus, & Regem, ut eos à domo sua, à consiliis, & omni communione sua sicut excommunicatos expelleret, admonuimus.

Interim verò aggrauescente contra Regem Saxonum causã, cum vires & presidia Regni ex maxima parte à se deficere velle videret, iterum nobis direxit Epistolam supplicẽ, & omni humilitate plenam, in qua omnipotenti DEO, & B. Petro ac nobis valdè se culpabilem reddens, preces etiam obtulit, ut quod ex sua culpa in Ecclesiæ causis contra Canonicam iustitiam, & decreta sanctorum Patrum factum
esset,

esset, nostra Apostolica prouidentia, & aucto-
ritate corrigere studeremus: atque in ea suam
nobis per omnia obedientiam, consensum, &
fidele promisit adiutorium. Hoc idem etiam
postea, à confratribus & legatis nostris, Hum-
berto Prænestino Episcopo, & Geraldo Osti-
ensi Episcopo, quos ad illum misimus, ad pœni-
tentiam susceptus, in illorum manus per san-
ctas stolas, quas in collo tenebant, repromitten-
do confirmauit.

Deinde, post aliquod tempus, commisso cum
Saxonibus pralio, Rex pro victoria, quam
adeptus est, tales DEO grates, & victimas ob-
tulit, ut vota, quæ de emendatione sua fecerat,
continuò frangeret, & nihil eorum, quæ pro-
miserat, attendens, excommunicatos in suam
familiaritatem, & communionem reciperet,
& Ecclesias in eam, quam consueuerat, confu-
sionem traheret. Qua de re graui dolore per-
cussus, quanquam post contempta caelestis regis
beneficia, penè omnis spes correctionis eius no-
bis ablata sit: adhuc tamen animum eius ten-
tandū fore decreuimus, magis cupientes, eum
Apostolica mansuetudine audire, quàm expe-
riri

riri seueritatem. Itaque misimus ei epistolas
 commonitorias, ut meminerit, quid, & cui
 promiserit, ne credat se posse fallere DEVM, cu-
 ius quanto prolixior est patientia, tanto seue-
 rior est, cum iudicare cœperit, ira: neu inho-
 noret DEVM honorantem se, nec potentiam
 suam ad DEI contemptum, & Apostolicam
 tentet extendere contumeliam, sciens, quod su-
 perbis DEVS resistit, humilibus autem dat 1. Pet. 5.
 gratiam.

Præterea misimus ad eum tres religiosos
 viros, suos utique fideles, per quos eum secretò
 monuimus, ut pœnitentiam ageret de sceleri-
 bus suis: quæ quidem horrenda dictu sunt, plu-
 ribus autem nota, & in multis partibus di-
 uulgata, propter quæ eum excommunicari nõ
 solum vsque ad dignam satisfactionem, sed ab
 omni honore Regni absque spe recuperationis
 debere destitui, diuinarum, & humanarum le-
 gum testatur auctoritas.

Postremò, nisi excommunicatos à sua par-
 ticipatione diuideret, nos nihil aliud de eo iu-
 dicare, aut discernere posse, nisi ut separatus ab
 Ecclesia in excommunicatorum consortio fo-

N ret,

ret, cum quibus potius, quàm cum Christo partem habere elegit. Sanè, si nostra monita suscipere, & vitam suam corrigere vellet, DEVM testem inuocauimus, & inuocamus, quantum nos de eius salute, & honore gauderemus, & cum quanta charitate eum in gremium sanctæ Ecclesiæ amplecteremur, utpote eum, qui Princeps populi constitutus, & amplissimi Regni gubernacula tenens, Catholicæ pacis, & iustitiæ defensor esse deberet. Verùm, quãti ipse aut scripta, aut per legatos missa nostra verba fecerit, eius facta declarant. Qui indignè ferens, se à quoquam reprehendi, aut corripì, non solum à perpetratis ad emendationem reuocari non potuit, sed ampliori conscientia sua furore arreptus, non prius cessauit, donec Episcopos panè omnes in Italia, in Teutonicis verò partibus quotquot potuit, circa fidem Christi naufragare fecit: dum eos debitam B. Petro, & Apostolica Sedi obedientiam, & honorem in Domino nostro IESU Christo concessum, abnegare subegit.

Quum igitur iniquitatem eius ad summum produisse vidimus, pro his causis, videlicet pri-

mum,

mum, quòd ab eorum communione, qui pro sacrilegio, & reatu Simoniaca heresis excommunicati sunt, se abstinere noluit: Deinde, quòd pro criminosis actibus vitæ suæ, pœnitentiam non dico suscipere, sed nec promittere quasi voluit, mentita ea fide, quam in manus legatorum nostrorum promiserat; nec non, quòd corpus Christi, id est, unitatem sanctæ Ecclesiæ scindere non expauit: Pro his, inquam, culpis synodali iudicio eum excommunicauimus, ut quem mites non potuimus, vel seueri ad viam salutis (DEO adiuuante) reuocare valeamus: aut, si, quòd absit, nec districtiōnis quasi censuram pertimuerit, nostra saltem anima negligentia, aut timoris discrimini non succumbat.

Si quis igitur hanc sententiam iniuste, vel irrationabiliter prolatam esse putauerit, si talis est, ut sacris regulis intelligentiæ sensum præbere non velit, nobiscum inde agat, & non quid nos, sed diuina auctoritas doceat, quid decernat, quid consona vox sanctorum Patrum iudicet, patienter audiens acquiescat. Nos tamen, non aestimamus

N 2 quere-

quonquam fidelium, qui Ecclesiastica statuta nouerit, hoc errore teneri, ut non hoc, (et si publicè affirmare non audeat) vel in corde suo rectè factum esse perhibeat. Quamquam et si nos (quod DEVS auertat) non satis graui de causa, aut minus ordinate, eum huiusmodi vinculo ligauerimus, sicut sancti Patres asserunt, non idcirco spernenda esset sententia, sed absolutio cum omni humilitate querenda.

Vos autem dilectissimi, qui iustitiam DEI non pro regia indignatione, non pro aliquo periculo deserere voluistis, fatuitatem eorum, qui de execratione, & mendacio in consummatione parui pendentes, viriliter stete, & confortamini in Domino, scientes, quòd illius partem defenditis, qui insuperabilis Rex, & magnificus triumphator iudicaturus est viuos, & mortuos, reddens unicuique secundum opus suum. De cuius multimoda retributione, & vos certi esse poteritis, si vsq; in finem fideles, & inconcussi in eius veritate perstiteritis. Propter quod & nos incessanter pro vobis rogamus Dominum, ut det vobis virtutem corroborari per Spiritum sanctum in nomine eius, &

Et conuertat cor Regis ad pœnitentiam: ut Et ipse aliquando cognoscat, nos Et vos multò verius amare eum, quàm qui nunc suis iniquitatibus obsequuntur Et fauent. Qui si, DEO inspirante, voluerit resipiscere, quidquid contra nos moliatur, semper tamen nos ad recipiendum eum in sanctam communionem, prout vestra charitas nobis consuluerit, paratos inueniet.

Igitur post excommunicationem, & depositionem Regis, Domini præeunte gratia, multi nobiles & mediocres ad DEVM toto corde conuersi præfatum Regem reliquerunt. Ipsi etiam, qui prius partim regalibus blanditiis, partim terroribus, & minis contra Apostolicam sedem coniurauerant, conuersi postmodum digno in Regem anathemati conscripserunt, mittentes supplices ad Apostolicam Sedem nuncios, ^a epithemium pœnitentiæ postulantes. Quibus misericordiæ discipulus non querens saturari pœnis reorum, gremium sanctæ Ecclesiæ aperuit, & ut in fide Domini solidarentur, consolatorias eis literas misit. Nonnulli verò Episcoporum gementes tantum facinus, ad Apostolicam Sedem discalceatis pedibus venerunt, tam diu inibi perdurantes, quo vsque Dominus Papa misericordiæ manum, & pietatis viscera eis compatiens aperiret.

Multi Regem deserunt.

a Epithemium, penam seu pœnitentiam.

Obserua pœnitentiam quorundam Episcoporum.

Interea Dominus magnum miraculum in Regis & omnium oculis fecit: quo cognito, multi eum reliquerunt. Nam post excommunicationis diem, Paschalis diei solennitate cum regio apparatu, & comitatu pom-

Grande miraculum.

*a Est hic Wil-
helmus Episc.
Traiectensis, de
quo etiam Bruno
de bello Sax.
Lamb. in Chrō.
Langus in
Chronico Citi-
zensi. Et alij
tamen si in no-
nullis variant.*

paticæ multitudinis ad Ecclesiam diuinitus sibi clausam venire nequaquam abhorruit. Iussu itaque Regis quidam Episcopus, si fas est, imò hæreticus & Simoniacus ad Missæ se præparauit officium. Tandem perlecto Euangelio, ex more facturus popularem sermonem^a Pontifex idem pulpitum conscendit. Parum autem de tractatu locutus Euangelico, statim se ad blasphemiam Papæ Gregorij cæco corde, menteque vesana prorupit, quæ pro nimio sui horrore silentio præterire complacuit. Difficile est enim vt, benè sibi conscientium probitatem, obtristantium lingua non mordeat; & iniquorum euadat opprobria, cui est amica iustitia.

*Interitus Wil-
helmi Traiect.*

*Monita ad Re-
gem.*

Veruntamen eadem blasphemia, qualis in oculis Domini fuerit, continuò sequens ultio, si perpendatur, innotescit. Nam Paschalis diei gaudio nondum finito, subito cælum fragore intonuit, in quo ignis descendere cælitus visus est; qui, omnem illam Ecclesiam, omnesq; domos regali receptui præparatas, repente consumpsit, & lætitiã profanorum in mœrorem commutauit. Episcopum verò illum blasphemum subito percussum diuina ultio interemit. Sed antequam vitam penitus exhalaret, ministros suo exitio præparatos, quales essent, compulsus est dicere. *Video me, inquit, igneis loris astrictum tetrīs trahentibus imaginibus ex hac vita cõuelli: sed tamen ite, & dicite Regi, vt flagitium, quod in D E V M, & B. Petrum, eiusq; Vicarium commisit, emendet; ne me præeuntem ad inferi loca sequatur;* Et hæc dicens, exspirauit. Hoc exemplo commoniti, hortamur, obsecramus omnem hominem, qui hæc scripta legerit, vt declinet detrahentium linguas, si mauult consortium habere cum Gregorio in resurrectione vitæ, quàm cum detrahentibus supplicium subire.

Nunc

Nunc hîc ad memoriam redit non minus terribilis damnatio Spirensis Episcopi, qui eâdem die, id est VI. Kal. Martij, imò eâdem hora, subitò, quasi quodam invisibili telo percussus, apud Spiram infirmari cœpit, qua hora & causam eius in Romana Synodo noster Gregorius Papa ventilare incepit. Idem quoque tertia die, id est IV. Kalend. Martij miserabiliter exspiravit, non imparem expertus efficaciam illius sententiæ, qua Petrus Apostolus Ananiam, & Sapphiram damnavit.

Interitus Episcopi Spirensis. ad quem est Epist. 18. lib. 6. Regesti Greg. Vocabatur Huz. manus, & patet ex Chronico Bertoldi. Auentinus lib. 5. Vocat Hermannum.

Cùm igitur prædicti Regis conuersionem iam diu, & frustra Principes expectarent, & statum regni periculosius in dies disturbandum, imò sine capite iam penitus destituendum viderent, tandem zelo DEI armati cum legatis Apostolicæ Sedis conuenerunt; & eundem, vt eorum consilio acquiesceret, & respiceret, satis fideliter rogauerunt: alioquin se non vltius communicare, vel obedire protestati sunt. Hac ille necessitate, simulatè quidem, vt postmodum apparuit, se per omnia & consiliis Principum, & præceptis Apostolici Domini obediturum promisit. Erat autem eorum consilium, vt Dominus Apostolicus ad generale colloquium Augustam in Purificatione S. M. A. R. I. Æ tunc proxima veniret: quatenus ibidem caussa eius in audientia totius regni legitimè determinari posset. Ipsi quoque Principes, missa legatione, Dominum Papam ad prædictum diem venire suppliciter rogauerunt; ad quod iter agendum, illum promptissimum, vt subscriptæ eius literæ testantur, inuenerunt. Rex autem contra promissionem suam, contra consilium Principum, hoc ab Apostolico per legatos suos voluit extorquere, ne Augustam veniret, sed, vt cum

Monetur Rex à principibus. Si se Pontifici obsequentem præbeat.

Pollicetur e-mendationem; sed simulatè.

Rogatur Pontifex, ut Augustam in Germaniam se conferat.

Annuit Pontifex petitioni Principum.

Obstistit Rex.

ad

Quo consilio.

ad se Romam venire permetteret; ea utique intentione, ut tanto facilius Papam fallere posset, quanto pauciores regni Principes, iam sæpius astutias eius perpessi, discutiendæ eius causæ interessent. Unde & Papa votis eius non annuit, sed, ut Principes rogauerant, ad cōdictum diem venire disposuit, & subsequentes Epistolas Principibus Regni, pro disponendo itinere suo transmisit.

Papa manet in sententia.

GREGORIUS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, ARCHIEPISCO-
pis, Episcopis, Ducibus, Comitibus, nec non maiori-
bus, atque minoribus in regno Teutonicorum
constitutis salutem, & Apostolicam
benedictionem.

Nos indigni, & inutiles Principis Apo-
stolorum serui, statuimus ad vos, divi-
na auxiliante clementia, venire, & postponen-
tes penè omnium fidelium nostrorum auxilia
profectionem nostram maturare, ut VI. Idus
Januarij velimus Mantuæ esse, ea quidem
valde & desiderio, ut fiducia probata spei ve-
stræ quæq; aspera, & si necesse fuerit, ipsam san-
guinis effusionem pro libertate sanctæ Ecclesiæ
& salute Imperij, pura & sincera intentione
subire non dubitemus. Vestri igitur studij sit,
eos de susceptione & seruitio nostro preponere,
quos

**Valida spe.*

quos prouidentia uestra id posse, & nobis debere cognouerit; sit ita studij uestri per partes uestras pacem firmare, ut intentionis nostra propositum nihil, * quod possit impedire. Quot ^{* Videtur hae} & quantas colluctationes cum nunciis Regis ^{oculis delem-} habuerimus, & quibus rationibus dictis eius obuiauerimus, quidquid his literis deesse uideatur, latores earum plenius indicabunt, quibus sicut de his, quae per eos B. Petro & nobis promisistis, indubitanter credimus; ita uos de his, quae ex nostra uobis parte dixerint, credere uolumus.

GREGORIVS SERVVS SERVORVM DEI, OMNIBVS ARCHIEPISCOPIS, & EPISCOPIS, ABBATIBUS, DUCIBUS, MARCHIONIBUS, OMNIBUSQUE CHRISTIANAM, & B. PETRI FIDEM, & DOCTRINAM DEFENDENTIBUS, & OBSERVANTIBUS SALUTEM, & BEATORUM APOSTOLORUM PETRI & PAULI BENEDICTIONEM, OMNIUM PECCATORUM ABSOLUTIONEM.

Ego qualiscunq; Sacerdos Apostolorum Principis seruus, contra uoluntatem, & consilium Romanorum confidens de misericordia omnipotentis DEI, & de uestra fide Catholica, uenio ad uos paratus propter honorem

O norem

honorem & salutem animarum uestrarum, mortem subire, sicut pro nobis animam suam posuit. in hoc enim positi sumus, ut per multas tribulationes tendamus & perueniamus ad Regnum DEI. Vos autem fratres mei charissimi & desideratissimi summopere curate, ut possim, DEO adiuuante, adire, vobisq; in omnibus prodesse. Benedicat vos ex cuius gratia mihi dictum est ad corpus beati Petri, in die ordinationis mea: quodcunq; benedixeris benedictum erit, & quodcunq; solueris super terram, erit solutum & in caelis, &c.

*Rex clam petiit
Italiam.*

*Rex Canusij
Pontificē adit.
Lege Bar.
M. LXXVII.
Penitentis ha-
bitus.
Comploratio
spectatorum.*

Interea Rex propriae causae diffidens, & idcirco audientiam totius regni subterfugiens, furtiue Italiā cum excommunicatis contra praecipuum Papae, & consilia Principum intrauit, & Apostolico ad praedictum diem Augustam tendenti, ante Purificationem S. MARIE apud Canusium obuiauit, ibique ante portam castri per triduum, deposito omni regio cultu, miserabiliter, utpote *discalceatus*, & laneis vestibus indutus persistens, non prius cum multo fletu Apostolicę miserationis auxilium, & consolationem implorare statuit, quā omnes, qui aderant, & ad quos ille rumor peruenit, ad tantam pietatem, & compassionis misericordiam mouit, ut pro eo multis precibus, & lacrymis intercedentes, omnes quidem insolitam Domini Papae duritiam mirarentur; nonnulli verò in eo, non Apostolicę seueri-
ratis

tatis grauitatem, sed quasi tyrannicæ seueritatis crudelitate esse clamarent: denique instantia compunctionis eius, & tanta omnium, qui ibi aderant, supplicatione, Papa deuictus, tandem eum, relaxato anathematis vinculo, in communionis gratiam, & sinum sanctæ matris Ecclesiæ recepit: acceptis ab eo securitatibus, quarum etiam confirmationem per manus^a Abbatis Cluniacensis, & nobilium Comitissarū Mathildis, & ^b Adalæ, & aliorum Principum, Episcoporum, & Laicorū, qui sibi ad hæc vtilis visi sunt, in hunc modum suscipit.

Ego Henricus Rex de murmuratione, & dissensione, quam nunc habent contra me Archiepiscopi, Episcopi, Duces, & Comites, ceterique Principes Regni Teutonicorum, & alij, qui eos in eadem dissensionis causa sequuntur, infra terminum, quem Dominus Papa constituerit, aut iustitiam secundum iudiciū eius, aut concordiam secundum consiliū eius faciam, nisi certum impedimentum mihi, vel sibi obstiterit: quo transacto, ad idem peragendum paratus ero. Item, si idem Dominus Papa Gregorius ultra montes, vel alias partes terrarū ire voluerit, securus erit ex mea parte, & eorū, quos constringere potero, ab omni lesione vitæ, & membrorum eius, seu captione tam ipse, quàm qui in eius conductu, siue comitatu

O 2 fue-

*a Hugonis.
b Adalheida,
quæ fuit Ducissa
& Marchionissa Alpe-
rum Cottarum
ad quā exstat
longa Epist.
Damiani li. 7.
Epist. 16. de
quæ Bertoldus
in Chronico,
Anno M. XCV.
Adalheida
Taurinensis
Comitissa
XIV. Kal. Ian.
obiit.
Insurandum
Henrico Regi.*

* post Verbum, fuerint, sub-
duntur in im-
pressa ista: seu
qui ab illo
mittuntur, vel
ad eum, de
quibuscunque
terrarum par-
tibus vene-
rint, in eundo,
Etc.

fuerint * in eundo, siue ibi morando, seu inde
redeundo, neq, aliud aliquod impedimentum
habebit ex meo consensu, quod contra honorem
suum sit, & si quis ei fecerit, cum bona fide se-
cundum posse meum, illum adiuuabo.

Rex postquam communionem recepta, sed quæstio-
ne regni dilata, solutus ab Apostolico discessit, parum
attendens quid ei in recõciliatione sua iuramento pro-
miserit, ad solitam nequitiam redire, & Simoniacorum
suorum consiliis contra Papam assentire non expauit.
Omnes enim Simoniaci, eorumque socij, quorum ty-
rannidi ipse sanctam matrem Ecclesiam subiugauerat,
quorum etiam factione, iam pridem Apostolicam Se-
dem deautorizare tentauerat: ipsi, inquam, omnes ad
eum reconciliatum recurrentes, non terrorem, sed au-
daciam ab eo, pro perpetrata iniquitate acceperunt;
quin etiam in damnatione Apostolici apud eum con-
iurandi locum inuenerunt. Ipse verò, eiusque compli-
ces, communionem utcunque idcirco festinauerant
recipere; quia, iuxta legem Teutonicorum, se prædijs,
& beneficiis priuandos esse non dubitabant, si sub ex-
communicatione integrum annum permanerent, cu-
ius adhuc vnus mensis superfuit, dum ad reconciliatio-
nem redirent. Communionem itaque non ut se corri-
gerent, repetebant, sed, ut plurimos iam dudum ab illis
anathemate separatos sibi refociarent; sicque tanto
audacius, tanto crudelius, quanto cum pluribus solita
tyrannide sanctam Ecclesiam opprimere possent. Nam,
statim post reconciliationem, ut prædictum est, ad pri-
stinum volutabrum redire, sed & Simoniacis, utpote
sui

Cur Henricus
& affecta ab-
solutorem ab
excommuni-
catione matu-
ravit.
NB. hanc le-
gem Germa-
norum.

sui similibus contra Apostolicam Sedem assentire non dubitarunt.

Non multò post tamen Rex ab Apostolico Regni iam concessionem callidè, vt communionem, elicere volebat. Missa enim legatione, humiliter ei supplicabat vt vel eum semel apud S. Ioannem in^a Moytia per Episcopos Papiensem, & Mediolanensem, more priorum Regum, coronari permetteret: vel, si hoc nollet fieri per huiusmodi Episcopos, vt pòte excommunicatos, saltem hoc priuilegium Apostolica auctoritate cui libet Episcopo concederet exequendum. Ob hoc maxime appetens coronari, vt cum communionem etiam Regnum à Romano Pontifice videretur recepisse.

*a fort. Modoc-
tia.*

*Henricus corona-
ri cupit; &
quo consilio.*

Sed Papa calliditatem eius iam satis expertus, nullo modo votis eius voluit acquiescere: diligenter secum ipse reputans, se quidem eum pro multis criminibus, & maxime pro inobedientia, & contumacia Apostolicæ sedi irrogata à regno deposuisse; omnesque ei iuratos ab eius dominio liberos reddidisse: & ob hoc, nullatenus eum, sicut nec alium, in Regem Principibus, vt pòte liberis hominibus, superponi debere, absque eorum electione. Nam & à toto Regno de tot, ac tantis iniuriis, ac perfidiis erat^b inculpatus, vt de his eum necesse esset primitus expurgari, si tamen hoc aliquatenus posset fieri, & sic demum cum consensu totius Regni legitime coronari.

*Gregorius te-
chnas Henricò
notat.*

*b id est, accu-
satus.*

Rex igitur ea vice quoque, simulatâ obedientiâ apud^c Moytiam regalia insignia non vsurpauit: quæ tamen non multo pòst contra bannum Domini Papæ resumere, & interdicta Regni gubernacula vsurpare non timuit.

c Modocianam.

Interim transibat terminus, quem Rex coram lega-

*Henricus ob-
stat, ne Grego-
rius in Germa-
niam veniat.*

*Et hoc adcirco,
quia causa
sua diffidebat.*

*Principes Vl-
ma cōtra Hen-
ricum conue-
niunt.*

*Inducitur con-
ventus Forchei-
mensis.*

*Rogat Papa, ut
noui Regis ele-
ctio differatur.*

tis Apostolicæ Sedis cum Principibus regni ad Augu-
stam in Purificatione S. M A R I Æ condixerat, ad quem
iam Papa venire conceperat: & iam illuc peruenisset, si
non idem Rex contra commune decretum omnium
ingressus Italiam, conducturos Apostolicum à condu-
ctu deterruisset: terminus, inquam, vbi coram Aposto-
lico in audientia totius Regni canonicè de criminibus
illatis expurgari, si inculpabilis esset, expurgatus legiti-
mè in Regnum, cum consensu omnium, restitui posset,
ad quem ipse venire contempsit, imò suæ causæ diffi-
sus, non præsumpsit, & Papam, ne vel illuc veniret, frau-
dulenter in Longobardia præoccupavit.

Cùm igitur Principes Regni terminum generali
decreto statutum Regem subterfugisse, & se etiam hac
vice, solitâ eius perfidiâ, delusos esse animaduertissent;
cumque eius versutiam nec in ipsa reconciliatione, vel
postea cessasse, certissima relatione didicissent, mox in
Suevia apud Vlmam, conuentu facto, deliberauerunt;
ne, se deinceps ab illo ludificari, vel potius pristina eius
calliditate periclitari permetterent; sed suæ saluti, in
legitimi Principis electione prouiderent. In eodem au-
tem conuentu apud Vlmam generalius colloquium ad
Foreheim IV. Idus Martij ad noui Regis electionem
condixerunt: ad quod etiam Domini Apostolici con-
siliium, & auxilium sibi venire, missa legatione, postula-
uerunt. Quo audito, Papa ad id colloquium legatos di-
rexit, qui Principes rogarent, ut dispositionem regni vs-
que in aduentum eius differrent, si hoc sine periculo
fieri posse sperarent. Noluit sanè eis hoc ex definito
præcipere, ne, sibi iure imputari posset, si quod pericu-
lum status regni ex illa dilatione incurrisset.

Alte-

Alterâ autem die, post dimissionem legatorum, Manegoldus Comes, magnus amator veritatis, aduenit; cuius relatione Papa de nouo Rege constituendo certior factus, alium legatum, Gregorium scilicet Romanæ Ecclesiæ Diaconum, ad Principes Regni destinavit: qui, eos Apostolica auctoritate aduentum eius prætolari compelleret: eo tamen primitus explorato, si Rex, qui adhuc in Longobardia morabatur, ab eodem Legato conuentus, securitatem facere veller, vt Domino Papæ transitum ad Teutonicas partes, pro ipsius causa determinanda, concederet. Quod si Rex nollet concedere, præcepit Papa, vt Legatus ad se rediret, nec Principes cum aliqua dilatione à prouidenda regni necessitate suspenderet.

*a Manegoldo
Comite.*

*Mittitur alius
legatus ad
Germania
Principes.*

Item eidem Legato præfatam legationem imponens Papa dixit inter alia; se quasi pro indicio huiusmodi securitatem exegisse, cuius, inquam, securitatis exhibitio, illum in regnum restitui posse, præfagiret: sicuti, eiusdem securitatis denegatio, hoc cum non posse, ex diuino indicio denotaret.

*Cur Greg. ab
Henrico securi-
tum transitum
in Germania
postulauerit.*

Inter hæc verba Papæ tres digiti eius dextræ vsque ad medium repente sanguinei apparuere; quos sanguine ex naribus profluente maculatos existimans, detergere cœpit: sed eos sanguineis notis nullatenus emaculare potuit, hinc ipse, & reliqui sapientes, qui hoc miraculum conspexerunt, aliquid magni per hæc signa portendi non dubitarunt.

*Miraculum in
Gregorij digi-
tis.*

Erant autem ibi tunc præsentibus prænominatus Comes Manegoldus, & venerabilis presbyter Erkinbertus, cum aliis quàm pluribus in opido Canusij in capite Ieiunij, quod eo anno contigit in Kal. Martij.

Per-

Percepta igitur legatione, statim legatus ad Regem properavit, cum prædicto Comite: sed Rex securitatem, quam Papa postulabat, facere contempsit. Vnde & ille Legatus ad Apostolicum redire non tardavit. At Comes ad proximum Foreheimense colloquium venire acceleravit: quò & priores Legati iam peruenerant: qui vna tantum die, priusquam præfatus Comes, ab Apostolico missi fuerant. Hi autem erant Legati; Bernhardus sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Diaconus: Item alter Bernhardus Abbas religiosus de Massilia ferè sexcentorum monachorum pater: qui etiam secum duxit egregium Doctorem quendam nomine ^a Christianum, postmodum *Auersana* ciuitatis Episcopum, cuius opus extat eximium contra Turonensem Berengarium.

^a Ita habet apographum Et *Auentinus* lib. 5. Est autè iste *Guitmundus Auersanus Archiepiscopus* cuius extant tres libri de *Eucharistia*.

Digressio de Comite Manegoldo huius nominis secundo, cuius vxor Gutta.

^b Vide genealogiam S. *Vdalrici*, quam ad calcem *Vita* eius, adiecit amplius *Dominus Marcus Velferus*.

Fuit Frater *Hermanni Cötrali*.

Duos habuit filios, quorum alter *Mangoldus III*.

^c Lacuna est in *MSS.* apographo. Videtur desiderari *Sex*, diem.

Non indignum videtur hoc in loco paulisper orationis cursum retentare, & quam fidelem Apostolicæ institutionis sectatorem, & propagatorem in Comite Manegoldo non semel commemorato, Gregorius noster habuerit, declarare. Hic enim ex generosa, & religiosa beati Odalrici Augustensis Episcopi ^b genealogia procreatus, & à sapientissimo fratre suo, Herimāno videlicet *Contracto*, in omni obseruantia Christianæ religionis ad vnguem informatus, Virgo virginem sortitus est vxorem, duosque filios ex ea generatos in tanta disciplina vsque ad iuuenilem ætatem educauit, vt alterum eorum ad similem monogamiam perducens hæredem sui relinqueret; alterum, in cœlibatu occisum, imò ipsius occisionis eius ^c longo locorum intervallo remousus, per spiritum mirabiliter agnoscens flectet, & gauderet. Fleuit enim propter acerbiter inopinatæ mortis, & gauisus est propter impunitatem in-

con-

contaminatæ iuuentutis. Hoc autem maximè castificabat liberos, quod verax pater comminabatur eis exheredationem, si quam, præter legitimam copulam, cum mulieribus, perpetrasse detegerentur coinquinationem.

Vir igitur Christianissimus cum B. Gregorium Papam nimio affectu propter iustificationes eius diligere, eumque sæpius propter alternas morum similitudines inuiseret; quadam vice, in tantam Romæ positus infirmitatem incidit, ut, qui præsentibus erant, vitam eius desperarent. Cumque tristis nuncius Domino Papæ venisset, valde condolens festinus ad eum venit, & paucillum panis in scyphum confringens, meroque perfundens, ægro pro benedictione porrexit. At ille protinus, ut gustauit, recepit non solum delectationem comedendi, sed & virtutem cum incolumitate de lecto surgendi. Qui, cum ad propria remearet, & Apostolica statuta, maximè de vitandis officiis incontinentium sacerdotum, non segniter ubique diuulgaret, & in Clericis, atque Ecclesiis ad se specialiter pertinentibus, huiusmodi abominaciones minimè toleraret, vxor cuiusdam presbyteri sub eius ditione positi, malignans propter separationem mariti, hoc familiaribus suis audientibus se minabatur effecturam, ut qualem molestiam ipsa sustineret in separatione coniugis sui, talem & Comes sustineret in disunctione coniugis suæ. Dixit, & cheu, permittente Deo, tam pessimum facinus in Dominam^a peregit. Nam delectabiles cibos veneno infectos obtulit, eamque nihil mali suspicantem, simulata benignitate, decepit. Igitur Comes religiosus adhuc in robusta ætate viduatus, nullis suorum adhortationibus ad secundam copulam permoueri potuit; dicens, sibi

P puden-

*Mangoldus
Salde diligit
Greg. VII.*

Morbis Mangoldi.

*Sanatur à Pö-
rifice.*

*Vxor Mangoldi
veneno occiditur.*

a Comitissam.

*Renuit Mangoldus Comes
secundas nuptias intrare.*

*a forte leg. &
quibusdam.*

*b si talis ac
tantus vir fuit
Cincius, Urbis
præfectus; ma-
le ergo tradu-
citur, quasi
ipse Gregorium
VII. cepit.
c Synodo.
Claret mira-
culis.*

puerum, & horrendum videri, si cum duabus vxoribus processurus esset ante tribunal Christi, die iudicij. In tantum autem profecit per deuotam obedientiam Papæ nostri Gregorij, vt ante finem suum, quem senex, & plenus dierum attigit, ad quibus modum virtutum signis effulserit, & Prophetiæ, quemadmodum in occasione filij patuit venerabiliter claruerit.

Huic beatæ recordationis Comiti non incongruè adiungitur memoria preciosæ mortis beati ^bCincij Urbis Romæ præfecti, cuius & superius virtutes breuiter descripsimus. Hunc etenim propter fidem sæpe dicto, & sæpe dicendo Papæ Gregorio exhibitam, Dominus noster I E S V S Christus martyrio coronauit, eiusque sepulchrum continuò viginti miraculis in ^cSynodū numeratis, & probatis illustrauit. Nam cum zelum Domini haberet, & exhiberet fidem secundum sanctam Apostolicæ institutionis formam, occisus est ab apparitoribus Henricianæ persecutionis,

M.LXXVII.

Facto igitur conuentu apud Foreheim, præfati legati literas Apostolicas in medium protulerunt: quàm parùm Dominus Papa de promissione Regis lætatus fuerit; cum aduersarij Ecclesiæ plus audaciæ, quàm terroris ex præsentia Regis acciperent. Ad hoc, aiebant, cum petere, vt noui Regis electionem, de qua audierat, in aduentum eius differrent, si hoc sine periculo fieri posse perpenderent.

Peracta igitur legatione, Archiepiscopi, Episcopi, Duces, Marchiones, Comites, maiores, atque minores debitam reuerentiã Legatis impendentes, per confessū singuli surrexerunt; & quot contumeliis, & quot periculis iam à Henrico Rege affecti essent, vel se afficiendos fore non dubitarent, legatis lamentari cœperunt;

seque

seq; totiens insidias eius inter ipsa pacis oscula vix euasisse; vt nec iuramento eius deinceps aliquam fidem exhibere possent: hoc quoq; addentes, se tamdiu cum post depositionem tolerasse, non vtique vt correctionem eius, vtpote penitus desperatam, expectarent: sed vt quibusdam occasionem calumniandi auferrent, qui fortasse ei, si non tamdiu expectaretur, correctionem interclusam fore conquererentur; totaque illa die cum huiusmodi querimoniis transactâ, nec medietatem iniuriarum sibi illatarum enumerare poterunt.

In crastinum verò iterum ad hospitia legatorum conuenientes, pro sua necessitate subleuanda, eos consuluerunt, suggerentes eis periculosissimum, & irrevocabile schisma in toto regno futurum, nisi in eodem conuentu, vt deliberauerant, in alicuius noui capituli subleuatione confœderati illud anticipare festinarent. Legati autem legationis suæ non immemores, satis compendiosè ad hæc responderunt, sibi quidem optimum videri, si Regis constitutionem, iuxta eorum legationem, in aduentum Domini Papæ sine periculo differre possent. Cæterùm prouisionem regni non tam in eorum consilio, quàm in Principum arbitrio sitam esse dixerunt, qui Rempublicam in manibus tenerent, ac totius regni damnum siue proficuum optimè prænoscent. Itaque Principes regni de aduentu Papæ incerti, sed de maxima dissensione euentura, & periculo, si differrent, certissimi, accepta licentia à legatis apud Magontinum Archiepiscopum conuenerunt, & quid eis agendum esset, singulari diligentia inuicem tractauerunt: cōsiderantes quidem, se ad nullam dilationem ab Apostolico coactos, sed,

Perstant principes in sententia noui Regis eligendi.

Deliberatio de nouo Rege creando apud Archiep. Mogunt.

hoc in eorum arbitrio positum esse; nec alicui, nisi sibi ipsis deinceps imputandum fore, si dilatio noceret.

*Notanda hic
Pontificia au-
toritas.
a Henrico IV.*

Insuper se nullius subiectionis exhibendæ Henrico regi obnoxios, imò p Apostolici banni transgressionē damnandos, si aliquam subiectionem regi deinceps exhiberent. Nam Papa, priusquam eum anathematizaret, ex parte omnipotentis DEI, & sancti Petri, & sua, illi regnū interdixit, & omnes Christianos iuramento, quod sibi fecissent, vel facturi essent, absoluit: & ut nullus ei, ut regi seruiret, interdixit: qui postea ab eo communionem tantum, non regnum, falsa correctionis promissione, recuperavit.

*Rudolphus
Dux Suevia
creatur Rex.*

*Laus Rudol-
phi.*

Hoc igitur Principes regni diligentissimè perscrutati, se quidem à Regis Henrici potestate penitus, ut prædictum est, emancipatos, nec se illi plus, quàm illum illis alicuius fidelitatis, vel subiectionis obnoxios, ut liberi homines, Rudolphum Ducem Sueuorum frustra multum renitentem, frustraque vel vnius horæ inducias ad consulendum petentem, regia dignitate sublimauerunt virum sanè in humilitate præcipuum, regio honori etate & moribus idoneum; eique se debito fidelitatis Sacramento subdiderunt. qui utiq; regnum nō ut proprium, sed pro dispositione sibi creditum reputans, omne hæreditarium ius in eo repudiavit, & vel filio suo se hoc adoptaturū fore, penitus abnegavit: iustissimè in arbitrio Principum esse decernens, ut post mortem eius liberè, nō magis filium eius, quàm alium eligerent, nisi quem ad culminis ætate & morum grauitate dignum inuenissent.

*Lege Bertoldū
in Chron. M.
LXXVII.*

Hunc igitur Rudolphum tam legitimè electum Archiepiscopi Moguntinus, & Magdeburgensis cum eorū suffraganeis, legatis Sedis Apostolicæ præsentibus, & regni

regni Principibus, regali inunctione consecrarunt. Electus est autem ab Archiepiscopis, Episcopis, Ducibus, Comitibus, maioribus, atq; minoribus in cōuentu apud Forcheim anno Dominicæ incarnationis M. LXXVII. anno IV. venerabilis Papæ Gregorij in hoc nomine septimi, indiotione XV. Idibus Martij. Postea, die duodecimo apud Mogontiam consecratus est, id est VII. Kal. April. vbi tunc medium Quadragesimæ occurrit. Die autē prædictæ electionis nix ac gelu resoluī cœperunt, quæ eo anno à festiuitate omnium Sanctorum vsque in illum diem terram Teutonicorū, & Longobardiæ occupauerat; quod quidam sapientum ita interpretati sunt; DEVM in legitimi Principis electione suam ad stipulationem mundo denotasse, per insoliti frigoris depulsionem, & per clementioris aëris reparationē: præcipuè, cum nullis huiusmodi promotio displicuerit, nisi illis tantum, qui se, sub legitimo Principe, Simoniacæ hæresi, aliisque criminibus abrenuntiuros fore non dubitabant: qui superiori rege, nō dico permittente, sed cooperante, sanctam Ecclesiā foedare non cessauerant. Nulli sanè Clerico, Monacho, siue Laico huius Principis promotio displicuit, nisi qui seipsum sub eius auctoritate corrigendum fore timuit; nisi qui sanctam Ecclesiam, iuxta Canonicas sanctiones, instituendā fore contabuit: nisi qui, intereluso Simoniacæ hæresis mercimonio, diuitias suas attenuari non dubitauit.

Nullus autem Rudolpho Regi, eiusque Principibus periurium poterit iure obiicere, licet iam dudū deposito Regi iuramentum fidelitatis fecissent. Illud enim iuramentum tam diu obseruandū erat, quamdiu ipse regno præerat. Postquā verò omnes Christiani eo Sacramento à Papa soluti sunt, eo quidē deposito, & anathematizato, nō magis illi aliqua subiectio pro huiusmodi

*Nix diuturna
liquefit in
coronatione
Rudolphi Regis.*

*Inquam partē
hec liquefactio
accepta fuerit.*

*Quibus displicuerit
Electio
Rudolphi.*

*Excusatio
Rudolphi ob
susceptum
Regnum.*

iuramento debebatur, quàm cuiuslibet Episcopo, à subditis suis obeditur, postquam ille etiam, retenta communi-
 one, deponitur. Nemo autem, Romanorum Pontificem reges à regno deponere posse, denegabit, quicumq;
 decreta sanctissimi Papæ Gregorij non proscribenda iudicabit. Ipse enim vir Apostolicus, cui Spiritus sanctus in aurem decernenda dictavit, in Apostolica Sede constitutus, irrefragabiliter decrevit, reges à suis dignitatibus cadere, & participatione Dominici corporis, & sanguinis carere, si præsumerent Sedis Apostolicæ iussu contemnere. Si enim caelestia, & spiritualia sedes beati Petri soluit, & iudicat, quanto magis terrena, & secularia, iuxta illud Apostoli: *Nescitis, inquit, quoniam & angelos iudicabimus, quanto magis secularia?* Sic utiq; auctoritate Stephani Papæ Hildericus Rex Francorū pro ignavia sua deponitur: eique deposito, insuper & detonso, & in monasterium misso, Pipinus in regnum surrogatur.

Præterea, liberi homines Henricum eo pacto sibi proposuerunt in regē, ut electores suos iustè iudicare, & regali providentia gubernare satageret. Quod pactum ille postea prævaricari, & contemnere non cessavit: videlicet, quoslibet innoxios tyrannica crudelitate opprimendo, & omnes, quos potuit, Christianæ religioni repugnare constringendo. Ergò & absque Sedis Apostolicæ iudicio, Principes eum pro Rege meritò refutare possent, cum pactum adimplere contempserit, quod eis pro electione sua promiserat: quo non adimpleto, nec Rex esse poterat. Nam Rex nullatenus esse potest, qui subditos suos non regere, sed in errorem mittere studuerit.

Quid plura? Nonne quilibet miles Domino suo fidelitatis iuramento subiicitur eo pacto, ut & ille sibi non deneget, quod Dominus militi debebat? Si ergò
 Do-

Pontifex potest deponere Reges.

Probatur hoc auctoritate & exemplis.

1. Cor. 6.

a Zacharia.

Vide lib. 1. cap.

1. Defens. lib. de

translatione

Imperij.

Quis non sit Verus Rex.

Dominus militi debitum reddere contemnit, nunquid non liberè miles cum pro Domino deinceps recusat habere? Liberrimè, inquam. Nec quilibet huiusmodi militem infidelitatis, vel periurij meritò accusabit, cum totū adimpleuerit, quod promisit, Domino suo, inquam, tam diu militando, quàm diu ille fecit sibi, quod Dominus militi.

Igitur Rudolphus Rex in regem^a subleuatus, statim Apostolico, missa legatione, de sua promotione innotuit; ei que debitum obsequium in Ecclesiasticis administrationibus promisit, multoque se promptiorem ad obediendum Sedi Apostolicæ, quàm antecessor eius exhibuit. Ipsa enim suæ consecrationis die obediens banno Domini Papæ, officiū cuiusdam Diaconi Simoniaci recipere noluit, qui ea die ad legendū in Missa ante Regem iam sacris vestibus indutus processit. Vnde Sigefridus Mogontinus Archiepiscopus amoto eo ab altaris ministerio, alium in eius locum surrogauit. Hoc autem maximam inuidiam Simoniacorum, & incontinentium altaris ministrorum regi conflauit; qui & in ipsa sui promotione banno Apostolico obediens, se officia respere per præfati Subdiaconi repulsam monstrauit. Nullatenus enim dubitabant, se, sub tam legitimo Principe aut officium deposituros, aut concubinis, & Ecclesiis Simoniacè acquisitis abrenunciaturos.

Quapropter illius ciuitatis Clerici, eadem ipsa regis consecrationis die, post prandium conciuēs suos vino & insania furentes in Episcopum suum, & regem, & reliquos Principes concitauerunt. Quidam enim puer ex ciuitate, nescimus si ppria voluntate ductus, an ab aliquo persuasus, cuidā militi Archiepiscopi partē preciosæ vestis furtiuè voluit detruncare: q̄ statim captus est à mili-

*a subleuatus.
Rex Rudolphus
legationē mis-
sit ad Pontif-
cem.*

*Eadem Ber-
oldus in Chro-
nico 1077.*

Seditio popularis Moguntia.

Observa Germanorum in quadragesima consuetudinē.

ametropolim.

Diffugiunt lepores.

milite. Quo audito, Procurator ciuitatis eundem per manus acceptum, liberum abire fecit, nulla tamen seditione commota. Clerici autem, audito huiusmodi rumore, captū fuisse puerum, quem tamen iam dimissum scirent, campanas cōpulsare, ciues nutibus & probrosis adhortationibus ad seditionē excitare, vel potius compellere non timuerunt. Sed Rex iam finito prandio ad Ecclesiā de palatio descendit, & vespas audire cōepit. Interim plebs furens sanguinē regis, & reliquorum sitiens, ipsam Ecclesiā, & palatium irrumperere nititur: sed à militibus regis cōpescitur, licet inermibus. Nam in diebus quadragesimæ cōsuetudo erat, sine armis procedere; sed & ipsa, si quæ habebant, per ciuitatē in hospitiiis dimissa, præ seditione ciuiū acquirere non poterant. Finitis autē vespas, Rex cum Archiepiscopo, & reliquis Principibus in palatium de Ecclesia regressus, cū populum furentē ab incepto nolle desistere; sed eos ipsam Quadragesimā, diem Dominicā, cōmeteriū Ecclesiæ, imò ipsam eorū^a matricem Ecclesiā furibunda seditione profanare, sicq; cum multiplici sacrilegio in mortē suam, Episcoporum, suorumq; omniū nihil ab ipsis iniuriatos, conspirasse vidisset; gladio accinctus eorū insaniam cōpescere deliberauit. Sed Principes eius, eum contra regium morem procedere nō permiserunt. Ipsi autem ex præcepto eius, mutuatis vndecunq; poterant, armis; primū quidē ad supplicandum Deo Ecclesiam ingressi: deinde *Kyrie eleison* in altum concinentes per portam, quæ magis impugnabatur, exsiliunt de Ecclesia. Qui statim, licet paucissimi, maximam multitudinē hostium adeo in fugā verterunt, vt quidam eorū etiam se in Rhenum morituri præcipitarent; licet regij milites parū eos vltra cōmeteriū Ecclesiæ insequerentur.

Anno

Anno ab incarnatione Domini M. LXXVIII.
Indictione prima, cum vterque Rex, Henricus videlicet, & Rudolphus, ab Apostolica Sede adiutorium requireret; Gregorius Papa septimo generali Synodo præsidens decreuit.

*De hac Synodo
vide Tom. 3.
Epist. Decr. &
opuscula Bernaldi.*

Quonia[m] lis & perturbatio regni, in maximum sancta Ecclesia periculum, & detrimentum quotidie redundare cernitur, placet nobis elaborare pro viribus, quatenus idonei tam religione, quam etiam scientia pollentes nunciij à latere Sedis Apostolicæ ad partes illas mittantur: qui omnes religiosos, & iustitia amatores in Teutonici regni partibus commorantes, Clericalis, & Laicalis ordinis viros, & ad hoc opus idoneos conuocent, cum quibus, (Domini gratia præeunte) aut finem & pacem iuste componant, aut veritate percognita, cui parti iustitia magis faueat, ad plenum addiscere valeant, quatenus pars iniusta desistat, & Apostolica auctoritate munita, iustitia vigoris, & auctoritatis robur obtineat.

Exstat hoc decretum Tom. 3. Decretal. Pontif. Edit. Rom. pag. 745.

Verum, quoniam nonnullos diabolico instinctu collectos, tyrannidis sua facibus accensos, turpis lucri auaritia mancipatos, discordiam potius, quam pacem fieri & videre de-

Q side-

siderantes, fore non ignoramus, statuimus, ut
 nulla unquam persona alicuius potentia, siue
 Rex aut Archiepiscopus, Episcopus, Dux,
 Marchio, Comes, siue miles aliqua presump-
 tione, temerarioue ausu, fraude, doloue, seu
 aliqua perturbatione, Legatis nostris obsiste-
 re, & contraire, ne iustitiam & finem compo-
 nant pertentent. Quicumq; autem temera-
 rio ausu (quod non optamus) huius nostre
 constitutionis violator extiterit, legatisq; no-
 stris ad hanc pacem componendam euntibus
 pronominitis, fraudem opponere tentauerit,
 vinculo eum anathematis alligamus, & non
 solum in spiritu, verum etiam & in corpore,
 & omni prosperitate huius vite, Apostolica
 potestate innodamus, & victoriam eius in ar-
 mis auferimus, ut sic saltem confundantur, &
 duplici confusione, & contritione conteran-
 tur. Actum Roma in Ecclesia Domini

Saluatoris 5. nonas Martij.

Indict. prima.

GRE-

GREGORIVS EPISCOPVS SERV-
 VVS SERVORVM DEI, ARCHIEPISCO-
 pis, Episcopis, Clericis, Ducibus, Marchionibus, Co-
 mitibus, omnibusque maioribus, atque minoribus in
 Teutonico regno constitutis, exceptis his, qui Cano-
 nica excommunicatione tenentur, salutem, &
 Apostolicam benedictionem.

Exat Tomo 3.
 Decretal. edit.
 Romana. lib 3.
 registr. Epist.
 15. pag. 747.

NOTVM vobis fieri volumus, fratres
 charissimi, quod in ea synodo, quam nu-
 per Roma celebrauimus, inter multa alia, quae
 de statu sanctae Ecclesiae (DEO cooperante) per-
 egimus, de ruina, & confusione nobilissimi re-
 gni vestri diligenter tractantes: hoc salutiferum,
 & opportunum pro reparatione pacis vestrae
 fore putauimus, vt religiosi Legati Apostolicae
 Sedis ad partes vestras dirigantur, qui Ar-
 chiepiscopos, Episcopos, & religiosos (clericos,
 nec non Laicos ad id idoneos, in loco, qui v-
 triq; parti habilis, & congruus sit, conuenire
 commoneant, vt, aut pacem (DEO auxiliante)
 inter vos componant, aut cui parti iustitia
 faueat, veraciter addiscant. Nam in eadem
 Synodo definitum est, quod nos contra eam
 partem, quae pacem fastu superbia refutauerit,
 & cui iustitia non fauerit, omni conamine,

Q 2 om-

omnibusq^{ue} modis potestate beati Petri insurgamus.

Et quia nonnullos de regno vestro intelleximus magis iurgium, & discordiam, quam pacem diligere: ex parte omnipotentis DEI, & beatorum Apostolorum Petri, & Pauli interdici- mus, ut nullus sit, qui aliquo ingenio, aut studio, seu violentia impediatur praedictos viros ad restaurandam regni vestri concordiam, conuenire, aut conuenientes iustum, & legalem huic discordiae finem imponere.

Ad reprimenda etiam mala ingenia, & illicitos conatus, iudicio sancti Spiritus, & auctoritate Apostolicae Sedis anathematizamus, & anathematizamus, quicumq^{ue} siue Rex, siue Archiepiscopus, siue Episcopus, siue Dux, siue Marchio, siue alicuius dignitatis, vel ordinis persona sit, praesumpserit aliquo modo hanc salutiferam constitutionem perturbare, videlicet, qui operam dederit, ne praedictus conuentus fiat, aut concordia tanta perturbationis.

Adieci- mus etiam eidem anathemati, ut quicumque huius iniquitatis praesumptor fuerit,

rit,

rit, non solum in anima, sed etiam in corpore,
 Et in omnibus rebus suis vindictam omnipo-
 tentis DEI sentiat, Et in omni congressione
 belli nullas vires, nullumq; in vita sua trium-
 phum obtineat, sed duplici contritione prostra-
 tus semper vilescat, Et confundatur: ut sic sal-
 tem ad pœnitentiam redire addiscat.

Præsentium verò portitorem ad hoc vobis
 dirigimus, ut unà cum venerabili fratre no-
 stro * Treuerensi Archiepiscopo, qui Henrico
 fauet, Et altero, qui utilis Et religiosus ad hoc
 sit opus, Episcopus ex parte Rodulphi, locum,
 Et tempus prædicti conuentus statuant: qua-
 tenus Legati nostri, quos præfati sumus, secu-
 rius, Et certius ad vos venire, Et quæ omni-
 potenti DEO placeant, ipso auxiliante, vobi-
 biscum valeant perficere. Dat. Romæ VII.
 Idus Mart. Indictione prima.

* Vdo Treuir,
 Archiep.

GREGORIVS EPISCOPVS SER-
 VVS SERVORVM DEI, * VTONI TRE-
 uirensi Archiepiscopo salutem, & Apostoli-
 cam benedictionem.

* Vdoni, Rom.
 Edit.

QVANTA nobis sollicitudo, quantaq;
 tristitia sit de perturbatione, imò de dis-
 sidio

Q 3

sidio

sidio regni vestri, olim clarissimi, & potentissimi, in communibus literis, quas hoc in anno ad vos misimus, satis vobis declaratum esse putamus. Verum, quia res de die in diem perniciosius implicari videtur, nobis quoque cura cum nimia anxietate altius in mente figitur. Proinde quidquid nobis super hac re ad praesens melius visum est, quod nostra providentia, vel auctoritate interuenire potuisset, maturare curauimus: quod tua fraternitas literis, quibus illud singulariter scriptum est, plenius cognoscet.

Rogamus igitur, & admonemus prudentiam tuam, in qua multum confidimus, ut secundum tenorem earundem literarum, sine omni dilatione, de causa hac te intromittas, & omnibus tam minoribus, quam maioribus, quoad potes, quid à nobis deliberatum, & qualiter tibi iniunctum sit, notum facias, ut miserante DEO, & adiuuantibus his, qui Dominum diligunt, tam feralis discordiae furorem, aut penitus compescere, & (quod maxime optamus) ad plenam pacem reducere possimus: aut, si illud peccatis impediuntibus, minime

nimè obuenire poterit, saltem nos, in tanto fratrum nostrorum periculo, culpam negligentia declinemus.

Notificato autem consilio, & decreto nostro, & requisitis utrinque responsionibus, ut eam certitudinem, & consensum inueniatis, ne in mittendis legatis nobis dubitandum sit, ordinatis, & confirmatis omnibus, quæ ad prosequendum hoc negotium loco, tempore, vel cæteris conuenientius necessaria sunt: volumus, ut tu, & frater ille, qui tecum huius rei mediator esse debuerit, confestim ad nos veniatis: quatenus cognitis securitatibus, & quæ spes pacis esse debeat, legatos nostros tam sine periculo, quàm sine desperatione fructus laboris, & fatigationis eorum vobiscum mittere valeamus.

Nec durum tibi sit, frater, subire, quod imponimus: quoniam ex quo in Ecclesia locum sacerdotij, & officium suscepisti, nihil DEO dignius, aut animæ tuæ salubrius fecisti, quàm si in hac re nequitiam diabolicæ fraudis elidere, & salutem tot millium hominũ (opitulante DEO) consulere poteris: & si hoc fatigationi tuæ pro
voto

voto non successerit: tibi tamen apud illum, certa manet retributio, apud quem non infectum reputabitur omne bonum, quod iusta, & perseveranti voluntate concipitur.

Illud tamen à dilectione tua omninò nobis exhiberi volumus, ut etiam si illum alium, quem huius rei mediatorem te habere supra diximus, socium itineris habere non possis: tu tamen ad nos venire nullatenus prætermittas. Præcipimus etiam tibi ex auctoritate beati Petri, ut cui iustitia fauet, tu omninò faueas, & hoc idem facere Clericos, & Laicos, quos poteris, ex parte nostra commoneas. Treua etiam vobis prouisa usque ad quindecim dies post conuentus solutionem illa seruetur. Volumus autem, ut apud Regem diligenter procures, quatenus legati nostri, qui in partibus illis sunt, Bernardus scilicet Diaconus sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & Bernardus Massiliensis Abbas, si voluerint, licenter, & securè ad nos redire valeant. Dat. Romæ VII. Id. Mart. Indictione prima.

Treua.

Numeris re-
stituti ex edit.
Rom. Decreta.

Anno ab incarnatione Domini M. LXXVIII.
Pōtificatus verò Domini Gregorij septimi Papæ sexto
deci-

decimotertio Kal. Decembris, Indictione secunda, cō-
gregata est Synodus Romæ in Ecclesia S. Saluatoris, in
qua iurauerunt legati Henrici, & Rudolphi, quisq; pro
Domino suo, quod nullis dolis colloquium legato-
rum Sedis Apostolicæ in Teutonico regno habendum
impediret.

*Epistolar. Gre-
gorij VII. lib. 6.
post Epist. 5.
761.*

Anno ab incarnatione Domini M. LXXIX, men-
se Februario, Indictione II. Pontificatus verò Domini
Gregorij septimi Papæ VII. legati Regis Rudolphi su-
per Henricum proclamauerunt, quod nulli loco, nulli-
que personæ parens religionem transalpinam conte-
feret, & conculcarent, neminem debitus honor, vel re-
nerentia tueretur, & ceu vilia mancipia non modò Sa-
cerdotes, sed etiam Episcopi, & Archiepiscopi cape-
rentur, vinculisque manciparentur, partimq; iam tru-
cidarentur.

*Capitula accu-
sationis contra
Henricum.*

Decreuerunt ergò quamplures Concilij, in illius
tyrannidem gladium Apostolicum debere euaginari:
sed distulit Apostolica mansuetudo, simul & illud at-
tendens, quod Petro Albanensi, & Altmanno Battaui-
ensi Episcopis de eodem negotio scribens inter cætera
dicit: *Sic vos utrique parti communes, & ab omni suspicionis
neruo, quantum in vobis est, cum diuina gratie adiutorio ex-
hibete immunes, ut iustitia semper, & nullo modo partibus
faueatis, sicut habetis formam nostram: qui videlicet, post-
quam iudicium tanti huius negotij in manu B. Petri commis-
sum est, nihil aliud testibus vobis intendimus, nisi ut per iusti-
tia semitam incedamus. Ad nullam partem sinceritatem A-
postolicæ discretionis infleximus, nullis promissionibus, aut
terroribus cessimus, nec aliud unquam, DEO protegente,
acturos nos esse confidimus.*

Porro legati Henrici Regis, qui prædictæ querelæ
R super

*Iuramentum
Legatorum
Henrici.
a impedimen-
tis.*

super eundem prolata præstò fuerunt, secundum hunc tenorem iurauerunt: *Legati Domini mei Henrici Regis ad vos venient infra terminum Ascensionis Domini exceptis legitimis^a sonnis, id est, morte, vel graui infirmitate, vel captione absq; dolo, qui legatos Romana sedis securè ducent, & reducent, & Dominus Rex obediens illis erit in omnibus secundum iustitiam, & iudicium illorum: & hac omnia seruabit absque dolo, nisi quantum ex vestra iussione remanserit. Et hoc iuramus ex præcepto Domini nostri Regis Henrici.*

*Iuramentum
Legatorum
Rudolphi.*

Itidem legati Rudolphi Regis iurauerunt, quod sequitur: *Si colloquium ex præcepto vestro constitutum fuerit in partibus Teutonicis, loco & tempore à vobis definito, ante presentiam vestram, vel legatorum vestrorum Dominus noster Rex Rudolphus vel ipse veniet, vel Episcopos, & fideles suos mittet, paratusq; erit iudicium, quod sancta Romana Ecclesia decreuerit de causa regni subire, nulloq; malo ingenio cõuentum, à vobis, siue à vestris Legatis constitutum impedit: Et postquam certum inde vestrum nuncium videbit, de pace statuenda in regno, & confirmanda studebit, vt legatio vestra peruenire ad regni pacem, & concordiam possit. Hac omnia obseruabuntur, in quantum ex vestra licentia remanserit, vel ex impedimento legitimo, scilicet morte, vel graui infirmitate, vel captione, sine dolo.*

Posthæc rursus exiit edictum Apostolicæ benignitatis, quod idcirco ex abundanti ponimus, vt clarescat & sapientibus, & insipientibus principem fuisse Gregorium nostrum in illa beatitudine, de qua Dominus

Matth. 5.

*dicit: Beati pacifici, quoniam filij DEI
vocabuntur.*

GRE.

GREGORIVS EPISCOPVS SERV- Exstat apud
Brunonem de
Bello Saxonico
pag 147.
* omnibus
Principibus.
Bruno.
VVS SERVORVM DEI, OMNIBVS AR-
chiepiscopis, & Episcopis in Teutonico, atque in Saxo-
nico regno commanentibus, * cunctis etiam maiori-
bus, atque minoribus, qui non sunt excommuni-
cari, & obedire voluerunt, salutem, &
Apostolicam benedi-
ctionem.

QUONIAM ex lite & dissensione, qua
tamdiu inter vos est, maximum in san-
cta Ecclesia periculum, maximum undiq; in-
ter vos detrimentum fieri * cognoscimus: id- * Cotidian.
Bruno.
circo visum est nobis, visum est & fratribus no-
stris, in concilio congregatis, summo desiderio
astuare, summaq; ope elaborare pro viribus,
quatenus idonei nuncij tam religione, quam sci-
entia pollentes, è latere Apostolica Sedis ad par-
tes vestras mitterentur: qui religiosos Episcopos,
Laicos etiã pacis, & iustitiæ amatores, in par-
tibus nostris commorantes ad hoc opus idoneos
congregarent, qui (Domini gratiã præeunte)
die & loco ab illis statuto, tam ipsi, quam quos
ipsis adhuc iungere debemus, aut pacẽ compo-
nant, aut veritate præcognita, super illos, qui
sunt tanti dissidij causa, canonicam censuram
exerceant.

R 2 Ve-

Verum quoniam nonnullos diabolico instinctu confectos, & iniquitatis suae facibus ignitos, cupiditate inductos, discordiam potius, quam pacem fieri, & videre desiderantes, fore non ignoramus, statuimus in hac Synodo ad eandem formam, sicut & in praeterita, ut nulla unquam persona, alicuius potentiae, dignitatis, siue magna, siue parua, siue Princeps, siue subiectus, aliqua praesumptione praesumat Legatis nostris obsistere; & postquam ad vos peruenerint, de componenda pace contraire, nec postea contra interdictum illorum alter in alterum audeat resurgere, sed usque ad diem ab illis statutum firmam pacem omnes sine ulla occasione, & fraude obseruent. Quicumque autem hac nostra statuta ulla praesumptione violare tentauerit, anathematis eum vinculo ligamus, & non solum in spiritu, verum etiam in corpore, & in omni prosperitate huius vite Apostolica auctoritate innotuimus, & victoriam in armis auferimus, ut sic saltem confundantur, & duplici contritione conterantur.

Anno

Hac oratio B.
Gregorij VII.
habetur 7. Tō.
Decretal. Pon-
tif. Edit. Rom.
lib. 7. Epist.
Gregor. post
Epist. 14. pag.
808.
Oratio Greg.
VII. ad SS.
Apost. Petrum
& Paulum.

TRIX ad proferendam damnationis sententiam in eundem aduersarium Ecclesiæ designauerat, & ne ultra differret, præcipiendo interminauerat, graui cum dolore, & gemitu parturiuit, & auscultante atque aspirante Concilio tandem in hæc verba prorupit.

B. Petre, princeps Apostolorum, & tu B. Paule, Doctor gentium, dignamini quæso aures vestras ad me inclinare, meq; clementer exaudire; quia veritatis estis discipuli, & amatores; adiuuate, vt veritatem vobis dicam, omni remota falsitate, quam omninò detestamini, vt fratres meo melius mihi acquiescant, & sciant, & intelligant: quia, ex vestra fiducia, post Dominum, & matrem eius semper Virginem MARIAM, prauis & iniquis resisto: vestris autem fidelibus auxilium præsto. Vos autem scitis, quia non libenter ad sacrum ordinem accessi, & inuitus ultra montes cum Domino Papa Gregorio abij: sed magis inuitus cum Domino meo Papa Leone ad vestram specialem Ecclesiam redij, in qua utcumque vobis deseruiui: deinde, valde inuitus cum magno dolore, & gemitu, & planctu in throno vestro valde indignus sum collocatus. Hæc ideo dico; quia ego non vos elegi; sed vos me elegistis, & grauissimum pondus vestra Ecclesiæ super me posuistis. Et quia super montem excelsum me iussistis ascendere, & clamare, & annunciare populo DEI scelera eorum, & filiis Ecclesiæ peccata eorum, membra diaboli cæperunt contra me insurgere, & vsque ad sanguinem præsumpserunt in me manus suas iniicere. Astiterunt reges terra, & Principes conuenerunt seculares & Ecclesiastici; aulici & vulgares conuenerunt in unum aduersus Dominum, & aduersus vos Christos eius, dicentes: Dirumpamus vincula eorum, & proiciamus à nobis iugum ipsorum: Et, vt me omninò morte, vel exilio confunderent, multis modis conati sunt in me insurgere.

a Anno Christi
M. XLVII. Est
iste Gregorius
VI.
b Anno M.
XLIX.
Isa. 58.

Esai. 2.

Inter

Inter quos specialiter Henricus, quem dicunt Regem, Henrici Imperatoris filius, contra vestram calcantem erexit Ecclesiam, facta cum multis Ultramontanis, & Italicis conspiratione, annitens me deiiciendo eam sibi subiugare. Cuius superbia vestra restitit auctoritas, eamq; vestra destruxit potestas: qui confusus, & humiliatus ad me in Longobardiam veniens, absolutionem ab excommunicatione quasuit. Quem ego videns humiliatum, multis ab eo promissionibus acceptis de vita sua emendatione, solam ei communionem reddidi, non tamen in regno, à quo eum in Romana Synodo deposueram, instauravi, nec fidelitatem hominum, qui sibi iurauerant, vel erant iuraturi, à qua omnes absolui in eadem Synodo, ut sibi seruaretur, praecepi. Et haec ideo detinui, ut inter eum, & Episcopos, vel Principes Ultramontanos, qui ei causa iustionis vestrae Ecclesiae resisterant, iustitiam facerem, vel pacem componerem, sicut ipse Henricus iuramento per duos Episcopos mihi promisit.

Prædicti autem Episcopi, & Principes Ultramontani audientes illum non seruare, quod mihi promiserat, quasi desperati ab eo, sine meo consilio, vobis testibus, elegerunt sibi Rudolphum Ducem in Regem: qui Rex Rudolphus festinanter ad me, missus nuncio, indicavit se coactum regni gubernacula suscepisse: tamen sese paratum mihi omnibus modis obedire. Et ut hoc verius credatur, semper ex eo tempore eundem sermonem mihi misit: adiiciens etiam, filio suo obside, & fidelis sui Bertholdi filio, quod promittebat, firmare.

Interea Henricus cepit me precari, ut illum contra prædictum Rudolphum adiuuarem. Cui respondi, me libenter facere, audita utriusq; partis ratione, ut scirem, cui iustitia magis fauere, Ille autem putans suis viribus eum posse devincere, meam contempsit responsonem. Postquam autem percensit, se non posse, sicut speravit, agere, duo Episcopi, Viridunensis videlicet, & Osenburgensis de consentaneis suis Romæ ^{a Osnaburgensis,} vene-

vene-

venerunt, & in Synodo ex parte Henrici, me, ut ei iustitiam facerem, rogauerunt; quod & nuncijs Rudolphi fieri laudauerunt.

Tandem, aspirante DEO, sicut credo, statui in eadem Synodo, in partibus Ultramontanis fieri colloquium, ut illic aut pax statueretur, aut cui plus iustitia faueret, cognosceretur. Ego enim, sicut vos mihi testes estis, Patres, & Domini mei, usque hodie nullam partem disposui adiuuare, nisi eam, cui plus iustitia faueret. Et quia putabam, quod iniustior pars colloquium nollet fieri, ubi iustitia suum locum seruaret, excommunicauit, & anathemati alligavi omnes personas siue Regis, siue Ducis, aut Episcopi, aut alicuius hominis, qui colloquium aliquo ingenio impediret, ut non fieret. Prædictus autem Henricus cum suis fautoribus non timens periculum inobedientia, quod est scelus idololatriæ, colloquium impediendo, excommunicationem incurrit, & seipsum anathematis vinculo alligauit, magnamque multitudinem Christianorum morti tradidit, & Ecclesias fecit dissipari; & totum penè Teutonicorum regnum desolationi dedit.

Quapropter confidens de iudicio, & misericordia DEI, eiusque piissima matris semper Virginis MARIE, fultus vestra auctoritate prædictum Henricum, quem dicunt regem, omnesque fautores eius excommunicationi subiicio, & anathematis vinculo alligo, & iterum regnum Teutonicorum, & Italia, ex parte omnipotentis DEI, & vestra; interdicens ei, omnem dignitatem, & potestatem regiam illi tollo, & ut nullus ei Christianus, sicut regi, obediatur, interdico, omnesque, qui ei iurauerunt, vel iurabunt de regni dominatione, à iuramenti promissione absoluo. Ipse autem Henricus cum suis fautoribus in omni congressione belli nullas vires, nullamque in vita sua victoriam obtineat.

Ut autem Rudolphus regnum Teutonicorum regat, & defendat,

fendat, quem Teutonici elegerunt sibi in regem ad vestram fidelitatem, ex vestra parte, dono, largior & concedo, omnibusq; sibi fideliter adherentibus absolutionem omnium peccatorum, veram benedictionem in hac vita, & in futura, vestra fretus fiducia, largior. Sicut enim Henricus pro sua superbia, & inobedientia, & falsitate à regni dignitate iuste abiicitur; ita Rudolpho pro sua humilitate, obedientia, veritate potestas & dignitas regni conceditur.

Agite nunc quaeso Patres, & Principes sanctissimi, ut omnis mundus intelligat, & cognoscat; quia, si potestis in caelo ligare, & solvere; potestis in terra imperia, regna, ducatus, principatus, marchias, comitatus, & omnium hominum possessiones pro meritis tollere unicuiq;, & concedere. Vos enim Patriarchatus, Primatus, Archiepiscopatus, Episcopatus frequenter tulistis pravis, & indignis, & religiosis viris dedistis. Si enim spiritualia iudicatis: quid de secularibus vos posse credendum est? Addiscant nunc Reges, & omnes seculi Principes, quanti vos estis, quid potestis, & timeant parui pendere iussionem Ecclesiae vestrae, & in praedicto Henrico tam citò iudicium vestrum exercete, ut omnes sciant, quia non fortuito, sed vestra potestate cadet, & confundetur, utinam ad penitentiam, ut spiritus sit saluus in die Domini. Acta Romae ^{1. Cor. 5.} nonis Martij, Indictione III.

Igitur Satanæ traditus infelix Henricus, rabidoque dæmonum furore magis, ac magis ad summum iniquitatis conscendit, & legitimum Papam destituere cupiens, auream statuam Simoniacis, & Nicolaitis in Romana ciuitate, quam Babylonem Petrus & Ioannes appellat, nouus Nabuchodonosor, crexit, Guibertum scilicet Rauennatem Episcopum, iam pridem à Gregorio nostro propter incestum, & alia flagitia sua Synodali sententia damnatum. Proinde grauissima persecutio-

*Gregorius ex
Urbe Salernum
abit.*

ne contra virum D E I commota, Salernum recessit, ibique supernæ medicationis absinthio per corporales ægri tudines efficacissimè purgatus, diuinæ consolationis dulci responso meruit exhilarari, videlicet purgationes istas ei in perpetuum proficere, & sufficere, nec eum vllam castigationem oportere post obitum timere.

*Præsit Gregorius
mortem
suam.*

Denique in signum sempiternæ sospitatis temporalem incolumitatem recepit: & quod valdè gloriosum videri potest, circa Kalen. Ianuarij prænosse cœpit dissolutionem corporis sui futuram circa Kal. Iunij. Quibus cum appropinquasset, & vltimi doloris luctam inchoasset, astantibus ei Episcopis & Cardinalibus, eumque pro laboribus sanctæ conuersationis, & doctrinæ beatificantibus, respondit; Ego fratres mei dilectissimi nullos labores meos alicuius momenti facio; in hoc vno solummodò confidens, quod semper *dilexi iustitiam, & odio habui iniquitatem.* Item, cùm anxietatem suam de statu suo post discessum eius deplorarent; eleuatis, pius pater, in cælum oculis, & eodem porrectis, instar ascensionis, palmis, illuc, inquit, ascendam, & obnixis precibus D E O propitio, vos committam.

*Præclarum
Gregorij re-
sponsum.*

*Rogatur, et
successorem
nominet.*

Præterea rogatus, vt in tanta fidelium perturbatione, sibi successorem, & Ecclesiæ contra prænominatum adulterum designaret vltorem, trium dedit optionem: videlicet Desiderij Cardinalis, & Abbatis Cœnobij Cassinensis, atque reuerendissimorum Episcoporum Ottonis Ostiensis, & Hugonis Lugdunensis. Verùm quia Otto nondum à Germaniæ, & Galliæ partibus redierat, vbi Apostolica legatione functus, venerabilem Gebehardum Constantiensis Ecclesiæ Præsulem, se

*Otho Episcopus
Ostiensis, po-
stea Pontifex
Urbanus II.
appellatus An-
no 1088. Lega-*

præ-

præsente, & fauente consecrauerat, & alia nonnulla ad stabilimentum Ecclesiæ pertinentia prudenter ordinauerat: Hugo quoque sua lustrans gubernacula procul aberat; interim suasit eligi vicinum Desiderium, licet breuissimè victurum, non tamen absque typo victoriae Victorem esse appellandum. Nam in diebus eius, qui quatuor aptati sunt mensibus, famosam victoriam dedit Dominus Apostolicæ Sedis propugnatoribus de aduersariis ipsius, per quam etiam cathedram suam diu ab inuasoribus detentam recepit Wirzeburgensis Episcopus nomine Adalbero vir spectabilis natu, honorabilis vultu & actu, reduces habens venerandos coepiscopos prædictum Gebhardum Constantiensem, & Heremannum Metensem, qui & ipsi pro fidelitate Gregorij nostri sedes suas amiserant.

Prædixerat eidem Desiderio Pater sanctus, quòd non interfuturus esset migrationi ipsius, quamuis ob hoc infirmantem inuississet, & cum eo vsque in finem perseueraret, & sanctas exequias cum cæteris fidelibus celebraret, multumque eum attonitum, tristemque reddiderat. Cumque hæreret in admiratione, quidnam impediti futurum esset, subito nunciatur ei à Nortmannis facta circumuallatio cuiusdam castelli suo monasterio subiecti: & compulsus necessitate succurrendi suis, abeundi licentiam accepit: sicque, licet inuitus, explendæ Prophetiæ locum dedit.

Interea Pontifex beatus Gregorius super his, quos excommunicarat, requisitus, si quam dispensationem facere vellet, respondit: Præter Henricum regem dictum, & Guibertum Apostolicæ Sedis inuasorem,

*stone in German sanctus
M. LXXXIII.
Vide hoc anno
Bar. N. 4. &
seq. Lege Bertoldum Anno
M. LXXXV.
De hoc Victoria lege Bertoldum M.
LXXXVII.*

& omnes illas principales personas, quæ aut consilio, aut auxilio fauent nequitia, vel impietati illorum, omnes absoluo, & benedico, quicumque me hanc habere specialem potestatem in vice Apostolorum Petri, & Pauli credunt indubitanter: præter hæc admonens eos de multis, & hoc dedit illis præceptum: Ex parte DEI omnipotentis, atque auctoritate beatorum Petri, & Pauli Apostolorum præcipio vobis, vt neminem habeatis Romanum Pontificem, nisi canonicè electum, & sanctorum Patrum auctoritate electum, & ordinatum.

*Vltima Grego-
rij VII. Serba.*

Vbi verò in extremo positus erat, vltima verba eius hæc fuerunt: Dilexi iustitiam, & odiui iniquitatem, propterea morior in exilio. Quo contra quidam venerabilis Episcopus respondisse narratur: Non potes, Domine, mori in exilio, qui in vice Christi, & Apostolorum eius diuinitus accepisti gentes hæreditatem, & possessionem terminos terræ. Itaque septiformi gratia plenus septimi Gregorij spiritus, qui mundum, & Principes eius arguerat de peccato, & de iniustitia, & de iudicio, in fortitudine cælestis cibi nuper accepti, cælestem vitam arripiens, meritoq; diuini zeli, velut igneo curru, instar Helia, subuectus, Urbani prædecessoris sui, cuius ea die festiuitas exstitit, omniumque beatorum lætitiâ in cælesti gloria cum Christo gaudentium excellenter ampliauit; in terris verò peregrinantem Ecclesiam discessu suo non paruo mœrore consternauit. Corpus eius sepulturæ traditum est apud beatum Matthæum Euangelistam, de cuius noua inuentione latitudam scripserat ante paucos annos Epistolam.

*Epistolar. lib. 8.
Epist. 8.*

Consequenter hîc introducendus videtur præcipuus virtutum eius sectator & hæres, beatus videlicet

An-

Anselmus Ecclesiæ Lucensis Antistes, qui ante omnia id studij semper habuit, vt imitaretur eum in omnibus, adeò vt discrepare ab illo prorsus nollet in aliquo. Deinde, quidquid in ipso fuit, illius semper meritis attribuit. Gregorius namque veluti fons erat. Anselmus quasi riuus fluebat, & arida irrigabat. Ille, quasi caput, totum corpus gubernabat: iste, ceu manus studiosa, quod iniunctum, superabat. Ille, sicut Sol, illuminauit omnia; iste, velut splendor declarauit singula. Olim Helias ex mortalium cohabitatione transiturus dimisit Helisæo pallium suum Prophetici muneris instrumentum: similiter & Gregorius ex hac mortali vita migraturus transmisit Anselmo Pontificalis insigne potestatis, videlicet mitram capitis sui, hoc nimirum DEO cooperante, vt, sicut ille Prophetiæ per pallium hæreditauit prærogatiuam: ita & iste sacerdotalem per mitrâ obtineret eminentiam. Nempe eò vsque processit similitudo, vt, sicut Helisæus per pallium Helisæ, virtutum signa demonstraerant; ita & Anselmus per mitrâ Gregorij quædam magnalia exhibuerit. Nam, vt de pluribus vnum magis diuulgatum proferamus, reuerendus Mantuanæ Præsul Ecclesiæ Vbaldus multis iam annis grauissimè spleneticus, & toto corpore vlceratus, præsertim in cruribus, sic vt vix quomodolibet stare posset, vix etiam iacere, vel sedere, qui & multa in medicos erogauerat, nihilque profecerat, apposita eadem mitra, vbi maior ingruebat dolor, pristinæ redditus est sanitati.

Libet eiusdem Anselmi de Psalmorum tractatibus paucas sententias excipere, & quam piæ affectum erga sanctitatē Magistri sui Gregorij habuerit, euidentius ostendere. Sic ergò loquitur in tractatu secundi Psalmi:

S 3

Assi-

*S. Anselmus
Lucensis, de
quo vide Ber-
toldum Anno
M. LXXXVII.*

Miraculum.

*Excerpta qua-
dam Anselmi
Lucensis ex
comment. in
Psalmos.
Psalm. 2.*

Assiterunt reges terræ, & Principes conuenerunt in vnum, aduersus Dominum, & aduersus Christum eius. Reges terræ membra videlicet eius, qui regnat super omnes filios superbiæ, non solum venerunt, sed & assiterunt, & exercitu suo Romanam Ecclesiam obsederunt, & principes Sacerdotum conspirantes conuenerunt in vnum, contra sanctum Petrum, & contra Vicarium eius Gregorium; imò ipsum, qui dixit; qui vos tangit, me tangit; *qui vos spernit, me spernit*: crucifigunt iterum filium DEI. Constat etenim, quia caput nostrum in membris suis patitur, in membris infirmatur, sicut ipse Beato Petro dixit: *Vado iterum Romam crucifigi.* Nonne tibi videntur Principes Sacerdotum in domo Pilati colligere concilium, vt Christum morti tradant, cum tot falsos testes contra summum Pontificem Henricus adornauit; cum omnes clamant; *reus est mortis.* Nonne iterum Barrabas eligitur, & Christus sub Pilato morti addicitur, cum Rauennas Guibertus eligitur, & Papa Gregorius reprobat? Sic viuere latronem petunt, qui lege damnatur, & iustum damnant, per quem omnes saluantur. Nonne tibi videtur iterum Pilatus manus suas lauisse, & dixisse; *Mundus ego sum à sanguine huius: nullam in eo causam inuenio*, quando simulata pœnitentia Henricus adorauit summum Pontificem; deinde falsis Episcopis suis dixit: *Secundum legem vestram iudicate eum.* Amplius: *Dirumpamus vincula eorum, &c.* Opprimamus, inquit, virum iustum, quoniam contrarius est operibus nostris. Si enim dimiserimus eum sic, venient Romani, & tollent nostrum locum, & gentem. Item; si Papa Gregorius vixerit, mittet contra nos Prædicatores veritatis, qui discutientes vitam, & actus.

Luc. 10.

Matth. 27.

Psal. 2.

actus nostros, eripient oues Christi de manibus nostris, & iusti diripient spolia nostra, & dimittent Ecclesiam facientibus fructum in ea.

Quantæ verò sanctitatis tractator iste fuerit, partim ex lectione sanctorum gestorum eius animaduertimus, partim ex relatione religiosorum fratrum, qui se de longinquo ad sepulchrum eius per reuelationem inuitatos venisse, & à grauib, atque diutinis languoribus absque mora liberatos fuisse, testati sunt, perpendimus.

Sanctitas Anselmi Lucensis. Vide Apologiam nostram pro Greg. VII fol. 13. 14.

Nunc operæ precium arbitramur paucis demonstrare, qualiter vel gratia, vel ira DEI nostris, hoc est, in Germanicis partibus commendauerit decreta Gregorij nostri contra auaritiam, & luxuriam Simonis, & Nicolai; quatenus & iusti vigilantiores fiant ad cauendum interdictæ communionis piaculum; & operarij iniquitatis formidolosiores effecti, summis pœnitentiæ conatibus enitantur ad euadendum suæ præuaricationis supplicium. Nam ad sepulchrum eius cælitus facta, vel quæ fieri dicunt religiosiores quique Romani, nos illis, qui viciniore sunt, percensenda reseruamus, quibus & personæ facilius innotescunt, in quibus vel facta, vel fiunt.

Vt ergò contra primam in Ecclesia Simonis pestem primum ponamus exemplum, reuerendissimus Hirsaugiensis cœnobij Pater * Wilhelmus, cuius religionem scripta quoque Gregorij nostri venerabiliter acceptant, inter multos, qui specialem eius medicinam expetebant, recepit quendam presbyterum Simoniacæ prauitatis lepra maculosum, humilitatis antidoto curandum: sed eheu vim faciente monachorum impor-

a De hoc multa Trithemius in Chronico Hirsaugensi. Lege Bertoldum M XCI.

importunitate, quorum pessima consuetudo est, de sacris Canonibus aut parum, aut nihil curare, non compescuit eum ab illicita immaculati Agni immolatione. Vnde contigit, ut ipse Saluator horrenda eum visione deterreret, cum forte post inchoatam Missam catechumenorum.....resideret. Oppresso namque sopore apparuit, scissis vestibibus, aspectu quasi leprosus, ei que stupenti, & admiranti, quem respiceret causa huiuscemodi apparitionis; taliter, inquit, tu me tractasti: qui, cum te Simoniacum non nescires, ad conficienda Sacramenta corporis, & sanguinis mei nihilominus accedere præsumpsisti. Inter hæc, ^a arguente hora surgendi ad lectionem Euangelij, multi fratrum innuerunt, ut excitaretur: sed prædictus Abbas altiori consideratione renuit, ne reuelatio, si qua esset, impediretur. Animaduertit enim, non ociosum esse tam profundum illius temporis & loci soporem. Itaque ventum est ad Missam Sacramentorum, & tunc necessario expergestus, celebrandi causa mysterij, manifestauit grauedinem, & impossibilitatem suam, acceptoque protinus eiusdem Missæ Vicario, ex tunc in reliquum penitus cessauit à sacerdotali officio.

Abhinc proferenda sunt exempla contra Nicolaitas, & eorum communicatores valentia.

VISIO

* Apographum
hab. impro-
brio. forse. in
podio.

2 Argente.

VISIO HERLUCAE
VIRGINIS.

Herluca *Vitam*
vide *infra*.

HELICIS namque memoriae Virgo Herluca, cui familiares erant visiones, & reuelationes Domini cum infirmitatibus Apostoli, fide- li relatu nobis insinuauit: quod ipsa vice quadam dum solitaria resedisset in cellula sua, subito viderat Dominum IESUM ad se introire, comitante beato Wicterpo Augustensis Ecclesiae quondam praesule, habitoque paulisper silentio, subsistere, & vulneratum sua cruore manantia ostendere. Cumque horripilasset à timore visionis insolitae, affatus est eam Episcopus ita dicens: Abhorres ne soror à cruenta specie Saluatoris? Ait: Etiam Domine. Vis eum, inquit, taliter ulterius non videre? Respondit: volo. Noli, inquit, ergò amodò ^a Richarij presbyteri Missas audire: qui debitam tanto officio castimoniam non vult custodire. Sic enim vocabatur presbyter, ^b qui illi Ecclesiae indignus praeratur, iuxta quam Virgo DEO dedicata manebat; ex tunc eum publica vitatione confutatum, & exemplo suo plebem, ut idem faceret, animauit.

^a Richardi.

^b Epraticum
Vocat Paulus
locum illum,
cuius Ecclesia
Richarius praeratur.

Eppach Germanice, non
procul à Schon-

ga Bauaria ciuitate, ad Lycum fluium; Et dicitur in Vita S. Wicterpi Episcopi. Egit tamen presbyter iste postea seriam penitentiam; Et scribit Paulus in Vita Herluca.

T ALIA

A L I A.

LLA quoque visio non indigna commemoratione videtur, qua dilectus DEO, & hominibus benedictæ memoriæ Adalbero Monachus, & ipse contumelias, & terrores ab aduersariis Gregorij nostri propter obedientiam decretorum eius passus, eandem Herluçam vidisse referebat de quodam Nicolaita, qui carnalibus desideriis inferuens Ecclesiam illam contaminauerat, quæ est in loco, qui dicitur Rota. In illa namque confinia, hoc est, in confinio Noricorum & Alamannorum, quos Lycus fluuius disternat, non procul distabant, mansiones eiusdem venerandi senis, & beatæ virginis, multumque se inuicem in Christo diligebant, quia excellentem DEI gratiam in se mutuò recognoscebant. Ita ergo dilectus de dilecta narrabat.

Beata Herluca inter socias Virgines, & viduas quadam die, ex more sedebat, & operi manuum iuxta consuetudinem suam diligenter incumbebat, cùm ecce subito per fenestram prospiciens miserabiliter lamentari cœpit, & vociferari, dicens: Væ, væ homini illi erat, si natus non fuisset. Cumque nimis attonita quædam illustris femina nomine Hadevviga interrogasset eam, quidnam vidisset, vnde tantum commota fuisset? mortuus est, inquit, infelix, presbyter ille de Rota, & anima eius ab angelis Sathanæ sublata portatur ad inferna. Vidi enim eos prætereuntes cum insultatione, & animam comitantem cum ciulatione. Illa optante hoc verum non esse, mittatur, inquit, qui veritatem inquirat. Missus nuncius familiam lu-
gen-

Etiam hæc Sison narratur in Vita Herluçæ Virginis.

gentem inuenit, & eadem hora comperit mortuum, qua beata Virgo spiritum eius viderat à malignis spiritibus asportatum.

Interea super ipsas quoque vxores, seu concubinas Nicolaitarum terribiliter defæuit diuina ultio. Nam quædam illarum in reprobum sensum traditæ, semetipsas incendio tradiderunt. Aliquæ dum sanæ cubitum issent, mortuæ repertæ sunt in matutino absque vlllo præeuntis infirmitatis indicio. Aliquarum etiam corpora post euulsas animas maligni spiritus rapien-tes, & in sua latibula reponentes, humana sepultura priuauerunt.

*Pena in Sacer-
dotum concu-
binas.*

Porro incæstuosas missarum celebratoribus ita se manifestauit aliquoties ira DEI; quod, dum iam, iam-que communicare vellent, turbo vehemens irruit, calicemque subuertens sanguinem^a perfudit; panem ve-
rò sanctum humanæ inuentioni mirabiliter abripuit. Qualis verò presbyter ille fuerit, qui sæpe dicti, semper-que dicendi Gregorij nostri casulam sibi in pignore positam, tempore II. Gelasij Papæ ad missam semel induere præsumpsit, non satis inuestigauimus: sed hoc pro certo, Romanorum relatu, didicimus, quòd illicò scabiosus effectus vix per dignos pœnitentiæ fructus euasit.

a effudit.

*Quidam Sa-
cerdos temerè-
ratem iussit.*

Quanta verò gratia DEI subsecuta sit obedientes Gregorianæ institutioni, ostendit religio quadrata per Apostolicâ Gregorij nostri benedictione venerabiliter in his regionibus inchoata, & feliciter multiplicata, videlicet attonorum Christi seruorum, eisque fideliter seruentium fratrum *barbatorum*; Virginum singulari deuotione iugiter inclusarum; itemque Vir-

T 2 ginum

ginum regulari moderatione introitus, & exitus suos custodientium.

*De VVilhelmo Hirsfaugiensi Abbate hac Trithemius in Chronico Hirsfaug. Centum & quinquaginta Monachos, sub sua disciplina quotidie Dominum laudantes habuit, quibus necessaria vitæ corporalis, & spiritualis, iuxta regulam Patris nostri sanctissimi Benedicti frugaliter procurauit. Supra hunc monachorum numerum habebat & alios Fratres Barbatos complures, quos vfitato nos vocabulo *Conuersos* appellamus, qui laboribus manuum insistentes, temporalium curam secundum mandata seniorum agerent, & monachis contemplationi, & orationi semper deditis, corporum necessaria provide- rent. Ferunt denique hunc reuerendissimum patrem VVilhelmum *Conuersorum* huiuscemodi vsum in Germania Cœnobiis primùm vel instituisse, vel potius abolitum renouasse, quem solum in primæua monachorum conuer- satione olim nouimus celebrem.*

*Hos Conuersos in Satyra quadam schismaticus poetaster ad Henricum V. Germania Regem petulanter incesst. Exstat in Chronico Laurisheimensi Tom. 1. Illust. scriptorum Germaniæ. Inter cetera sic conuiciatur. Nunc quo- que barbati, qui sint, attentius audi. Sunt ergo laici Milienlibus (*Hirsfaugien- sibus*) associati, quos risus populi dedit hoc agnomine fungi, sunt quia prolixis barbis ad pectora pexis Deformes, &c. Austerâ facie sunt & tonsi caput altè, cœtius ancistis certoque tenore capillis, &c.*

Videtur idem VVilhelmus reformasse etiam tonsuram & habitum Mona- chorum. Hinc Attonsi de quibus hic noster Paulus. Ipse namque est, inquit Trithemius, qui Ordinem nostrum in omnibus penè Theutonici Regni Pro- uinciis miserè collapsum reformare studuit, & in multis etiam Cœnobiis re- formauit. Hinc Satyricus de quo paulo ante. Hi per tonsuras grandes, gran- desque cucullos, &c. Per caput abradi terratenus & manicati, &c.

Bertoldus in Chronico Anno M. LXXXIII. Eodem tempore in Regno Teutonicorum tria monasteria cum suis cellulis, regularibus disciplinis in- stituta, egregiè pollebant: quippe Cœnobium S. Blasij in nigra sylua, & S. Aurelij, quod Hirsfaugia dicitur, & S. Saluatoris, quod Schafhusin dicitur, id est, nauium domus. Ad quæ monasteria mirabilis multitudo nobilium, & prudentium virorum hac tempestate in breui confugit, & depositis armis, euangelicam perfectionem sub regulari disciplina exequi proposuit; tanto inquam numero, vt ipsa monasteriorum ædificia necessario ampliarent: eò quod non aliter in eis locum commanendi haberent. In his itaque monaste- rijs nec ipsa exteriora officia per seculares, sed per religiosos fratres admini- strantur, & quanto nobiliores erant in seculo, tanto se contemptibilioribus officijs occupari desiderant, vt, qui quondam erant Comites, & Marchiones in seculo; nunc in coquina, & pistrino fratribus seruire, & porcos eorum in campo pascere, pro summis computent delicijs. Ibi nempe & porcarij, & bu- bulci præter habitum iidem sunt, qui monachi. Tanto autem charitatis ar- dore omnes feruent, vt quilibet eorum, non tam suum, quam alienum desi- deret profectum; & in exhibenda hospitalitatè insudant tam mirabiliter, ac

si se

si se perdidisse æstimet, quidquid pauperibus CHRISTI, & hospitibus non erogauerint.

De Odalrico Priore Cluniacensi, vide vitam B. Herluca cap. 42.

Sanè quadraturæ huius siue quadrigæ quatuor præcipui rectores fuere, videlicet Canonice vitæ renouator eximus, ^a Altmannus Episcopus de Patauia, & beate recordationis Odalricus Prior de Cluniaco, uenerandi Patres Wilhelmus de Hirsugia, & Sigefridus de Sancti Saluatoris Cella.

a De Altmanno lege Hundium in Metropoli. De eodem Bertoldus in Chron. Anno

M. XCI. Altmannus sanctæ recordationis Pataviensis Episcopus in causa S. Petri & in Ecclesiastica religione studiosissimus post multa pericula, tribulationes & exilia, quæ pro Christo sustinuit, in senectute bona migravit ad dominum VI. Idus Augusti (*M. XCI.*) Hic fuit tantæ sanctitatis, continentie & religionis, ut reuerendissimo Papæ Gregorio, sanctoque Lucensi Episcopo, imo omnibus Religiosis reuerendus esset, & amabilis, schismaticis vero & sceleratis odiosus & formidabilis.

Verùm, quia Cluniaci mentionem modò repetiimus, ad commotionem cœnobiis præsentium, libet ad memoriam reuocare duas visiones inibi Gregorio nostro factas, ut qui verbo & exemplo eius hætenus profecerunt, amodò nihilominus & harum visionum contemplatione proficiant. Igitur cum adhuc Legatus Apostolicus quadam vice Cluniacum venisset, & ^b Abbati fratrum Capitulo præsidenti assidisset, subleuatus spiritu videre cœpit medium IESUM, modò se placidè acclinantem eidem Abbati rectè iudicanti; modò indignanter auertentem, cum fortè minus inuigilaret reuerentiæ: qui, postquam finito Capitulo eidem Patri secretò referebat, non parum cautionis in reliquum suggerebat.

b Hugoni. Idem habetur in Vita S. Hugonis Abbatis.

Item, cum diuina reuelatione præmonitus ex Apostolica auctoritate præcepisset, ut omnes, qui ibidem vel homicidæ, vel adulteri, vel quolibet modo

T 3 crimini-

criminosi exstitissent, ab altaris officio secundum scita Canonum, cessare deberent: & iidem protinus pauida confessione declarati fuissent, narrabat prædictus Abbas se in somnis eisdem velut ab Angelo decollatos vidisse.

In calce libri commemorare delectat plenæ dilectionis bigam martyrij cruore perfusam: Burchardum videlicet Halberstatensem, & Theodomarum Iuuaensensem Episcopos Gregoriani dogmatis assertores efficacissimos. Horum namque Burchardus Annoni Coloniensi, & Werenhario Magdeburgensi reuerendissimis Archiepiscopis sanguine, & religione proximus, postquam grauisimum Henricianæ persecutionis pondus laudabili constantia diu sustentauerat, tandem appropinquante supernæ retributionis die videt sibi in visu noctis beatum Blasium martyrem, ac Pontificem assistere, & beatæ Passionis socialem gloriam repromittere. Itaque furiosæ schismaticorum plebis horribili circumdatione apud Goslarium coarctatus, & lethaliter vulneratus, quandiu superuixit cum admirabili alacritate præsentibus admonuit, ut sibi & ab hæreticorum contagio cauerent, & in obedientia Catholici Pontificis permanerent. Denique inter verba sanctæ exhortationis, & orationis spiritum emittens, sepultus est in Memoria Apostolorum Petri, & Pauli, quam ipse à fundamento construxit & dedicauerat.

Fisio Burchardo Halberstadenſi Episcopo oblata.

Bertoldus in Chron. An. M.

LXXV VIII.

In Saxonia,

piæ memoriæ

Burchardus

Halberstaren-

ſis Episcopus

in cauſſa S.

Petri firmiſsi-

mus, heu occi-

ditur. Sed ni-

hil differt an-

febris, an gladius nos mittat ad Dominum. Migravit autem ad Dominum VIII.

Idus Aprilis.

Porro Theodorus naturæ præstantia, & totius humilitatis, & honestatis artificio præclarus, crebra fugiendi necessitate à Guibertinis, & Henricianis tribula-

bulatus, & longa demum captione maceratus, postquam se videt in suis terminis non posse fructificare, statuit Hierosolymam transmeare; atque inter eundem à paganis interceptus, & pro inexpugnabili confessione nominis Christi membratim intercisis, supernam Hierusalem Victor gloriosus intrauit. Hic ordinauerat nostræ humilitatis ordinatorem, reuerendissimum scilicet Vdalricū Lauriacensem, siue^a Patauiensem Episcopum, atque Apostolicæ Sedis Legatum, qui ante hoc septennium, post multos agones, pro assertione Gregoriana dogmatis, cuius ad normam & electus, & promotus fuerat, legitimè decertaturus obdormiuit in Domino, anno ætatis suæ centesimo quinto, neminem, proh dolor, sui similem relinquens inter omnes Germaniarum Præsules. Nullum etenim videmus ita compositum moribus, honorabilem vultu, modestum habitu, auctoritate reuerendum, semper habentem, in gratia sale conditum,^b & opportunis vndique responsis expeditum, & alias possidentem prærogatiuas, quas maluimus dissimulare, quàm inanem inuidiam, exæquare non valentium, concitare. Hoc tamen cum pace cunctorum putamus dicendum, quod nihil illius seueritate iucundius, nihil erat iucunditate seuerius, & quod miræ abstinentiæ cum tanta alacritate moderabatur virtutem, vt nullam penitus redoleret ostentationem.

Cuius specialis alumna, Virgo DEO deuota, vidit cælestes visiones, & accepit donationes ad commendationem GREGORIANÆ obedientiæ non ineptas, ideoque silentio minimè prætereundas. Dillexerat enim quendam presbyterum, eò quod

*Exstant Acta
& Martyrium
Theomonis seu
Theodomari
Tom. 4. Antiq.
Leit. D. Hen-
rici Canisij.
a Successit iste
Vdalricus Al-
manno, de quo
supra. Vide
Hundium in
Metropoli: qui
scribit Vdalri-
cū obisse an-
no M. C. XXIV.*

*b Videtur de-
esse vox; ser-
monem.*

*Loqui videtur
de B. Herluca
Virgine.*

quod castè vixisset, & à tam legitimo Pontifice, videlicet Odalrico, sacros ordines accepisset, eiusque in diuinis officiis, etiam ipso tenore vocis, delectabilem suæ charitatis similitudinem attigisset. Vnde contigit, vt quadam vice videretur ei sacra mysteria celebrare, ^a dextera diuinæ maiestatis desuper apparen- te, & canonicè signa cum ipso faciente.

^a Simile quid
refertur de
S. Odalrico E-
piscopo. August.
in Vita eius
cap. 2.

Verùm post excessum diuini Præfulis, cum, peccatis exigentibus, posuisset **D E V S** tenebras insipientiæ, & facta esset nox insolentiæ, *in ipsam pertransierunt omnes bestia sylua vt catuli leonum rugientes vt raperent, & quærerent à D E O escam sibi*, videlicet spiritus maligni: &, quod miserabile dictu est, sacerdotem istum catenus integrum, morsu luxuriæ corrupe- runt: quod præfatæ Virgini sic assignatum est. Vi- sus est ei denuò sacris mysteriis insistere, dextera quidem Domini nihilominus apparente, sed ve- luti languida dependente, ac nihil penitus confi- ciente. Et hæc quidem diuinitus ostensa sunt Vir- gini.

Cæterùm aliquoties, cum incontinentium Sa- cerdotum officia, iuxta Gregorianam prohibitionem, corporaliter declinaret, ac per fidem, & orationem illis intenderet, quibus corporalem præsentiam exhibere non potuit, mira Saluatoris largitate eiusdem suauitatis gustum sentire cœpit in ore, quem interdum realiter communicando Catholicis se gra- tulabatur sensisse ex manifesta Sacramentorum per- ceptione.

Dili-

Diligebat autem hanc Virginem præ cæteris Virgini-
 bus beatæ recordationis Antistes Odalricus non ma-
 gis propter suam indolem bonam, quàm propter ho-
 norabilem sanctæ matris viduitatem, & materterarum
 eius, quæ omnes illam maximè erudiebant, laudabilem
 Virginitatem. De matre, cui nomen Helisea, breuiter
 adiiciendum, quod in feruente obedientia Gregorij
 nostri multis virtutibus, & Prophetiæ spiritu præpol-
 lens, cum ad momentum transitus sui de hoc mundo,
 benignis spiritibus se inuisentibus, opportunam soli-
 tudinem procurasset; & in eorum glorioso præsidio ad
 Christum migrasset, è vestigio reuertentes, quæ disces-
 serant sorores, inuenerunt eam ad similitudinem Pau-
 li primi eremitæ manibus ad Domînum expansis, in-
 star supplicantis; quò nimirum pius conditor in defun-
 cta ostenderet, quàm deuotè sibi, dum viueret, suppli-
 casset.

*Mater Vdalri-
 ci Episc.*

Hæc nobis scribentibus fortè superlata est narratio
 duorum miraculorum Salerni cælicus patratorum, v-
 num mox vt eodem beatus Gregorius recessisset. Nam
 cum primitus illuc prædicare cœpisset, astans quidam
 rusticus maligna cœpit intra se taliter dicere: En auctor
 præliorum, & seditionum; postquam totum commo-
 uit orbem, hanc inquietare venit Urbem. His ita cogi-
 tatis dum etiam proloqui voluit, mutum se factum do-
 luit. Cum verò necessitate compulsus accessit ad ho-
 minem DEI, prouolutusque pedibus ipsius, qui-
 bus signis potuit, peccasse se, & pœnitere innotuit,
 quo miserente, & benedicente, recepit loquelam,
 omnipotenti DEO, famuloque eius gratias rela-
 turus.

*Calumniator
 Gregorij sit
 mutus.*

*Recipit loque-
 lam precibus
 Pontificis.*

ALLV

V

Post-

Aliud miraculum in sepulchri perforatoribus & violatoribus.

Postquam verò defunctus, & sepultus est, nocturno silentio subintroierunt fures, aperire sepulcrum volentes propter induvias Pontificales. Verùm tantæ vehementiæ ventus obuius eis fuit, vt cunctæ lampades, quæ in crypta beati Matthæi ardebant, exstinguerentur, & ipsi cadentes in amentiam tam diu iacerent, quousque Cleri, populi-
que spectaculum fierent.

F I N I S.

VITA